აპრილი
20
1996

კავკასიონი

The KAVKASIONI
© ყოველდღიური გაზეთი № 68 (362)
ფასი 40 თეთრი

ყოველ შაბათს: «არილი» ლიტერატურული გაზეთი «კავკასიონში»

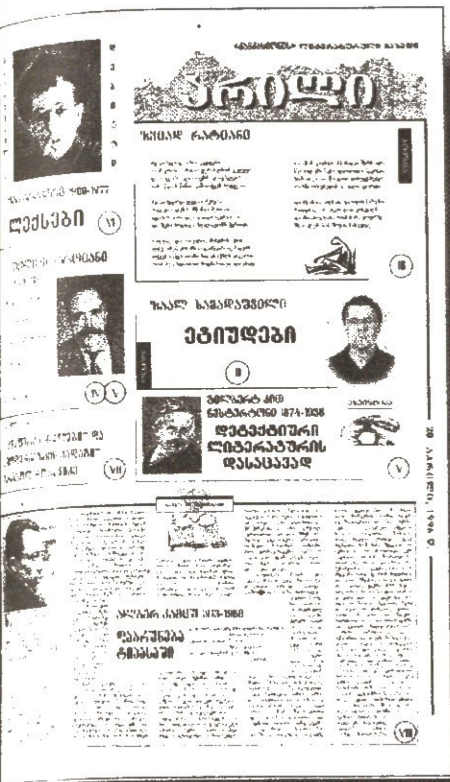

კონსენსუსი

ცხინვალში ხელი მოეწერა უმნიშვნელოვანეს დოკუმენტს

ცხინვალში ხელი მოეწერა უმნიშვნელოვანეს დოკუმენტს ქართულ-ოსური კონფლიქტის მოგვარების თაობაზე. ხელშეკრულება ითვალისწინებს ნულოვან ვარიანტს. ცხინვალის რეგიონის ამჟამინდელი ხელისუფლება იძულებული გახდა ხელი მოეწერა ამ ხელშეკრულებაზე მას შემდეგ, რაც ცხინვალში ვიზიტით იმყოფებოდა რუსეთის ფედერაციის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე ბორის პასტუხოვი, რომელიც დაემუქრა სამხრეთ ოსეთის ამჟამინდელ ხელისუფლებას, რომ თუ ისინი არ მოაწერდნენ ხელს ამ ხელშეკრულებას, რუსეთის სამშვიდობო ძალები დატოვებდნენ ცხინვალის რეგიონს.

ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ დოკუმენტზე ხელის მოწერა არ ნიშნავს მხარეთა შორის ყველა წინააღმდეგობის დაძლევას, იგი ითვალისწინებს ურთიერთნდობის განმტკიცებას და ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ შეთანხმების შესრულების შემდგომ გარანტირებას.

ცხინვალში ხელმოწერილი დოკუმენტი „ქართლ-ოსური კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს შორის უშიშროების უზრუნველყოფისა და ურთიერთობის განმტკიცე-

გაგრძელება მე 2 გვ.

საიდუმლო პაკეტით ლონდონში

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრესსამსახურს სოხუმიდან აცნობეს, რომ ლონდონში ჩაფრინდა აფხაზ სეპარატისტთა ლიდერ ვლადისლავ არძინბასთან დაახლოებული ერთ-ერთი პირი, რომელმაც ლონდონში ჩეჩნეთის ელჩის, ჩარლზ ჩხოტუასთვის ჩაიტანა ინსტრუქციათა საიდუმლო პაკეტი ჯოხარ დუდაევისგან. იგივე წყაროს ცნობით, 57 წლის ჩარლზ ჩხოტუას, რომელიც თავს თავადს უწოდებს, აქვს დუდაევის მიერ ხელმოწერილი ჩეჩნეთის ელჩის მოწმობა. იგი ხელმძღვანელობს საერთაშორისო კომპანიას „კავკასიის თავისუფლებისთვის — რუსი დამპყრობლებისგან". თავის დროზე ზემოთ აღნიშნული პიროვნება ზვიად გამსახურდიას წარმომადგენელი იყო ევროპის ქვეყნებში.

იფრინდა

ჩეჩნური საქენქი გულუბრყვილოთათვის თუ გამოფხიზლება?!

როგორც სააგენტოს კორესპონდენტს სატელეფონო საუბარში ჯოხარ დუდაევის პირველმა თანაშემწემ, კავკასიის ეკოლოგიური საბჭოს თავმჯდომარემ რამზან გოიტემიროვმა აცნობა, ჩეჩნეთის რესპუბლიკა იჩქერიის ხელმძღვანელობის მიერ მომზადებულია განცხადება, რომელშიც ნათქვამია: „კავკასიის 9 რესპუბლიკის წარმომადგენლები, კავკასიის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მოძრაობები, განსაკუთრებით კი ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობები მიიჩნევენ, რომ საქართველო კავკასიის ცენტრი უნდა იყოს. ეს უზრუნველყოფს საქართველოსა და მთლიანად კავკასიის ერთიანობას, სხვა გზა კავკასიისთვის არ არსებობს. ქართველებო! მთელი კავკასია თქვენთან არის, ის, ვისთვისაც ძვირფასია ღირსება, კავკასია და მისი ტრადიციები. კავკასიის მომავალი საქართველოზეა დამოკიდებული, ჩვენ სოლიდარობას გიცხადებთ თქვენ, რუსეთის ბაზებისა და ბანდების გარეშე. ჩვენ არ გვჭირდება აფხაზეთი კავკასიის, საქართველოსა და ქართველების გარეშე. ჯოხარ დუდაევი ერთიანი კავკასიისა და საქართველოს მომხრეა". განცხადებას ხელს აწერს კავკასიის ეკოლოგიური საბჭოს თავმჯდომარე რამზან გოიტემიროვი და ჩეჩნეთის რესპუბლიკა იჩქერიის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე რუსლან აბდურზაკოვი.

იფრინდა

პოლიტიკა

რუსულ-ქართული ურთიერთობების თეატრი

რუსეთის პრეზიდენტის 16 ივნისის არჩევნები მარტო ამ ქვეყნის პოლიტიკურ წრეებში როდი იწვევს ინტერესს. რუსი ხალხის არჩევანი, თავისდაუნებურად, მის მეზობელ სახელმწიფოებზეც მოახდენს გავლენას. ამიტომ, ბუნებრივია, რომ მისი სამხრეთელი პარტნიორები, კერძოდ, საქართველო, ინტერესით ადევნებს თვალს, თუ განვითარების რა გზას, როგორ პოლიტიკურ მოდელს აირჩევს გიგანტი ჩრდილოელი მეზობელი.

რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობები არასოდეს ყოფილა ია-ვარდით მოფენილი, მაგრამ განსაკუთრებული სიმწვავე და დრამატიზმი მან მაინც ბოლო წლებში შეიძინა. იგი, ძირითადად, რუსეთის ხელმძღვანელობის არათანმიმდევრული კურსით იყო განპირობებული. მაგალითად, საბჭოთა კავშირის პრეზიდენტ მიხეილ გორბაჩოვთან ბრძოლისას, რუსეთის პრეზიდენტმა ბორის ელცინმა მწვანე შუქი აუნთო პროცესს, რომლითაც ქართველები თავის მოკავშირეთა ბანაკში ჩარიცხა, მაგრამ ძირითადი კონკურენტის ჩამოცილების შემდეგ ელცინი თავისი წინამორბედების გზას დაადგა, რაც გამოიხატა საქართველოსგან „გათავისუფლების" მოსურნე სეპარატისტული ძალების მხარდაჭერაში.

აფხაზეთიდან და შიდა ქართლიდან გასვლისას, რუსმა სამხედროებმა უხვად „დააბანდეს" საბრძოლო იარაღი „დაჩაგრული ერების" ტერიტორიაზე და „დივიდენდებიც" საკმაოდ მალე მიიღეს, — აფხაზეთსა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთში „ეროვნულ-გა-

გაგრძელება მე—2 გვ.

ახალი საზღვარგარეთი

რუსეთი ომის „ჭაობში"

...ჩეჩნეთის გაჭიანურებული ომი ...16 ივნისის საპრეზიდენტო არჩევნებთან, კერძოდ, ელცინისა და მისი მხარდამჭერი ძალების ...შესაძლო შანსებთან ...პირდაპირ კავშირშია, ეს არავისთვის არაა ახალი. ახლოვდება არჩევნების თარიღი და შესაბამისად, ...რუსეთის ოფიციოზიც, ...გულმოდგინედ ცდილობს, ...როგორმე კონფლიქტის საბოლოო მოგვარება თუ არა, დროებითი ...ლოკალიზება მაინც შეძლოს. ერთმანეთს ენაცვლება ახალ-ახალი სამშვიდობო ინიციატივები, ჩეჩნე-

გაგრძელება მე—2 გვ.

პრეზიდენტობის ახალი კანდიდატები

გუშინ რუსეთის ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ რეგისტრაციაში გაატარა პრეზიდენტობის ახალი კანდიდატები: გრიგორი იავლინსკი, ალექსანდრე ლებედი და სვიატოსლავ ფიოდოროვი. ეს ტრიო უკვე ოფიციალურად შეუერთდა კვარტეტს (ზიუგანოვი, ელცინი, ჟირინოვსკი, გორბაჩოვი), რომელმაც 16 ივნისისთვის დანიშნული პრეზიდენტის სავარძლის... ბრძოლის ... ცოტა ...

პარლამენტი

„გადადებული საქმე — ეშმაკისააო".

გონიერი ანდაზა

მოდი, ვნახოთ ბიუჯეტი, ვინ შეჭამა ბიუჯეტი?

მისამღერი:
ვინ—ვინ—ვინ? ვინ შეჭამა — ვინ?

- **ახალმა პარლამენტმა ძველისგან იმემკვიდრევა უპასუხოდ დარჩენილი კითხვების დასმა.**
- **ლოზუნგების ქვეყანა შეკითხვების ქვეყნად გადაიქცა**

უკანასკნელ ხანს საქართველოს პოლიტიზირებული ნაწილის ყურადღების ცენტრში მოექცა საკითხი 1995 წლის ბიუჯეტის შესრულების შესახებ.

დაინტერესებულ პირთათვის ცნობილია, რომ პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტმა რამდენიმე დღის წინ მოისმინა მთავრობის ანგარიში. კონტროლის პალატისა და საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის მონაცემებით, 1995 წლის კანონი ბიუჯეტის შესახებ არ შესრულდა, დაშვებულია სერიოზული დარღვევები, გაცემულია უცხოური კრედიტები ბევრად უფრო დიდი რაოდენობით, ვიდრე ამას ბიუჯეტი ითვალისწინებდა (ბიუჯეტიდან 57 მილიონი ლარი გაიცა „საქენერგოზე", პურპროდუქტების კორპორაციაზე და თბილისის აეროპორტის რეკონსტრუქციაზე).

18 აპრილს საქართველოს პარლამენტმა მოისმინა მთავრობის ანგარიში „საქართველოს 1995 წლის სახელმწიფო ნაერთი ბიუჯეტის შესრულებაზე" და კონტროლის პალატის მოხსენება მთავრობის ანგარიშთან დაკავშირებით, რის შესახებ დაწყებული დებატები გუშინ, 19 აპრილსაც გრძელდებოდა.

იხილეთ მე 3 გვ.

ირაკლი სურგულაძე—60
წერილი საკნიდან

იხილეთ მე—4, 5 გვ.

ომის ფარდის მიღმა

გუშინ დილით, ისლამური მოძრაობა „ჰესბოლახის" წევრებმა კვლავ გაუხსნეს ცეცხლი ისრაელის ჩრდილოეთ რაიონებს. დაჯგუფების ერთ-ერთი წევრის თქმით, ეს, ხუთშაბათს, თელავივის მიერ ლიბანელი ლტოლვილების საცხოვრებელი ადგილის დაბომბვის საპასუხო აქცია იყო. ერთი სიტყვით, სამხრეთ ლიბანის კრიზისმა კულმინაციას მიაღწია.

„დიდი პოლიტიკის" პატარა მსხვერპლი

1993 წელს ოფიციალური იერუსალიმისა და „ჰესბოლახის" ხელმძღვანელობამ ხელი მოაწერა შეთანხმებას, რომელიც სამოქალაქო ობიექტების დაბომბვის შეწყვეტას ითვალისწინებდა. თუმცა, პროირანულმა დაჯგუფებამ გასულ კვირას დაარღვია შეთანხმება, — დაცხრილა ისრაელის ჩრდილოეთ რაიონები. ამის საფუძველზე, ისრაელის არმია, უკვე მეცხრე დღეა, აგრძელებს „ჰესბოლახის" განლაგების სავარაუდო ადგილების სადამსჯელო ოპერაციას სახელწოდებით — „მრისხანების მტევანი". ყოველდღიურად ისრაელის ავიაცია 230-250 საბრძოლო გაფრენას ასრულებს. ორი დღის წინ ბომბები დაუშინეს ერთ-ერთ ქალაქს, სადაც ლტოლვილთა ბანაკია განლაგებული. დაიღუპა 100-ზე მეტი უდანაშაულო ადამიანი. თუმცა, ვალში არც ჰესბოლახელები რჩებიან.

ისრაელის სადამსჯელო ოპერაციას ლიბანის წინააღმდეგ თავისი პოლიტიკური სარჩული აქვს და, მინიმუმ, ორ მიზანს ემსახურება. ჯერ ერთი, „ჰესბოლახის" წინააღმდეგ აქტიური ბრძოლა, მიმომხილველთა აზრით, ერთგვარი პოპულისტური ნაბიჯია, გათვლილია რიგით ამომრჩევლებზე, რომლებმაც ნახევარი თვის შემდეგ პარლამენტის და მთავრობის მეთაური უნდა აირჩიონ. მეორეც, ასეთ სიტუაციაში, დამასკო და ბეირუთი იძულებული იქნებიან, წავიდნენ ისრაელთან ნებისმიერი დონის მოლაპარაკებაზე. თუმცა, ამ ორი მიზნის მიღწევა სულაც არ ამართლებს უამრავი მშვიდობიანი ადამიანის დაღუპვას.

არჩევნები

იტალია არჩევნების წინ

რომანო პროდი

მასიმო დალემა

იტალიაში მიმდინარე წინასაარჩევნო კამპანია გუშინ დასრულდა. როგორც ანალიტიკოსები ამბობენ, მართალია, მოახლოვდა საყოველთაო არჩევნები, მაგრამ ბევრ ამომრჩეველს ჯერაც არ მიუღია გადაწყვეტილება, თუ ვის მისცემს ხმას. როგორც მემარცხენე ცენტრისტული კოალიციის ლიდერი, აკადემიკოსი რომანო პროდი ამბობს, ყველა პარტიას, რომელიც არჩევნებში იღებს მონაწილეობას, ძალუძს იტალიაში სტაბილური მთავრობის ჩამოყალიბება.

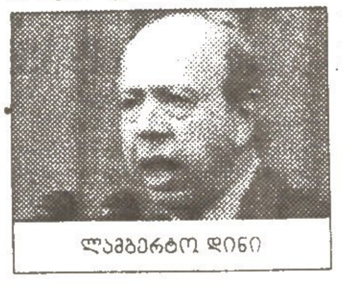
ლამბერტო დინი

საარჩევნო ბლოკებიდან ერთ-ერთი უძლიერესია ყოფილი კომუნისტის, მემარცხენეთა დემოკრატიული პარტიის ლიდერის მასიმო დალემას პარტია. მათ უკვე ხუთშაბათს რომში დიდი გამოსვლის მოწყობით დაასრულეს წინასაარჩევნო კამპანია. იტალიის ალირძინების პარტიის თავმჯდომარის, პრემიერმინისტრის მოვალეობის შემსრულებლის ლამბერტო დინის კოალიცია, კი, როგორც ადრეც გაუწყეთ, მართალია, ახალი შექმნილია, მაგრამ მაინც საკმაოდ ანგარიშგასაწევ ძალას წარმოადგენს.

რაც შეეხება მემარჯვენე ცენტრისტთა ლიდერს სილვიო ბერლუსკონის და მის ერთგულ მოკავშირესა და პარტნიორს ჯანფრანკო ფინის, არჩევნებში წარმატების იმედს არც ისინი კარგავენ.

სილვიო ბერლუსკონი

ჯანფრანკო ფინი

ეპიცენტრი

სამიტი მოსკოვში

გუშინ მოსკოვში მუშაობა დაიწყო მსოფლიოს რვა უდიდესი სახელმწიფოს მეთაურთა სამიტმა, რომელიც ატომური უსაფრთხოების საკითხებს შეეხება. გუშინ დილითვე, სამიტის ფარგლებში, რუსეთის პრეზიდენტი ბორის ელცინი უკვე შეხვდა კანადის, ინგლისისა და იაპონიის პრემიერ-მინისტრებს ჟან კრეტიენს, ჯონ მეიჯორს და რიუტარო ხასიმოტოს. მოლაპარაკება ჰქონდა გერმანიის კანცლერ ჰელმუტ კოლთან და საფრანგეთის პრეზიდენტ ჟაკ შირაკთან. შეხვედრის ზოგიერთი მონაწილე მიიღო რუსეთის პრემიერმა ვიქტორ ჩერნომირდინმაც.

გუშინ საღამოს კი, სამიტში მონაწილეობის მისაღებად, მოსკოვს ჩავიდა ბილ კლინტონი. მანამდე, სანკტ-პეტერბურგში აშშ პრეზიდენტმა დაათვალიერა ეკატერინეს სასახლის ექსპოზიციები, გვირგვინით შეამკო პესკარიოვის მემორიალური სასაფლაო.

დღეს ფორუმის მონაწილეები განიხილავენ კონკრეტულ საკითხებს: ბირთვული გამოცდის აკრძალვის, რადიოაქტიური ნარჩენების შემდგომი გამოყენების, ბირთვული ნივთიერებების შენახვისა და ვაჭრობის შესახებ.

შეხვედრის დამთავრების შემდეგ, ხელი მოეწერება ერთობლივ დეკლარაციას — სამიტის შემაჯამებელ დოკუმენტს.

ახალი საზღვარგარეთი

რუსეთი ომის «ჭაობში»

პირველი გვერდიდან

თის ცალკეულ ადმინისტრაციულ რაიონებში ფორმდება ოქმები, მაგრამ... როგორც იტყვიან, ძაღლი ყეფს, ქარავანი მიდის. ჩეჩენი მებრძოლები აგრძელებენ ბრძოლებს, თუმცა, მათ თავდასხმებს ფედერალური ძალები პროვოკაციად ნათლავენ.

ემილ პაინი

გუშინ ფედერალური ძალების დაჯგუფების მეთაურმა ვიაჩესლავ ტიხომიროვმა კიდევ ერთი სამშვიდობო ინიციატივას ჩაუყარა საფუძველი — გოისკოეში, ფედერალური ჯარებისა და სოფელ მარტან-ჩუს მცხოვრებლებს სამშვიდობო მარშირება უნდა მოეწყოთ. მაგრამ იდეა ჩაიშალა, რადგან ცნობილი გახდა, რომ დუდაევის მომხრეებმა დანაღმეს მარშირებისთვის განკუთვნილი გზის მონაკვეთი.

სააგენტო რია-ნოვოსტის ცნობით, გუშინვე გოისკოეში უნდა გამართულიყო ჩეჩნეთის მთავრობის ხელმძღვანელის დოკუ ზავგაევისა და დუდაევის მომხრე სამხედრო ფორმირებების შტაბის უფროსის ასლან მასხადოვის შეხვედრა.

ხუთშაბათს კი გროზნოში ჩაფრინდა რუსეთის პრეზიდენტის საბჭოს წევრი, ჩეჩნეთის ომის შეწყვეტის რუსული ვარიანტის ავტორი, პოლიტოლოგი ემილ პაინი, რომლის აზრითაც, ეს კონფლიქტი ურთულესია და განსაკუთრებულ მიდგომას საჭიროებს. „მე ვვარაუდობ, რომ ჩეჩენმა ხალხმა თავისი პრობლემები უნდა გადაწყვიტოს რომელიმე პოლიტიკოსის ამბიციების გათვალისწინების გარეშე. უბედურებაა, რომ ჩეჩნების ბედს რომელიღაც დაჯგუფება წყვეტდეს", — განაცხადა ემილ პაინმა.

როგორც უკვე ვიუწყებოდით, 16 აპრილს, შატოის რაიონში, ჩეჩენი მებრძოლები თავს დაესხნენ ფედერალური ძალების კოლონას. დაიღუპა 70-ზე მეტი რუსი სამხედრო მოსამსახურე, 50-დაიჭრა. ეს ფაქტი დაადასტურეს გროზნოს სამხედრო კომენდატურაშიც. ვიაჩესლავ ტიხომიროვმა [...] ნიშნა, რომ მონაცემები მსხვერპლის შესახებ გაზვიადებულია. თუმცა მან საქმის გამოძიების დამთავრებამდე კონკრეტული [...] რის დასახელებისგან თავი შეიკავა. რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატებმა კი, 16 აპრილის ინციდენტის გამო, რუსეთის პრეზიდენტს შეკითხვით [...], გუშინდელ დღე [...] სამგლოვიარო დღედ გამოეცხადებინა.

ამავე დროს შალის რაიონის ცენტრში დუდაევის საველე მეთაურებმა შექმნეს საკოორდინაციო საბჭო, რომლის მიზანიც ჩეჩნეთიდან ფედერალური ძალების გაყვანაა. ეს კი მათი აზრით, ხელს შეუწყობს პირდაპირ მოლაპარაკებებს ელცინსა და დუდაევს შორის. საკოორდინაციო საბჭოს შემადგენლობაში 26 პარტია და მოძრაობა გაერთიანდა, ძირითადად, ზავგაევის მთავრობის მოწინააღმდეგენი. შალიში გამართულ მიტინგზე, ჩეჩენ მებრძოლთა შტაბის მეთაურმა ასლან მასხადოვმა მხარი დაუჭირა საზოგადოებრივი ხედველი კომისიის აღდგენის იდეას.

გასული დღე-ღამის განმავლობაში ბრძოლები დაპირისპირებულ მხარეთა შორის კვლავ გრძელდებოდა. რუსების პოზიციები 25-ჯერ დაიცხრილა. დაიღუპა 2 რუსი სამხედრო მოსამსახურე, არიან დაჭრილებიც. რუსეთის საინფორმაციო საშუალებების ცნობით, ჩეჩენი მებრძოლების ასეთი გააქტიურება დღეისთვის დაგეგმილ ჩეჩენი ხალხის წარმომადგენელთა ყრილობას უკავშირდება — დუდაევის მომხრენი ცდილობენ, ხელი შეუშალონ ყრილობის ორგანიზატორებს.

ქალაქობა

ჯერ მხოლოდ ვარაუდებია...

ეგვიპტის პრესა იუწყება, რომ მუსლიმი ტერორისტების მიერ კაიროში, სასტუმრო „ევროპის" შენობის წინ მოწყობილი ვანდალური აქტი, შესაძლოა, გაუგებრობის შედეგია და ბერძნები ისრაელის მოქალაქეებში ალრევის მსხვერპლნი გახდნენ. არის ვარაუდი, რომ სასტუმრო „ევროპა", რომელშიც ხშირად ჩერდებიან ისრაელელი ტურისტები, განგებ იქნა სამიზნედ შერჩეული ისრაელის მიერ ლიბანზე ერთკვირიანი შეტევებისა და ბრძოლების საპასუხოდ. სროლის დროს დაიღუპა 18, დაშავდა 14 ბერძენი და ერთი ეგვიპტელი. პასუხისმგებლობას ტერორისტულ აქტზე ჯერჯერობით, არც ერთი დაჯგუფება არ იღებს, მაგრამ უშიშროების სამსახურები ამ ქმედებაში იმ მუსლიმ მილიტარისტებს ადანაშაულებენ, რომლებმაც ჯერ კიდევ ოთხი წლის წინ დაიწყეს ტურისტთა მიზანში ამოღება. ამას ისინი ქვეყნის ეკონომიკისთვის ზარალის მიყენებისა და პრეზიდენტ მუბარაქის მთავრობის გადაყენების მიზნით სჩადიან.

ომი არჩევნების წინ

ლიბერიის დედაქალაქ მონროვიაში გრძელდება შეტაკებები მეამბოხეთა დაჯგუფებასა და ხამთავრობო ჯარებს შორის. დაღუპულია უამრავი ადამიანი, მეამბოხეებს 600-მდე ტყვე ჰყავთ დაკავებული. ქალაქში მძვინვარებს ქოლერის ეპიდემია, რომლისგანაც უკვე რამდენიმე კაცი დაიღუპა. აფრიკული სამშვიდობო ჯარები ცდილობენ. მონროვიას ცენტრში შექმნან გამაგრებული ბუფერული ზონა, მაგრამ ამაოდ.

ორი კვირის უკან ლიბერიის სახელმწიფო საბჭომ, პირდაპირ ნადირობა დაიწყო ვენერლის ტიტულის უკანონოდ მატარებელ რუზველტ ჯონსონზე. იგი „ულიმოს" დაჯგუფების ექსმეთაურია და ბრალი ედება მკვლელობებში. ამის შემდეგ თითქოს დამცხრალმა შინაომმა ახლიდან იფეთქა. ჯონსონის მომხრე მებრძოლებმა წვებისგან თავი დაიხსნეს და ასობით მძევალი აიყვანეს. მათ შორის აღმოჩნდნენ ლიბანის მოქალაქეები და აფრიკული სამშვიდობო ძალების სამხედრო მოსამსახურენი.

ბოლო ექვსი წლის მანძილზე ეთნიკური მტრობისა და შეიარაღებულ ჯგუფებს შორის გავლენის სფეროების გადანაწილებისთვის ბრძოლამ 150 ათასი ლიბერიელის სიცოცხლე შეიწირა. ეს მაშინ, როცა მთლიანად ქვეყნის მოსახლეობა სულ 2,5 მილიონი ადამიანია. აქედან უმეტესობა, ლუკმა-პურისა და თავშესაფრის გარეშეა დარჩენილი.

სამოქალაქო ომის პრეისტორია კი ასეთია:

1980 წლის 12 აპრილს უფროსმა სერჟანტმა სემუელ დოუმ ორგანიზება გაუკეთა სამხედრო გადატრიალებას და ერთგვარად შეწყვიტა მშვიდობიანი განვითარების პროცესი ქვეყნისა, რომელსაც საფუძველი ჩაეყარა 1847 წელს.

1991 წელს მასაჩუსეტის საპყრობილედან გაიქცა ჩარლზ ტეილორი, რომელსაც განათლება შეერთებულ შტატებში აქვს მიღებული. თავის დროზე, იგი დოუს ფავორიტებმა მოიკვეთეს, რადგან თაღლითობასა და მატყუარობაში დაადანაშაულეს. ტეილორმა ჩამოაყალიბა საკუთარი არმია. შეაიარაღა იგი სპილოს ძვლის ნაპირის ტერიტორიაზე (კოტ-დ იუარი) და 1989 წლის 24 დეკემბერს გადალახა საზღვარი. მას ერთადერთი მიზანი ამოძრავებდა — დაემხო ყოფილი შეფის რეჟიმი.

1990 წლისთვის ტეილორის მომხრეებმა დაიკავეს ქვეყნის ტერიტორიის დიდი ნაწილი. დოუ შეიპყრეს, აწამეს, აიძულეს შეეჭამა საკუთარი მოჭრილი ყური და მოკლეს. თუმცა, ძალადობის მოჯადოებული წრე ამით მაინც ვერ გაირღვა.

თითქოს შემობრუნების წერტილად უნდა ქცეულიყო 1993 წლის 25 ივლისი, როცა, გაეროს შუამავლობით, ხელი მოეწერა კონფლიქტის მშვიდობიანი მოწესრიგების შეთანხმებას. შემდეგ კი, 1995 წლის 1 სექტემბერს სამი დაჯგუფების ლიდერები შევიდნენ სახელმწიფო საბჭოს შემადგენლობაში და გადაწყვიტეს, მიმდინარე წლის ზაფხულში დემოკრატიული არჩევნები ჩაეტარებინათ...

ტერაქტი ორენბურგში

გუშინ, ადრე დილით, მოსკოვის დროით 6 საათზე, თავს დაესხნენ ორენბურგის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელს გენადი დონკოვცევს. ორი აფეთქება მოხდა მაშინ, როცა იგი სახლიდან გამოდიოდა. იტარ-ტასის ცნობით, ორენბურგის მერი მძიმედაა დაჭრილი. შემთხვევის ადგილზე მუშაობენ ოპერატიული სამსახურების წარმომადგენლები.

თავს დაესხნენ ფერმას

„ტარიბანას" ველზე მდებარე მეცხოველეობის ფერმაზე ყაჩაღური თავდასხმის დროს ბოროტმოქმედებმა ავტომატური იარაღით მუცლის არეში მძიმედ დაჭრეს საქონლის მწყემსი — საგარეჯოს რაიონში მცხოვრები, 59 წლის შალვა ვარდიაშვილი. ყაჩაღები შემთხვევის ადგილიდან მიიმალნენ. ტარდება ოპერატიული ღონისძიებები მათ დასაკავებლად.

ალიონი

პოლიტიკა

რუსულ-ქართული ურთიერთობების თეატრი

პირველი გვერდიდან

მათავისუფლებელმა მოძრაობამ" წარმატებით შეასრულა თავისი მისია და „მცირე იმპერია" თითქმის დანგრევის პირას მიიყვანა.

რუსეთის გარკვეულ პოლიტიკურ წრეებში დიდ დიპლომატიურ წარმატებად მონათლეს ამიერკავკასიის რესპუბლიკაში სისხლისღვრის შემდეგ რუსი სამხედრო მოსამსახურეების უკვე სამშვიდობო მანტიაში მიპატიჟების ფაქტი. მაგრამ, რადგან მადა ჭამაში მოდის, კრემლში გადაწყვიტეს, საქართველოში უფრო მტკიცედ დამკვიდრება ოთხი სამხედრო ბაზის დაკანონებით გაეფორმებინათ. მაგრამ ქართული პოლიტიკური ელიტა, ამ შემთხვევაში, უკვე შეუვალი იყო: კომპრომისზე წასვლა შეიძლებოდა ერთადერთი პრინციპით — ჯერ აფხაზეთი, შემდეგ ბაზები.

მაგრამ მალე სიტუაცია რუსეთში შეიცვალა, რადგან იგი თავად აღმოჩნდა საქართველოს მსგავს სიტუაციაში — დაიწყო ჩეჩნეთის კრიზისი. ამის შემდეგ რუსეთის ოფიციოზი მეტი სიფრთხილით ეკიდება აფხაზეთთან დამოკიდებულებას და ერიდება ქართული მხარის ზედმეტ გაღიზიანებას, რადგან ამან შეიძლება, ამ უკანასკნელს დუდაევის ხელისუფლების მიმართ „სიმპათია აღუძრას". ამიტომ, გასაგები ხდება კრემლის თანხმობა, გადაუკეტოს აფხაზეთის სეპარატისტულ ხელისუფლებას კავშირგაბმულობის საშუალებებით დამოუკიდებლად სარგებლობის არხები და იგი „ტრანზიტით" თბილისზე გაატაროს (თუმცა არც ეს საქმე მიიყვანეს ბოლომდე). იყო, აგრეთვე, გაუბედავი მცდელობაც, სოხუმის პორტში საზღვაო ხომალდების მხოლოდ „ფოთის გავლით" შეშვებისა, მაგრამ ასეთ ნაბიჯს აფხაზეთის დღევანდელი ხელისუფლება დიდი მრისხანებით შეხვდა და რუსეთსაც აღარ გაუმწვავებია მასთან ურთიერთობა.

რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობების დაძაბვაში, რისი ერთ-ერთი ნათელი გამოხატულება იყო საქართველოს პრეზიდენტის დემონსტრაციული უარი რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროში მისვლაზე და მის ხელმძღვანელობასთან შეხვედრაზე, მიმომხილველთა აზრით, გადამწყვეტი როლი ითამაშა კონკურენციამ ნავთობსადენის გამო. ვინაიდან, მილსადენი ორივე ქვეყნის ტერიტორიაზე გაივლის, მხარეები „ბუნებრივად იქნებიან დაინტერესებულნი", რომ „მეზობლის სახლს ცეცხლი ეკიდოს", რათა იქ გასავლელი ნავთობიც საკუთარ ტერიტორიაზე გაატარონ.

ამასობაში რუსეთში პრეზიდენტის არჩევნებიც მოახლოვდა, რომელშიც ქართული ოფიციოზი ფსონს ამჟამინდელ პრეზიდენტზე, ხოლო სეპარატისტები — კომუნისტების ლიდერზე ჩადიან. აფხაზ ლიდერთა არჩევანი გასაგები ხდება, თუ გავიხსენებთ, რომ თუ საბჭოთა კავშირი ფორმალურად მაინც აღდგება (კომუნისტების მოსვლა რუსეთის ხელისუფლების სათავეში ასეთ ალტერნატივას რეალურად უკავშირდება), ყოფილი ავტონომიები მისი ლეგიტიმური წევრები ხდებიან. ამით ახდება მათი „ისტორიული ოცნება" — „უმჯობესია დავიხრჩოთ ზღვაში, ვიდრე მდინარეში". გარდა ამისა, არ არის გამორიცხული, რომ თუ კრემლში „ყარაული არ შეიცვალა", დუდაევის მხარდაჭერაში არაერთგზის მხილებული აფხაზეთის სეპარატისტული რეჟიმი კედელთან მიაყენონ...

ასე, რომ 16 ივნისის „ვერდიქტს" მხოლოდ რუსეთში როდი ელიან მოუთმენლად.

გიორგი ასანიშვილი

კონსენსუსი

ცხინვალში ხელი მოეწერა უმნიშვნელოვა[...] დოკუმენტს

პირველი გვერ[...]

ბის ღონისძიებათა შემო[...] რების შესახებ", — ნათ[...] რთული და ოსური მხარე[...] სა, რომ მშვიდობიანად მო[...] ლიქტი ცხინვალის რეგიონ[...] ევროპის უშიშროებისა [...] ლობის ორგანიზაციის (ეუთო[...] მძღვანელმა საქართველო[...] დენმა. „ვფიქრობ, რომ [...] ლები უახლოეს პერსპექტ[...] მშვიდობიან თანაცხოვრება[...] სამშვიდობო და საშუამავლ[...] რეში. რა თქმა უნდა, ყველა[...] ბა ახლა ძნელია, მაგრამ მო[...] ერის ურთიერთობა კვლა[...] ისტორიულად კეთილმეზ[...] ბას და ნათესაურ კავშირებ[...] შორის არსებობს. კეთილ[...] რომისზე წასვლა ორივე [...] იმის საფუძველს, რომ ცხინ[...] ქტი, რეგიონისთვის შესაბა[...] რი სტატუსის გამოძებნის [...] ვილად მოგვარდება, — [...]

იბერია [...]

მოდი, ვნახოთ ბიუჯეტი, ვინ შეჭამა ბიუჯეტი?

პირველი გვერდიდან

[illegible] მოსალოდნელი იყო, დეპუტატთა მოსაზრება ანგარი[illegible] თაობაზე გაიყო. ერთი მხარე ამტკიცებდა, რომ მიუ[illegible] შენიშვნისა, რაც გაისმის საქართველოს მთავრობის [illegible]გათვალისწინებული უნდა იქნეს, რა პირობებში და პოლიტიკურ [illegible] მიიღეს გასული წლის ბიუჯეტი, ამიტომაც წარმოდგენილი [illegible] უნდა დამტკიცდეს. მეორე მხარე კატეგორიულად მოითხო[illegible] დამატებით შესწავლას, ბიუჯეტის შესახებ კანონის შეუს[illegible] დამნაშავის მოძებნასა და დასჯას.

[illegible] ეროვნულ-დემოკრატების ლიდერმა ირინა სარიშვი[illegible] ბრძანა, რომ ანგარიშის წარმოდგენილი სახით დამ[illegible] შეუძლებელია, რადგან არავინ იცის, კონკრეტულად რა [illegible] თანხა, რომელიც სახელმწიფო ბიუჯეტმა გასცა.

დეპუტატმა ზურაბ ნოღაიდელმა, პირიქით, სიამაყით [illegible], რომ 1995 წლის ბიუჯეტის მიღებამ საფუძველი ჩაუყარა [illegible] ქვეყნის ფინანსური პოლიტიკის განსაზღვრას, რამაც შესაძ[illegible] გახადა შემოგვეღო ეროვნული ვალუტა — ლარი. მანვე [illegible] რეკომენდაცია მისცა შესაბამის ორგანოებს, რომ საფუ[illegible] შეისწავლონ — ვინ იყო დამნაშავე იმაში, რომ 1995 [illegible] ბიუჯეტის შესახებ კანონი არ შესრულდა.

[illegible] პარლამენტო ოპოზიციამ არ გაიზიარა მოსაზრება აღნიშნულ [illegible] გასული წლის პოლიტიკური სიტუაციის გათვალისწინების [illegible] დეპუტატმა გურამ ჩახვაძემ განაცხადა, რომ ბიუჯეტის კანო[illegible] შეუსრულებლობის მიზეზები არ უნდა ვეძებოთ იმაში, რომ [illegible] ქვეყანა მძიმე მდგომარეობაში იყო და ბიუჯეტის დამტკიცე[illegible] გათვალისწინებული იქნა ეკონომიკური რეფორმის მოთხოვნე[illegible] აზრით, მთავრობამ ვერ გათვალა მოსალოდნელი შედეგები [illegible] შემოსავლები. აღმოჩნდა ისიც, რომ გარდა თანხების უკანონოდ [illegible], არეული ქაოსია ადგილობრივ ბიუჯეტთან მიმართებაშიც.

[illegible]ფულად გვიკიჟინებენ, რომ ჩვენ მემარჯვენეები [illegible] სოციალურ საკითხებზე ზრუნვა ჩვენი საქმე არაა, [illegible] ბატონმა გურამმა. — ის ეკონომიკური გზა, რომლი[illegible] დღეს საქართველო, გათვლილია სოციალურად [illegible] ეკონომიკისთვის. გასულ წელს კი მოსახ[illegible] სოციალური დაცვისთვის არაფერი გაკეთებულა.

მანვე დაამატა, რომ ანგარიშის ამგვარი სახით დამტკიცება, [illegible] დამატებით შესწავლის გარეშე, დაუშვებელია.

[illegible]დახლოებით იგივე აზრი გაატარა თავის გამოსვლაში დეპუ[illegible] გურამ შარაძემ. მან კატეგორიული უარი განაცხადა [illegible] დამტკიცებაზე, რადგან გასული წლის ბიუჯეტის თანხების [illegible] შემდეგ საქართველოს მოსახლეობას ოდნავადაც არ გა[illegible] სოციალური პირობები.

დეპუტატთა ნაწილის გამოსვლაში იგრძნობოდა, რომ ბიუჯე[illegible] შეუსრულებლობას ფინანსთა სამინისტროს არაეფექტურ მუ[illegible] აბრალებდნენ.

დეპუტატმა ვახტანგ რჩეულიშვილმა ხაზგასმით აღ[illegible], რომ ყველა შენიშვნა, გამოთქმული აღმასრულებელი ხელი[illegible] მიმართ, სამართლიანია, მაგრამ არ შეიძლება მარტო [illegible] მინისტრს დაედოს ბრალი. ამ საკითხის განხილვისას საჭი[illegible] სხვა მიმართულებით წარიმართოს მსჯელობა. კონკრეტულად [illegible] თანხა მოხმარდა ბიუჯეტიდან მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებას.

საიდან უნდა შეიქმნას ბიუჯეტი, როცა ქვეყანაში არცერთი საწარმო არ მუშაობს? — მიმართა ვახტანგ რჩეულიშვილმა პარლამენტარებს. — აქ უკვე პოზიცია და ოპოზიცია აღარ არსებობს, ყველა ერთად უნდა დავსხდეთ და განვსაზღვროთ — როგორ დავაყენოთ ფეხზე საქართველოს ეკონომიკა, როგორ ამოვუდგეთ მხარში მეწარმეებს, როგორ შევქმნათ შიდა პროდუქტი. თუ ეს არ გაკეთდა, საქართველოს მომავალი არ აქვს...

სხდომაზე ითქვა ისიც, რომ მიუხედავად ბიუჯეტის შეუსრულებლობის და თანხების გაცემაზე დღევანდელი დაინტერესებისა, საქართველოში ჭერჭერობით გაწეული ხარჯები არავის აინტერესებს, უფრო იმაზე ფიქრობენ, მომავალ ბიუჯეტში რა რაოდენობის თანხის გაცემის შანსი არსებობს.

არავის მიუქცევია ყურადღება, რომ ანგარიში ნაერთის სახით არ უნდა წარმოდგენილიყო. რადგან შარშან მიღებული იყო რესპუბლიკის ბიუჯეტი, უნდა მოგვესმინა საკითხი რესპუბლიკის ბიუჯეტის ხარჯების გაცემის მიზნობრიობის, ეფექტიანობის და კანონიერების შესახებ, რაზეც უნდა არსებობდეს კონტროლის პალატის დასკვნა.

პარლამენტის სპიკერმა, ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ დარბაზს შესთავაზა, ცნობად მიიღონ წარმოდგენილი ანგარიში და საკითხის დამატებით შესწავლის შემდეგ, ორ კვირაში კვლავ განიხილონ იგი.

ფინანსთა მინისტრმა დავით იაკობიძემ კიდევ ერთხელ დააფიქსირა, რომ გასულ წელს ფინანსთა სამინისტროს არცერთი თეთრი არ გაუცია უკანონოდ. თუ როგორ მოიხმარეს ორგანიზაციებმა გაცემული თანხა, ეს უკვე სხვა საკითხია და პარლამენტს შეუძლია დაინტერესდეს.

ბატონ ზურაბ ჟვანიას წინადადებას — დამატებით იქნას შესწავლილი აღნიშნული საკითხი, ფინანსთა მინისტრის გაკვირვება მოჰყვა, რადგან, მისი აზრით, პარლამენტს ორი კვირის შემდეგ ამ საკითხზე სასაუბრო არაფერი ექნება.

მიუხედავად ბატონ დავით იაკობიძის პროტესტისა, საქართველოს პარლამენტმა 157 ხმით 2-ის წინააღმდეგ მიიღო დადგენილება — საქართველოს მთავრობის ანგარიში 1995 წლის სახელმწიფო ნაერთი ბიუჯეტის შევსების შესახებ და კონტროლის პალატის მოხსენება ამ საკითხთან დაკავშირებით, მიღებული იქნეს ცნობად.

გადაწყვეტილების მიღება მთავრობის ანგარიშის შესახებ გადაიდოს ორი კვირით, საკითხის დამატებით შესწავლამდე.

საქართველოს კონტროლის პალატამ პარლამენტს 10 დღის ვადაში უნდა წარუდგინოს დასკვნა 1995 წლის ბიუჯეტის სახსრების არამიზნობრივი და უკანონო ხარჯვისა და საბიუჯეტო კანონის დამრღვევის პერსონალური პასუხისმგებლობის შესახებ.

ორი კვირა არც ისე დიდი დროა.

წინასწარ არავინ იცის, ამჯერად რა სენსაციას შემოგვთავაზებს პარლამენტი. ერთი რამ კი ცხადია — ბიუჯეტის თანხები გაიცა ადრესატი — არ ჩანს; თუ ჩვენს პოლიტიკურ და პარლამენტის სხდომებზე მიღებულ „გამოცდილებას" დავუჯერებთ, სენსაცია არც ახლაა მოსალოდნელი...

როდის იყო პარლამენტი დანაპირებს ასრულებდა და უსასრულო „ორი კვირით" გადადებულ საკითხზე კონკრეტულ გადაწყვეტილებას იღებდა...

მსოფლიო

პრეზიდენტს ბრალს დებენ...

შეერთებული შტატების სენატისა და კონგრესის საგარეო საქმეთა და დაზვერვის კომიტეტები გამოიძიებენ საქმეს, რომლის თანახმადაც, პრეზიდენტმა ბილ კლინტონმა მოიწონა ირანული იარაღის საიდუმლო მიწოდება ბოსნიელი მუსლიმანებისთვის.

ამის შესახებ განაცხადა სენატში რესპუბლიკელთა უმრავლესობის ლიდერმა, პრეზიდენტობის მთავარმა კანდიდატმა რობერტ დოულმა.

ტრაგიკული თარიღი

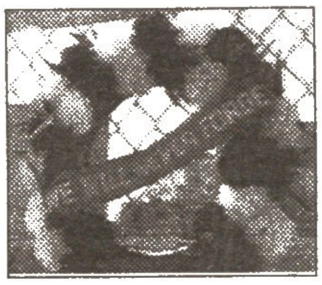

გუშინ ამერიკის შეერთებული შტატების მოსახლეობამ ტრაგიკული თარიღი აღნიშნა. ზუსტად ერთი წლის წინ, ქალაქ ოკლაჰომა-სიტის ერთ-ერთ ადმინისტრაციულ შენობაში მოხდა ძლიერი აფეთქება, რომელმაც 168 ადამიანის სიცოცხლე შეიწირა. რაც შეეხება ამ ვანდალური აქტის ორ ორგანიზატორს, პრეზიდენტ ბილ კლინტონის თქმით, მათ, ალბათ, სასიკვდილო განაჩენს გამოუტანენ. სასამართლო მომავალი წლის დასაწყისისთვისაა დაგეგმილი.

ნაბიჯი თანხმობისკენ

ღაზის სექტორის დასავლეთ სანაპიროზე მდებარე ქალაქ ჰებრონის ქუჩები ისრაელის ჯარებისგან მაისის ბოლომდე გათავისუფლდება — შეთანხმდნენ პალესტინელები და ისრაელელები. დასავლეთ სანაპიროს ამ ქალაქში ისრაელის ძალებს საერთაშორისო ჯარი შეცვლის. ისრაელის პრემიერმინისტრმა შიმონ პერესმა და პალესტინის პრეზიდენტმა იასირ არაფატმა შეძლეს თანხმობისთვის მიეღწიათ. ქალაქ ჰებრონის პალესტინელთათვის გადაცემის პროცესი 7 კვირის განმავლობაში შეჩერებული იყო ისრაელში ისლამისტთა მიერ წარმოებული ტერორისტული აქტების გამო. პერესი კვლავაც დაჟინებით მოითხოვს, რომ საბოლოო მოლაპარაკება უმაღლეს დონეზე იერუსალიმის შესახებ და პალესტინელ ლტოლვილთა თაობაზე აუცილებლად უნდა დაიწყოს 4 მაისს.

ბლიცინტერვიუ

[illegible]ხეილ ჯიბუტი:
[illegible] შესახებ კანონის [illegible] არ [illegible]ლა"

[illegible] პრეზიდენტის და კონტროლის პალატის [illegible]ნებებში დაფიქსირებულია ის ფაქტი, [illegible] 1995 წლის ბიუჯეტის არც შემოსავლის [illegible] გასავლის ნაწილში ბიუჯეტის შესახებ [illegible] არცერთი მუხლი არ შესრულებულა. [illegible] შეუსრულებლობა ერთი მო[illegible] მაგრამ თანხების ასეთი ფართო მოცუ[illegible] უპრეცედენტო შემთხვე[illegible] უნდა. გადახარჯვა შეიძლება მო[illegible] ბარომეტრზე უცებ არც [illegible], როცა ამას აღმასრულებელი [illegible] მხრიდან აბსოლუტურად თა[illegible] ხასიათი აქვს. ეს ყოვ[illegible] ასეთი რამ არც მსოფლიო [illegible] საბიუჯეტო პრაქტიკაში ხდება. [illegible] წმინდა ფორმალური ლოგიკით, [illegible] შესრულების ანგარიშში დაფიქსი[illegible] აღმასრულებელთა მხრი[illegible] შედეგია.

[illegible] პარლამენტარი, ბრალმდე[illegible] ვერ გამოვალ, თუმცა, ერთი რამ [illegible] შეიძლება დავაფიქსიროთ — ზე[illegible] ფორმით, ბიუჯეტიდან თანხების [illegible] საქართველოში დღემდე მოქმედ სა[illegible]-საბიუჯეტო კანონმდებლობას ეწინა[illegible] ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს ტო[illegible] საფინანსო-საბიუჯეტო ანარქიასთან, [illegible] გამომჟღავნდა მხოლოდ იმიტომ, [illegible] ამ საკითხის მოწესრიგება, თუნ[illegible] დონეზე. ბუნებრივიცაა, [illegible] ანარქია, რომელიც საზოგადოებაში სუ[illegible] საფინანსო-საბიუჯეტო სფეროშიც მყა[illegible] ჩამოყალიბებული. ეს საკითხი კი, მანამდე [illegible] მოწესრიგდება, სანამ არ შეიქმნება პრო[illegible] და არ გვეცოდინება, რაზე ვხარჯავთ [illegible] ეკონომიკაში შეზღუდული რე[illegible] ოპტიმალური ხარჯვა ჰქვია. ჩვენ კი, [illegible] ვხარჯავთ თანხებს, რაც სწო[illegible] ეკონომიკური პოლიტიკის არარსებობის [illegible].

მაინც ისაა, რამდენად ასახავდა ის ბიუჯეტი ქვეყნის ეკონომიკურ და სოციალურ ვითარებას. გარკვეულწილად, შეიძლება ითქვას, რომ ამ ფაქტორმაც შეუწყო ხელი ბიუჯეტის შეუსრულებლობას. თუმცა, ბიუჯეტის შესრულების საბოლოო შედეგში დიდი წვლილი სუბიექტურ ფაქტორსაც მიუძღვის. მთლიანობაში კანონი დაირღვა ყველა მიმართულებით. ამიტომ, ვფიქრობთ, ამ ეტაპზე თავი შევიკავოთ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებაზე და დაველოდოთ კონტროლის პალატის დასკვნებს იმ პირთა მიმართ, ვინც არამიზნობრივად, არაკანონიერად ხარჯა საბიუჯეტო სახსრები. ამის შემდეგ ნათელი გახდება, დავამტკიცოთ თუ არა ბიუჯეტის შედეგები. საბოლოო ჯამში, ალბათ, მაინც დავამტკიცებთ ამ საკითხს, მაგრამ — უმკაცრესი შეფასებით. ეს ნიშნავს, რომ იმ პირებმა, ვისაც წვლილი მიუძღვის საბიუჯეტო სახსრების უკანონოდ ხარჯვაში, პასუხი უნდა აგონ კანონის წინაშე. ის, რაც წინა პარლამენტმა ვერ მოახერხა — ბიუჯეტის შესრულებაზე კონტროლი, ახლანდელმა პარლამენტმა უნდა იტვირთოს.

საგულისხმოა ერთი ფაქტორიც, რომ გასული წლის ბიუჯეტის შესრულების შედეგების არდამტკიცების შემთხვევაში არ არსებობს სამართლებრივი მექანიზმი იმისა, თუ რა ღონისძიებები უნდა გატარდეს შემდგომში. მალე მივიღებთ ახალ კანონს საბიუჯეტო სისტემების შესახებ, რომელშიც სწორედ კონკრეტული სამართლებრივი მექანიზმი იქნება ჩადებული. ეს კი მომავალში, ბიუჯეტის შესრულების ანალიზისას მნიშვნელოვნად წაადგება საკითხის უფრო ზუსტად და სწორად შეფასებას.

გურამ შარაძე:
„პარლამენტი „ბედნიე როდსტვენნიკის" როლშია"

მიმაჩნია, რომ 1996 წლის ბიუჯეტის შეუსრულებლობა განაპირობა იმ ანარქიამ, რომელიც სახელმწიფოში სუფევდა და იმ ფაქტორებმა, რომლებიც ზოგიერთებს უქმნიდა ნოყიერ ნიადაგს, ესარგებლა ამ ანარქიით. თუმცა, დარწმუნებულნი ვართ, რომ ყველას სამართლიანად მოეთხოვება პასუხი.

როცა საქართველოში მოსახლეობა აბსოლუტურად დაუცველია, თითქმის შეუძლებლადაა ქცეული მათთვის ელემენტარული პირობების შესაქმნელად რაღაც კაპიკების გამოყოფა, რა გახდა, ქართველ კაცს გამოუყონ კრედიტი, რომ შეისყიდოს მიწა, დასახლდეს და საკუთარი შრომით შეძლოს სესხის გადახდა?! სხვათა შორის, მე საჯაროდ არც მიწის კანონის მიღებას მივეცი ხმა. მიწის კანონის მიღებით კი რა მივიღეთ? როგორც კი ეს კანონი ამოქმედდა, მაშინვე ამოქმედდა ფულიანი ხალხი, უმეტესად, არაქართული წარმოშობის. ერთი სიტყვით, იყიდება საქართველო! ნიკო ლორთქიფანიძის ეს სიტყვები ყველაზე მწარედ ახლა მაგონდება.

რატომ ხდება, რომ ზოგიერთს პარლამენტი მხოლოდ თანამდებობაზე დამტკიცებისას ან მისი ყალბი ანგარიშების მხარდასაჭერად სჭირდება?! როგორც კი ასეთი პიროვნებები თავისას გაინაღდებენ, პარლამენტი, როგორც რუსები იტყვიან, „ბედნიე როდსტვენნიკის" როლში გამოდის. შემდგომ კი, ჩვენს მიერ დამტკიცებულ მინისტრებს გაჭირვებული ხალხისთვის კაპიკების გამოყოფას ვემუდარებით. პარადოქსია, მაგრამ ფაქტია, რომ აღმასრულებელი ორგანოები ბატონობენ საკანონმდებლო ხელისუფლებაზე და ისინი კარნახობენ პარლამენტს თავიანთ მოთხოვნებს და სურვილებს.

ზემოხსენებული საკითხის შეუსრულებლობაზე პასუხისმგებლობა უნდა დაეკისროთ მთავრობის წევრებს, ვინაიდან, მთავრობა ამჟამადაც იგივე შემადგენლობით განაგრძობს მოღვაწეობას და პასუხიც მათვე უნდა აგონ გასული წლის ბიუჯეტის შესრულების შედეგებზე.

დავით იაკობიძე:
„ბიუჯეტიდან თანხები მიზნობრივადაა გახარჯული"

მე არ ვეთანხმები იმ მოსაზრებას, რომ გასული წლის ბიუჯეტი არცერთ ნაწილში არ შესრულდა. მე მიმაჩნია, რომ 1995 წლის ბიუჯეტი შესრულდა და ამის შესახებ პარლამენტს ანგარიშიც წარვუდგინეთ. დანარჩენის გარკვევა თქვენ, როგორც მეოთხე ხელისუფლებას, თავადაც შეგიძლიათ. თქვენ დარწმუნდებით, რომ პროექტში დაფიქსირებული ყველა ანგარიში, ყველა დანართი, ყველა ხარჯი, ყველა შემოსავალი გაწერილია და თავადვე გააკეთებთ დასკვნებს, ბიუჯეტი შესრულდა თუ არა. მთელი პასუხისმგებლობით შემიძლია განვაცხადო, რომ ბიუჯეტიდან თანხები მიზნობრივადაა გახარჯული, მაგრამ სხვა საქმეა, როგორ ან რაზე დახარჯა ფული ბიუჯეტიდან გასული თანხის მეპატრონემ!

[illegible]ზა სიორიძე:
„[illegible]ობაში კანონი დაირღვა [illegible] მიმართულებით"

[illegible] ჩვენ უნდა ვეძიოთ ის სუბიექტური და [illegible] მიზეზები, რის გამოც ვერ შეს[illegible] გასული წლის ბიუჯეტი. მთავარი კი

მაია ტორაძე
დიანა ბაბროშვილი

ფაქტები და მოვლენები

მოამზადებენ ვიზიტს

ბრიუსელს გაემგზავრა ჯგუფი საგარეო საქმეთა მინისტრის პირველი მოადგილის მიხეილ უკლებას ხელმძღვანელობით. ჯგუფის მიზანია, მოამზადოს საქართველოს პრეზიდენტის ედუარდ შევარდნაძის ვიზიტი ლუქსემბურგსა და ბრიუსელში. 22 აპრილს პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შეთანხმების ხელმოწერის ცერემონიალში მონაწილეობის მისაღებად. აღნიშნული შეთანხმება ქმნის ევროკავშირთან პოლიტიკური, ეკონომიკური, სავაჭრო და სოციალური ურთიერთობების სამართლებრივ საფუძველს. საქართველოს პრეზიდენტის ვიზიტის დროს დაგეგმილია შეხვედრები ევროკომისიის პრეზიდენტთან, ლუქსემბურგის დიდ ჰერცოგთან და პრემიერ-მინისტრთან, ბელგიის მრეწველთა კავშირის წარმომადგენლებთან.

ადიონი

საქართველოში — ნატოს ეგიდით

მაის-აგვისტოში, ნატოს ეგიდით გაიმართება სამხედრო სწავლება, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებს საქართველოს შეიარაღებული ძალების ჯგუფი.

აპრილის ბოლოს კი, ალგეთის პოლიგონზე გაიმართება საქართველოს სახმელეთო ჯარების წვრთნა საბრძოლო სროლებით. ამ წვრთნას დაესწრებიან საქართველოს პრეზიდენტი ედუარდ შევარდნაძე, პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჟვანია, მთავრობის წარმომადგენლები და მეზობელი ქვეყნების ელჩები.

იბერია

ბუნებრივი გაზი — ძვირფასი სიამოვნება

დღეისთვის ბუნებრივი გაზი საქართველოში მიეწოდება ისეთ ორგანიზაციებს, რომლებიც რეგულარულად იხდიან მის საფასურს, კერძოდ: №5 და №8 პურის ქარხნებს, რძის კომბინატს, საკონდიტრო ფაბრიკას, ბავშვთა მეორე საავადმყოფოს. გარდა ამისა, ექსპერიმენტის სახით გაზს მიაწვდიან ცაბაძის ქ.№8-ში მდებარე ოთხ საცხოვრებელ სახლს, სადაც ამჟამად მიმდინარეობს მოსამზადებელი სამუშა[illegible].

იფრინდა

ბაჟი განახევრდება

გუშინ, ტაშკენტში ხელი მოეწერა ხელშეკრულებას საქართველოს, აზერბაიჯანს, უზბეკეთსა და ყაზახეთს შორის რკინიგზაზე ერთობლივი ტარიფების დაწესების თაობაზე. ხელშეკრულება ითვალისწინებს [illegible] ქვეყნების სარკინიგზო ტვირთებზე ბაჟის განახევრებას ამ ოთხი ქვე[illegible] ტერიტორიაზე. ვარაუდობენ, რომ ამით ცენტრალურ აზიასა და ამიერკავკასიას შორის ორჯერ გაიზრდება ტვირთბრუნვა.

იბერია

სოციალ-დემოკრატებს ნამატი აქვთ

საქართველოს ეროვნულ-სამართლებრივი პარტიის თავმჯდომარემ, აჭარის სამეცნიერო ცენტრის ხელმძღვანელმა შაქრო ჰურკვეიძემ გამოთქვა სურვილი სოციალ-დემოკრატიულ პარტიასთან შეერთების შესახებ. მისი აზრით, დროა ერთიანი პლატფორმის მქონე პარტიები გაერთიანდნენ მცირერიცხოვანი პარტიების თვითლიკვიდაციის გზით, რათა მათმა სიმრავლემ ხალხს გზა-კვალი არ აუბნიოს.

საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პოლიტიკური საბჭოს სამდივნომ ეროვნულ-სამართლებრივი პარტიის თხოვნა დააკმაყოფილა.

იფრინდა

დამოუკიდებლობიდან

დღევანდელი ჩვენი საზოგადოებისთვის სრულიად აუცილებელია იმის სწორად ცოდნა, თუ რა არის ქვეყნის პოლიტიკური დამოუკიდებლობა, სახელმწიფო, თავისუფლება, კანონი, თავაშვებულობა და ა.შ.

ჩვენში დამოუკიდებლობას და თავისუფლებას ხშირად ერთმანეთთან აიგივებენ და არ ლაპარაკობენ იმაზე, თუ როგორ ხორციელდება ეს ცნებები პრაქტიკაში, სად გადის მათ შორის ზღვარი. დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა შორის კონსენსუსის მიღწევა, ორივე მხარისთვის მისაღებ და ხელსაყრელ შეთანხმებამდე მისვლა განპირობებულია არათავისუფლებად და ამ დემოკრატიულ პროცესებში პრაქტიკულად არათავისუფალი ხალხი, რომელსაც არც კი ესმის რა არის თავისუფლება და მხოლოდ გუმანით ხვდება თავის მდგომარეობას. ასეთ ვითარებაში არჩეულნი ხშირად იმათივე მოტყუებულნი, რადგან მას პოლიტიკური თავისუფლების წარმოდგენის გარეშე შეუზღუდავი ძალაუფლება საკუთარი ინტერესების დაკმაყოფილების გზაზე. ეს არ არის თავისუფლება, ეს სხვა ტერმინით აღიწერება.

თავისუფლება, უპირველეს ყოვლისა, გულისხმობს ორი და მეტი სუბიექტის ურთიერთობას, რომლის დროსაც, შეთანხმების საწყის დონეზე, თითოეულმა მათგანმა შეიძლება წამოაყენოს პირობათა ჯამი, სადაც ნაწილობრივ, ან სრულიადაც არ იქნება დანარჩენთა პოზიცია გათვალისწინებული. თუ ამ სუბიექტს გააჩნია ფიზიკური ძალა, ან არ გააჩნია არავითარი მორალური შემაკავებელი, იგი თავის ნებას მოახვევს თავს სხვა დანარჩენს. თუ სხვებს შესწევთ ძალა, რომ ხელი შეუშალონ მათთვის საზიანო გადაწყვეტილების მიღებას, მაშინ განხორციელდება თავისუფლების აქტი. ასე რომ, თავისუფლებისთვის აუცილებელია გარკვეული ძალისმიერი კოეფიციენტი, რომელიც აიძულებს პირობის წამომყენებელს ანგარიში გაუწიოს სხვათა ინტერესებსაც. მორალური ფაქტორი, ჯერჯერობით, გარანტიად არ გვევლინება. ამ მიმართულებით კაცობრიობა მხოლოდ ფიქრობს სვლას და რეალურად შეძლებს თუ არა, ეს კიდევ საკითხავია, ასეთ სიტუაციაში ძალა არის არა მხოლოდ აგრესიის, არამედ ყველას ინტერესების ამოქმედებისა და მათი პრაქტიკულად განხორციელების იარაღიც ე.ი. იგი თავისუფლების იარაღიცაა, უფრო სწორად, პოლიტიკურ სუბიექტთა თავისუფლების პირობაა. ამ კომპონენტის ამოქმედების გარეშე, მხოლოდ მორალური ფაქტორის იმედით მსჯელობა დემაგოგიაა. დღეს ყველა პოლიტიკოსს ესმის ეს რეალური ვითარება. თუ ვინმე რომელიმე ფაქტორს გადაჭარბებულ მნიშვნელობას ანიჭებს, უნდა ვიფიქროთ, რომ იგი ამას გარკვეული ტაქტიკური მოსაზრებით სჩადის.

ასეთ ვითარებაში რიგი პირადი, კერძო თუ სახელმწიფო ინტერესის განხორციელებაზე სრული ან ნაწილობრივი უარის თქმით შეიძლება მიღწეულ იქნეს რაიმე სახელმწიფოთაშორისო მნიშვნელობის შეთანხმება, ინტერესთა ურთიერთსასარგებლო შეჯერება. ძალის ფაქტორზე (ასევე მორალურზეც) არის დამოკიდებული სუბიექტის ინტერესთა სფეროს გაფართოებისა და მათი რეალიზაციის საშუალებები. კონსენსუსის მიღწევით ხორციელდება თავისუფლების აქტი, რომლის დროსაც შეიძლება მოხდეს ინტერესთა მხოლოდ ნაწილობრივი რეალიზაცია. ასე რომ, თავისუფლების აქტი, ძველადაც, დღესაც და მომავალშიც, მისი ბუნებიდან გამომდინარე, მოქმედებას იწყებს აუცილებელ დათმობათა განხორციელების გზით.

ამდენად, თავისუფლება, უკეთეს შემთხვევაში, სასიცოცხლო ინტერესთა თანაბარუფლებიანი განხორციელების აქტია, რომლის კონტური იქმნება გარდუვალ და, ამდენად, სავალდებულო დათმობათა გათვალისწინებით. თავისუფლება, მისი მაქსიმალური რეალიზაციის ვითარებაშიც კი შეზღუდული აქტია ნების, სურვილის გამოხატვასთან შედარებით. ასევეა პოლიტიკური დამოუკიდებლობაც. იგი იმდენად არის განხორციელებადი, რა ხარისხითაც შეიძლება იყო თავისუფალი ტოლძალოვან-ტოლფასოვან პარტნიორთა გარემოცვაში.

ვთქვათ, მივაღწიეთ პოლიტიკურად თავისუფალ-დამოუკიდებელი სახელმწიფოსთვის საარსებოდ აუცილებელ პირობებს. მაგრამ პირველიდან მექანიკურად არ გამომდინარეობს მეორე, პოლიტიკური დამოუკიდებლობა სახელმწიფოსი ტოლი არაა პიროვნების თავისუფლებისა ამ სახელმწიფოს შიგნით. ეს ორი, სრულიად არაერთმნიშვნელოვანი მოვლენაა.

სახელმწიფომ შეიძლება მიაღწიოს პოლიტიკურ-ეკონომიკურ ძლიერებას და დიდხანსაც შეინარჩუნოს იგი. მას ექნება თავისი დამოუკიდებლობა-თავისუფლების დაცვის უნარი სხვა სახელმწიფოთა ხელყოფისგან. უფრო მეტიც, მან შესაძლოა სხვისი ინტერესებიც დათრგუნოს თავის ინტერესთა სასარგებლოდ, მაგრამ ეს სრულებით არ ნიშნავს იმას, რომ ასეთ სახელმწიფოთა წარმატებული შედეგები დადებითად აისახება მის მოქალაქეთა პირად ან საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. პრობლემები და ფაქტორები, რომელთა გათვალისწინება სრულიად აუცილებელია სახელმწიფოს დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების. შენების დროს, განსაკუთრებით მწვავედ მოქმედებს სახელმწიფოს შიგნით, როცა ერთმანეთს უპირისპირდება სახელმწიფო სტრუქტურის, მისი მმართველი ნაწილის, საზოგადოებისა და პიროვნების ინტერესები.

მოქალაქეებს უნდა ჰქონდეთ თანამედროვეობისთვის შესაფერისი წარმოდგენა პიროვნების ადგილზე საზოგადოების შიგნით, საზოგადოების მოვალეობებზე პიროვნების მიმართ და, პირიქით, — პიროვნებისა საზოგადოების მიმართ. ასეთი ორმხრივი ვალდებულებების გარეშე დემოკრატიული საზოგადოების არსებობა იმდენადვე წარმოუდგენელია, რამდენადაც — მორბენალი უფეხოდ.

საზოგადოება, თავისი განვითარებისა და შინაგან კავშირთა თვისებრიობის ნებისმიერ პირობებში წარმოადგენს ინდივიდუუმთა ერთობლიობას. ეს ერთობლიობა თავისი არსებობის ფაქტით გამოხატავს რამდენიმე ტიპის განსხვავებას: ეროვნულ-ეთნიკურს, ენობრივს, გვაროვნულ-ნათესაურს, საკულტო-რელიგიურს, სოციალურს, ასაკობრივს, სქესობრივს და ა.შ. ნიშანთა ამ კომპლექსის გარეშე არ არსებობს არც ეთნო-სოციალური ჯგუფი, პოპულაცია და არც ინდივიდუუმი. ინდივიდუუმთა ერთობლიობა წარმოადგენს ამავე დროს მათი ინტერესების ერთობლიობასაც. მაგრამ პოპულაციის შიგნით მბორგავ ინდივიდუუმთა ინტერესები შეადგენენ უკვე არა ამ ინტერესთა მექანიკურ ჯამს, არამედ მთლიანად საზოგადოების ინტერესებს. ინდივიდუუმი საზოგადოების შიგნით ვერ ახერხებს თავისი პირადი ინტერესების სრულ რეალიზაციას. ისინი იზღუდებიან ადათ-წესების, კანონების, სინდისის და ა.შ. მეშვეობით, საზოგადოების საერთო ინტერესების შესაბამისად. აქ ინტერესთა რეალიზაციის დასაშვები ზღვარი დგინდება საზოგადოების დანარჩენ წევრთა ინტერესების გათვალისწინებით. ამიტომ ინდივიდუუმის თავისუფლება უამრავ შეზღუდვას ემორჩილება. „არ შეიძლებათა" მთელი სისტემა რომ არ მოქმედებდეს, მაშინ არ იარსებებდა ნათესაობა, მეგობრობა, თანამშრომლობა, საკუთრება და ბევრი სხვა რამ. მათ გარეშე ადამიანი დაკარგავდა სხვა ცოცხალ არსებათაგან განმასხვავებელ ნიშანს. ამდენად, ჩვენი სურვილებისა და მოთხოვნილებების წინააღმდეგობრივი, მბორგავი, გაცნობიერებული თუ გაუცნობიერებელი სამყარო საზოგადოებრივად და ადამიანურად მისაღებ მდგომარეობაში გადაჰყავს ისტორიული ცხოვრების მანძილზე შემუშავებულ აკრძალვათა სისტემას. ეს სისტემა აყალიბებს ისტორიულ დროში არამდგრად, ცვლად, მაგრამ სრულიად კონკრეტულსა და რეალურ კატეგორიას, რასაც მორალი ეწოდება.

ამრიგად, საზოგადოების შიგნით შესაძლებელი და განხორციელებული თავისუფლება უშუალო კავშირშია ინდივიდუუმის ადამიანურ სახესთან და იგი ჩამოყალიბებულია აკრძალვათა სისტემით. უძველეს დროებში შემუშავებული ზნეობრივი ნორმები და მათ საფუძველზე შექმნილი კოდექსები თუ კონსტიტუციები საზოგადოებისთვის სასიცოცხლოდ აუცილებელი აკრძალვათა სისტემის გამოვლინებაა. ამდენად, პიროვნების თავისუფლება საზოგადოების შიგნით არის სტრუქტურა, რთული აგებულების მოვლენა, იგი უპირისპირდება უსტრუქტურობას, ანუ ალვირახსნილობას, რომლისგან თავდაცვა შეუძლებელია მხოლოდ „ბუნების" იმედით. ჩვენი თანამოქალაქეების გარკვეული ნაწილის აზრით, (და ეს პრაქტიკულადაც დაამტკიცეს), თავისუფლება არის ის, „რაც მინდა", „ჩემი". „შენი" არ არსებობს. ქართული საზოგადოების ამ ნაწილისგან წარმოქმნილი სოციალური „პროდუქცია", რომელსაც ბევრჯერ უწოდებ „ქაფი" მაინცა და მაინც არეულობის წლების წარმონაქმნი არ არის. გაცილებით ადრე, ჩვენში ამ „ქაფსა" თუ „ბრკეს" ჰიმნიც კი მიუძღვნეს, რომელსაც ყოველ კუთხეში აღრიალებდა თანამედროვე ტექნიკა. აი, მისი სიტყვიერი არსენალის ნაწილი: „არემარეს ავიკლებ, არაფერს არ დავიკლებ, ქეიფს ვიწყებ დილიდან"... და ა.შ.

აი, თავისუფლების ჩვენებური გააზრების ერთ-ერთი ნიმუში. აქ უკვე მზადაა იდეოლოგიური ნიადაგი იმ სპეციფიკური მოვლენისთვის, რომელსაც უკანასკნელ ხანებში აღნიშნავენ გამოთქმით: „თოფიანი კაცი", ან მისი საალერსო ვარიანტით „მეომარი ბიჭი". ეს უკანასკნელი გამოთქმა განსაკუთრებით აღმაშფოთებელია, რადგან ნამდვილ, ჭეშმარიტ მეომართა ძვირფას და მარად ცრემლით მოსაგონარ სახელებს ის ნაძირლებიც ეხიზნებიან, რომლებიც სისხლიან ტელევიზორებს მიათრევდნენ თავიანთი სამშობლოს ერთი კუთხიდან მეორეში და რომელთა ზოგი, სანიმუშო ეგზემპლარის გაცნობა წილად მარგუნა ბედმა.

ამ საკითხზე შესაძლოა ამდენი არ გველაპარაკა, რადგან ეს, როგორც ხშირად ამბობენ, თითქოს ყველასთვის „გასაგებია", მაგრამ, ნება მიბოძეთ, ამაში ეჭვი შევიტანო, რადგან დაჭერილის, დამჭერის თუ გამკითხავის პოზიციები, თვალსაზრისი და მათგან გამომდინარე შეხედულებები თავისუფლებაზე, ძალიან უახლოვდება ერთმანეთს, ან, უფრო სხვაგვარად, ერთ კონცეპტუალურ ველშია განფენილი. ვერ ვიტყვი, რომ მათ ამ საკითხზე ჰქონდეთ რაიმე თეორიულად ჩამოყალიბებული აზრი, მაგრამ მათი ემპირიული გზა „თავისუფლებისკენ" აშკარად ასეთია. თავისუფლების ასეთი მოდელი მასობრივად არის გავრცელებული. [illegible]

არსებობს ადამიანის უფლებების დამცავი მრავალი ინსტიტუტი, რომლებიც აქტიურად ცდილობენ თავს მოახვიონ თავიანთი პრინციპები ჩვენნაირთანა ბარბაროსებს. „ბარბაროსობა" ჩვენ [illegible] ვიწყინოთ, [illegible] ახლა ვმსჯელობთ [illegible] საკითხებზე, რომელთა [illegible] აზ[illegible] ხე[illegible]ლისუფლებებს. ჩვენი ახლანდელი ხელისუფლების მცდელობა და [illegible] „ლონისძიებანი" [illegible] „ზემოდან" გალებუ[illegible]ლი წყალობაა და არა ორგანული შედეგი ჩვენი საზოგადოების განვითარებისა.

თავისუფლებას. იგი თავის დებთან, სამართლიანობასა და იმედთან ერთად მწუხარე თვალებით დაჰყურებს ჩვენს ცოდვილ ყოფას.

ქართველთა ისტორიული ნააზრევი ამ საკითხზე საკმაო სრულყოფითაა ასახული თავად ტერმინში „თავისუფლება". დიდი სიბრძნე არ სჭირდება იმის აღმოჩენას, რომ იგი ორი სიტყვისგან — „თავი" და „უფლება" შედგება.

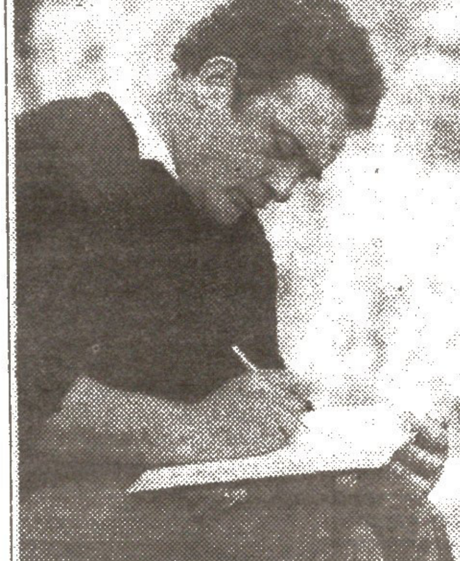

„თავი" სუბიექტს, ინდივიდუუმს გულისხმობს და, ამდენად, მუდმივი კატეგორიაა, ხოლო „უფლება" მარად ცვალებადი ბუნებისაა და ამის გამო, ისტორიული ცხოვრებისა და ენა-აზრის გზამოსაბრუნთა შესაბამისად, მუდმივად უცვლის შინაარსს პირველ ნაწილს. ტენდენცია ასეთია: კონკრეტული ინდივიდუუმიდან — პიროვნების განზოგადებულ სახემდე, ვიწრო სოციალური ჯგუფიდან — ფართო საზოგადოებამდე, მის სახელმწიფოებრივ გააზრებამდე.

რამდენადაც ვიცი, სპეციალისტებს სიტყვა „უფლება" და „ფლობა" საერთო ძირიდან მომდინარედ მიაჩნიათ, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ საწყის ცნებაშივე იგულისხმებოდა მატერიალურ და სულიერ ღირებულებათა ერთობლიობა, ის, რაც წოდელ „თავს" ადგილს აძებნინებდა სოციალურ შკალაზე. ამ გზით იქმნებოდა სტრუქტურა, საზოგადოება, წინააღმდეგ ბუნებრივ შერჩევაზე დამყარებული ჯოგისა, ანუ სოციალური ქაოსისა, სადაც ყველას ყველაფრის „უფლება" აქვს, თუ გაუვა. ამ სტრუქტურაში, ყველას თავისი საკუთარი „ცოცხალი" ადგილი, ფუნქცია, „უფლება" ჰქონდა. უფრო გვიან სიტყვამ შინაარსობრივი არეალი გაიფართოვა და ინდივიდუალურიდან — ვიწრო სოციალური მიკუთვნებიდან, ფართო საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მნიშვნელობით აჟღერდა.

ახლანდელ ინდივიდუუმს აღარ აკმაყოფილებს მხოლოდ საზოგადოებრივი ინტერესების განმახორციელებლის როლი, რადგან ამ ინტერესთა სამსხვერპლოზე იწირება და ითრგუნება მისი ინდივიდუალური არსებობა. დაპირისპირება პიროვნებისა რომელიმე სოციალურ ჯგუფთან ან მთელ საზოგადოებასთან მსოფლიოს დაწინაურებულ ქვეყნებში მცირდება ამ ორ მხარეს შორის კონსენსუსის ძიების ფორმით. ამ პროცესში დგინდება და სრულიქმნება წარმოდგენები ადამიანის უფლებათა თაობაზე. ამ მხრივ უკვე ბევრი პრაქტიკული ნაბიჯია გადადგმული. იქმნება ადამიანის უფლებების დამცავი ეკონომიკური სისტემა და საკანონმდებლო ბაზა. არსებობს ადამიანის უფლებების დამცავი მრავალი ინსტიტუტი, რომლებიც აქტიურად ცდილობენ თავს მოახვიონ თავიანთი პრინციპები ჩვენისთანა ბარბაროსებს. „ბარბაროსობა" ჩვენ არ უნდა ვიწყინოთ, რადგან მხოლოდ ახლა ვმსჯელობთ ისეთ საკითხებზე, რომელთა არსებობა თავში აზრადაც არ მოსვლიათ აქამდე არსებულ ხელისუფლებებს. ჩვენი ახლანდელი ხელისუფლების მცდელობა და მიღებული „ღონისძიებები", მხოლოდ „ზემოდან" გაღებული წყალობაა და არა ორგანული შედეგი ჩვენი საზოგადოების განვითარებისა.

ფეოდალურ ხანას რომ თავი დავანებოთ, რუსეთისა და კომუნიზმის მმართველობის პერიოდში ჩვენ საზოგადოებისა და სახელმწიფოს პრობლემ თოდ აღარ გვიფიქრია. ხალხისგან გამოყო თან დაპირისპირებული სახელმწიფო, თავის დებელი, არასახალხო-საზოგადოებრივი აპარატით, ე.წ. ძალისმიერი სტრუქტურები, სამართალდამცავ ორგანოებსაც მოიცავენ და მოქალაქეს, უპირველეს ყოვლისა, განი გორც დამნაშავეს პერსპექტივაში და იმარ ზემოქმედების ყოველგვარ უფლებას. ჩვენ ბი, ამ საქმეში არავითარ პრაქტიკულ მონაწ ვილებთ და მორჩილად დავრბივართ ფეხ ლად, რათა ჩვენი დანაშაული თუ უდანაშაულ დოთ ხსენებული „ორგანოებისგან".

ხალხს აზრადაც არ მოსდის, რომ მას მოიძიოს და გააჩინოს სამართალი, აიძულოს რები და მძარცველები დაუბრუნონ ის, რაც მ რომ, ბატონს ისეთი მსახური ჰყავს, როგორიც

არადა, ასეთი ყოფა და მისი შესაბამისი ური თუ ზნეობრივ-ქცევითი ტიპი, მოსდე

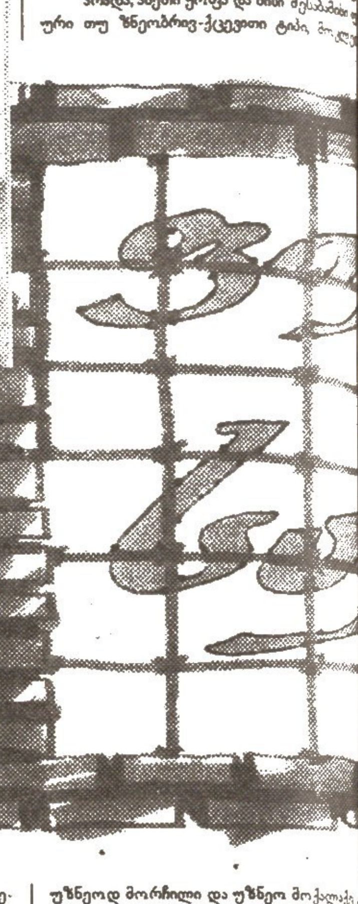

უზნეოდ მორჩილი და უზნეო მოქალაქე ხასიათებელი ჩვენთვის და არც ჩვენს ის შავებია იგი. „თავისუფლება" ყოველთვის გარკვეულ სისტემურ მდგომარეობას გარ ფიოდ შემოსაზღვრული არეალით. ქართ გალითად, რუსული вольный казак ით გორც „თავისუფალი კაზაკი", ეს უკანას რომ ვთარგმნოთ რუსულად, შეიძლება მი ный казак, რაც არ იქნება სწორი. ვოლ вободный, არამედ სწორედ вольный, სებობდნენ ე.წ. вободные крестьяне, მ ყოველთვის вольный იყო. ქართულში, არის ამ უკანასკნელის შესაბამისი ტერმინი ბის ბრალი არ არის. უბრალოდ, ქართულმა სინამდვილემ არ იცის ისეთი მდგომარეო რუსულ ენაში აღიწერებოდა ტერმინით во რამ კარგად იცნობს იმას, რასაც ეწოდებ ქართულად „ვოლია" აღწერითი წესით თ ტომ აღმოჩნდა ქართული ასე შეზღუდ ლების" ტერმინთა სფეროში? მიზეზი ერთ დით თავისუფლება, და არ ვიცოდით воля. ვთქვათ, მიზეზი ერის კულტურულ-ისტორ რების, გეოგრაფიულ სივრცეების და ა.შ. ძებნელი. ფაქტი ისაა, რომ ქართული ენის იცოდნენ, რომ ყველა „თავს" (ქუდს) ჰქონდა, რომელიც არ იყო უსაზღვროებ ისე, როგორც ეს воля-ში იგულისხმება. შეიძლება ითარგმნოს, როგორც „რაც მინ მეწონება", „ცა ქუდად, დედამიწა ქალამნ აღსანიშნავად ახალ დროში გაჩნდა ტერმ საბოლოოდ კი, საუკეთესო თარგმანი სიტ ტია, ჩემი აზრით, რომლის შესახებ ზემოთ

ჯერ კიდევ ძველი ბერძნებისთვის ცნობილი, რომ ადამიანი საზოგადოებრი ეს კი ნიშნავს, რომ შეზღუდულ სივრცე რები ინდივიდუუმები მიჩვეული პირობე ლებელ ნორმებს უნდა დაემორჩილონ. წ მთხვევაში საზოგადოება დაინგრევა. ნებ ლუდავი თავისუფლება ხორციელდება სხვ ების ხარჯზე, სხვისი საზრდელის მითვის საარსებოდ აუცილებელი სივრცის ზნეობ რიალური შეზღუდვის ფორმით. უსაზღვ ლები სხვათა უფლებებს ისე შეიწოვენ, კომპენსაციას არ იძლევიან. როდესაც დაიწყო და საზოგადოების შიგნით ქონებ ვი იერარქია აღმოცენდა, იქ პრივილეგ შეუზღუდავი უფლებები არ მიუღია. პრივ თად მან საზოგადოებრივად უღრესად დატვირთვა მიიღო და გამოიხატა კიდევ კუნის მანძილზე ღვრილი სისხლით, რ ვთქვათ იდეალებისადმი ერთგულებას დ ხეზე, რომელიც თანამედროვე საზოგად ლწეველი და საპროგრამოა. შეიძლება ვ ოდალიზმის მანკიერებაზე, მაგრამ მაშინ რომ ფეოდალური მანკიერებები პრაქტ

ირაკლი სურგულაძე — 60

ცნობილ მეცნიერს ირაკლი სურგულაძეს 23 აპრილს 60 წელი შეუსრულდება. იგი თავის დაბადების დღეს ციხის საკანში ხვდება, თუმცა ვინც მას იცნობს, მისთვის ძნელი დასაჯერებელია, რომ იგი საზოგადოებისთვის საშიშ პიროვნებას წარმოადგენს. ბატონი ირაკლი თითქმის წელიწადნახევარია პატიმარია და ამ ხნის განმავლობაში იგი საკმაოდ აქტიურ სამეცნიერო მუშაობას ეწევა, დაუსწრებლად მონაწილეობს საერთაშორისო კონფერენციებში. "კავკასიონის" რედაქცია გულითადად ულოცავს ბატონ ირაკლი სურგულაძეს დაბადების დღეს და მკითხველებს სთავაზობს მის ნააზრევს, რომელშიც, ვფიქრობთ, ბევრი საგულისხმოს ამოკითხვა შეიძლება.

«კავკასიონის» ლიტერატურული გაზეთი

არილი

20 აპრილი, 1996 წ.

მთარგმნელის

დებიუტი

ჟაკ პრევერი 1900-1977

ლექსები

VI

უილიამ საროიანი

1908-1981

ძველმოდური რომანი სამიჯნურო ლექსებით და სხვა დანარჩენითურთ

IV V

კალენდარი

„ცისფერყანწელები“ და „მოდერნიზმის ქადაგი“

გრიგოლ რობაქიძე

VII

პოეზია

ზვიად რატიანი

* * *

მე დამეკარგა იმის უფლება,
რომ გითხრა, რასაც ვერასდროს გეტყვი
და რაც აპრილის რუხმა ღრუბლებმა
სამი წლის წინათ გამოთქვეს სეტყვით.

მე დამეკარგა უველა შეხება,
რაც კი ოდესმე მქონია შენთან;
დგახარ, სანთელი გიდგას ფეხებთან
და შენი ჩრდილი მღალატობს ჰერთან.

სადღაც, დაორთქლილ მინების იქით
ღამე იშუშებს მზით დამწვარ ფერდებს.
თქვენ იქნებ ბრაზობთ, ან იქნებ გიკვირთ,
რომ მე „შენობით“ მოგმართავთ დღემდე.

თითქოს ეჟვნები ჰქონდეს შებმული,
წკრიალებს შენი დაღლილი მკერდი,
ზემოთ კი — წოლით დაბუჟებული
რუხმა ღრუბელმა იცვალა გვერდი.

და მქონდა, ალბათ, დაღლის მიზეზი,
რადგანაც ასე ტკბილად ვისვენებ
და მსიამოვნებს, რომ ჩემს კისერზე
შენი ტუჩების შრება სისველე.

III

პროზა

ზაალ სამადაშვილი

ეტიუდები

II

გილბერტ კით ჩესტერტონი 1874-1936

დეტექტიური ლიტერატურის დასაცავად

ესეისტიკა

V

საკვირაო საკითხავი

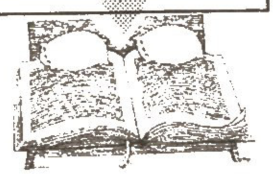

ალბერ კამიუ 1913-1960

დაბრუნება ტიპასაში

„შენ შორს გასცურე მშობლიური ნაპირებიდან
მძვინვარე სულით,
გადალახე ორმაგი მწკრივი
ზღვის კლდეებისა
და ახლა ცხოვრობ უცხო მიწაზე“.
„მედეა“

ხუთი დღე განუწყვეტლივ აწვიმდა ალჟირს. ბოლოს, ზღვაც კი დაასველა. მაღალი ცა ამოურწყავი ჩანდა და ყურეს შეუსვენებლად ახხამდა ლვართქაფს. ნაცრისფერი, დუხე ზღვა უზარმაზარი ღრუბელივით ჩაჭუფრულ ყურეში გაფუებულიყო. წვიმა არც უმატებდა და არც უკლებდა — თითქოს არც კი მოძრაობსო. ზოგჯერ მღვრიე ნისლის ოდნავ შესამჩნევი ტალღა გადაუვლიდა ზღვას და მიცურავდა ნავსადგურისაკენ, რომელსაც გარს სველი ბულვარები ერტყა; ქალაქიდან კი, ნისლების შესახვედრად, თეთრი, ნესტიანი კედლებიდან წამოსული ორთქლი მოემართებოდა. საითაც არ უნდა მიგეხედა, ყველგან წყალი იდგა, კაცს ეგონებოდა, წყალს ვსუნთქავ და წყალთან ერთად ჰაერსაც ვყლაპავო.

დავეხეტებოდი მიმხრჩვალი ზღვის პირას, დეკემბრის ალჟირში, რომელიც ჩემთვის მუდამ მარადიული ზაფხულის ქალაქი იყო, და მოლოდინით ვიყავი შეპყრობილი. მე ევროპის ღამეს გამოვექეცი, ადამიანთა დაზაფრულ სახეებს გამოვექეცი. ამ მარადიული სიცილის ქალაქს კი დავიწყებია სიცილი და დამრგვალებული, დასველებული ზურგი შემოუქცევია ჩემთვის. საღამოობით გაკაშკაშებულ კაფეებში ვპოულობდი თავშესაფარს, სადაც ჩემს წლოვანებას ვკითხულობდი კაფეს მეინახეთა სახეებზე, ჩემი ძველი ნაცნობები რომ იყვნენ, თუმცა მათი სახელებიც აღარ მახსოვდა. მარტო ის ვიცოდი, რომ ოდესღაც ისინი ჩემსავით ახალგაზრდები იყვნენ, ახლა კი აღარ არიან ახალგაზრდები.

მაინც ჯიუტად ველოდი, თვითონაც რომ არ ვიცოდი, რას ველოდი. იქნებ, ტიპასაში დაბრუნების სურვილი მქონდა, რაც, ცხადია, დიდი სიგიჟე იქნებოდა, იმგვარი სიგიჟე, რისთვისაც ადამიანი ყოველთვის ისჯება: დაუბრუნდე იმ ადგილებს, სადაც ოდესღაც ახალგაზრდა იყავი, ორმოცი წლისამ მოისურვო ხელახლა გაცოცხლება ყველაფრისა, მაშინ რომ გიყვარდა, ანდა, რაც ოცი წლისას გსიამოვნებდა და გიხაროდა? სიგიჟე იყო, აბა, რა იყო... ტიპასა მაშინდელი მახსოვს, ომი რომ დამთავრდა, როცა ჩემი ახალგაზრდობაც, ის იყო, მთავრდებოდა. იმედი მქონდა, იმედი კი არა, მჯეროდა, რომ ტიპასაში სწორედ იმ ნანატრ თავისუფლებას ვიპოვიდი, რომლის დავიწყებაც ვერა და ვერ შევძელი. დიახ, თითქმის ოც წელზე მეტი ხნის წინ დავეხეტებოდი ამ ადგილებში, ამ ნანგრევებს შორის, დილდილობით ვსუნთქავდი აბსინდის სუნს, ვთბებოდი ქვებზე, ვაგროვებდი გაზაფხულის სათუთ ვარდებს, სწრაფად რომ სცვივათ ფურცლები, შუადღისას კი, როცა თვით გადაქანცული ჭრიჭინებიც კი ხმას იკმენდენ, ვემალებოდი ვარვარა მზეს, რომელიც ყველაფერს ერთიანად ნთქავდა. ხანდახან, ღამღამობით, ვარსკვლავებით აკაშკაშებული ცის ქვეშ ვიწექი თვალღია. ჩემს ცხოვრებას მაშინ ცხოვრება ერქვა.

თხუთმეტი წლის მერე კვლავ მოვინახულე ზღვის ტალღებიდან ორიოდე ნაბიჯით დაშორებული ჩემი ნანგრევები. ხეებით მოფენილ დაბლობში მივიწყებული ქალაქის ქუჩებს ვეძებდი. ყურეს თავზე გადმომხობილ ბორცვებზე ხორბლისფერ სვეტებს ვეფერებოდი. ახლა კი, ნანგრევები ეკლიანი მავთულებით შემოუღობავთ და შიგნით შესვლაც რამდენიმე ნებადართული შესასვლელიდან თუღა შეიძლება. ღამით ხეირნობაც აუკრძალავთ, დღისით კი შეიარაღებული მცველი დგას კართან. იქნებ შემთხვევითაც იყო, მაგრამ იმ დილასაც გადაუღებლად აწვიმდა ნანგრევებს.

უკაცრიელ, ნაწვიმარ მინდორში, გზააბნეული დავეხეტებოდი, ვცდილობდი ის ძალა მაინც მომეკრიბა, რამაც დღემდე მაცოცხლა და რაც მეხმარება ცხოვრება იმგვარი მივიღო, როგორიც მართლა არის, რადგან ერთხელ უკვე მივხვდი, რომ მისი შეცვლა არ შემიძლია, და მართლაც, ვერ შევძელი დროის მდინარებაზე ამაღლება, რათა ხელახლა მიმენიჭებინა ქვეყნიერებისთვის იმგვარი სახე, მე რომ მიყვარდა, და ერთ მშვენიერ დღეს, დიდი ხნის წინათ, გაქრა. 1939 წელს საბერძნეთში არ წავედი, თუმცა კი ვაპირებდი. სამაგიეროდ, ომი თვითონ მოვიდა ჩვენთან, მერე კი თვით საბერძნეთიც გადაფლაპა. ის დრო და წლები, რომელიც ამ ცხელ ნანგრევებსა და ეკლიან მავთულხლართებს შორისაა გაწოლილი, კვლავ ჩემთანაა, და დღეს, ჩაშავებული წყლით სავსე სარკოფაგების წინ, ერთხელ კიდევ ვიგრძენი ეს. მე სილამაზის სიყვარულით გამზარდეს, სილამაზის ერთიანი, სრული აღქმაც იმთავითვე დავიწყე და ეს ერთადერთი სიმდიდრე იყო ჩემი. მერე გაჩნდა ეკლიანი მავთულები — ტირანიას, ომს, პოლიციას და შფოთს ვგულისხმობ. ღამის წესრიგს უნდა დამორჩილებოდი. დღის სილამაზე მხოლოდ მოსაგონებლადღა დარჩა. ამ ტალახიან ტიპასაში კი თვით ეს მოგონებაც ტალახში ჩაიძირა, რომელ სილამაზეზე,

VIII

ზაალ სამადაშვილი

უკანასკნელი სიმაღლე

მათ, კაცებსა და ქალებს, უნივერსიტეტებდამთავრებულებს, ოცი-ოცდახუთი წლის წინ პატივმოყვარული ზრახვებით აღსავსეთ — ნუღარ დაუწყებთ ძებნას ძველ მისამართებზე...

ისინი უკვე დიდ ხანია აღარ უსხედან დამტვერილი ხაქაღალდეებით უჯრებგამოტენილ მაგიდებს სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების პატარა, ახლადმოხალული ყავის სურნელით გამყუდროებულ ოთახებში...

დღეს მათი ადგილი მეტროს სადგურების წინ მოძუძგურე იაფ ხელოსნებს, გვერდებშეჭყლეტილ ბიდონებთან ჩაცუცქულ მენავთეებს, დანჯღრეული ავტომობილებით მოტაქსავე შოფრებსა და ძველმანებით მოვაჭრეებს შორისაა..

თუკი ადრე, ორუელისა და ნაბოკოვის მალულად კითხვის ეპოქაში ფილოლოგის, ან ფსიქოლოგის სანტექნიკოსად მუშაობა შეურიგებლობის ფორმა, მეამბოხეობის ტოლფასი იყო, ახლა ონკანის შეკეთება, ანდა უფრო მეტი — მილების გამოცვლა, განსაკუთრებით, რომელიმე ნუვორიშის ბინაში, ბედის წყალობას ნიშნავს...

ისინი მარტო სამუშაო ადგილებიდან არ არიან გამოდევნილები. მათ ველარ აღმოაჩენთ იქ, სადაც უწინ, თვეში ერთხელ მაინც დაიარებოდნენ...

თეატრებში —

სადაც ამჟამად სპექტაკლებზე ხშირად პოლიტიკური თავყრილობები იმართება — პარტიული კონფერენციები და შეხვედრები: დაბალი რანგის მმართველებისა მაღალი რანგის მმართველებთან. პარტერებსა და ბენუარის ლოჟებში შეუმჩნევლად თვლემის დიდოსტატები — ფაფუკ ღაბაბიანი ჩინოვნიკები სხედან...

გამოფენებზე —

აკადემიური სტილის ერთგული, თუ

მისი უარმყოფელი, უკვე ადგილდამკვიდრებული. თუ ჯერ სრულიად უცნობი ფერმწერების ტილოებს ყოფითი პრობლემებისაგან თავისუფალი, მატერიალურად უზრუნველყოფილი ,,ტუსოვკები'' ათვალიერებენ...

კონცერტებზე —

ბერლინელ და ნიუ-იორკელ მელომანთა სმენის დამატკბობელ დიდ შემსრულებლებს ფეხი თუ ჩამოუცდათ სამშობლოში, პოლიტიკურ-ინტელექტუალური ელიტა დედაქალაქის ერთადერთ ,,ევროპიულ'' სასტუმროში დგამს მათთვის როიალს. ბროლის სასახლესავით გაჩირაღდნებულ სასტუმროში ჩიტიც ვერ შეფრინდება ამ დროს, თუნდაც მას კაპიტან ფლინტის პიასტრებით სავსე ქისა ჰქონდეს ჩამოკიდებული რბილღინღლიან, უმწეო კისერზე...

როკსაც აღარ უკრავენ მათთვის —

ბილეთი კი იაფია როკ-კონცერტებზე, მაგრამ უკვე უხერხულია, გაერიო შვილებისტოლთა მარაქაში და თანაც, მოისმინო ის, რისი იმიტაციაც მხოლოდ აკრძალვების ხანაში იყო ასატანი და მისაღები;.. როცა აუდიო კასეტა, სახელწოდებით — ,,Arc you experiancc?'' ნებისმიერ საგაზეთო ჯიხურში შეგიძლია იყიდო ოთხ კოლოფ სიგარეტის ფასად, ისლა გრჩება სანატრელი, შენს ძველ, ათას ხელში გამოვლილ მაგნიტოფონს დეფიციტურმა ელექტროენერგიამ შთაბეროს სული...

მათი ერთადერთი ფორპოსტი, სიმაღლე, რომლის აღებაც, ჯერჯერობით, ვერ ხერხდება — სამზარეულოა...

ადგილი, რევოლუციონერების მიერ ათასჯერ აუგად მოხსენიებული, ადრინდელისგან განსხვავებით — უგაზქურო, დიდხანს ყოფნისთვის მოუხერხებელი, მაგრამ მაინც სიმაღლე, ლამფის ყვითელი, სუსტი, სევდისმომგვრელი ალით განათებული, სადაც უგემრიელესად გეჩვენება ქაფქაფა ჩაიში ჩამბალი პურის ორცხობილა და საიდანაც უწინდელივით კარგად მოჩანს საღამოს ბინდ-ბუნდში ჩაძირული გარესამყარო...

ოქროსუბანში, რუსულ ეკლესიასთან...

ჩემსავით პურის საყიდლად მოსულს ჰგავდა — პალტო ეცვა, კაშნე ეკეთა, ხელები ჯიბეებში ჰქონდა ჩაწყობილი. სანამ ფულს ვიხდიდი და მოწოდებულ პურებს პარკში ვალაგებდი, უკან მედგა და მოთმინებით ელოდა, როდის მოიცლიდა გამყიდველი მისთვის. იაფზე იაფი, მწვანე ნახევარლიტრიანში ჩამოსხმული მღვრიე პორტვეინი . რომ აიღო, მაშინ დავაცქერდი ყურადღებით...

,,Мамочка, дай лекарство'', — უთხრა ორიოდ დღის წინ ამავე გამყიდველს მაღაზიის გადაღმა, რუსული ეკლესიის ეზოში დაბანაკებულ მაწანწალათაგან ერთ-ერთმა და სწორედ ამ დასახელების პორტვეინს მიაშვირა წითელი, ჰუჭყიანი თითი...

კაცმა პორტვეინიანი ბოთლი გულის ჯიბეში ჩაიდო, რის გამოც კაშნე გადაეღელა და ბოლო ღილამდე შეკრული, რეცხვისგან გამოთეთრებული პერანგის საყელო გამოუჩნდა. სწრაფად შეიფუთნა ათრთოლებული თითებით...

დიდი ხნის გაუპარსავი, წაბლისფერი წვერი და ჩაწითლებული თვალები ფერმიხდილ სახეს უფრო უფერმკრთალებდა...

გარეთ თითქმის ერთდროულად გამოვედით. ჯერ მე, ნაბიჯით გვიან — ის. ტრამვაის გაუქმებული ლიანდაგების გასწვრივ მიმავალს, თვალი იმიტომ გავაყოლე, რომ დამენახა, სად გაუჩინარდებოდა, სად შედგამდა ფეხს. იქნებ სადარბაზოს, ან ეზოს მიხედვით გამეხსენებინა, ვიცნობდი თუ არა მას ერთ დროს...

არსად არ შესულა. ერთ-ერთ გამხმარ, ტოტებმოხერხილ აკაციასთან შეჩერდა. ხის შავ, დაღარულ ტანთან შუახნის ტანმორჩილი, ნაქსოვქუდიანი კაცი იბუზებოდა...

შორს არ წასულან. გვერდით მიდგნენ, მინებჩალეწილ, მიტოვებულ ჯიხურთან. ჯერ შუახნის კაცმა მიიყუდა ბოთლი, მერე მან, ჩემი ყურადღების ობიექტმა...

ნეტარებისგან თვალებმილულულები სვამდნენ. რიტმულად უმოძრავებდათ ადამის ვაშლები — ზევით-ქვევით, ზევით-ქვევით...

მერე ხელის ზურგებით გაიმშრალეს დასველებული ტუჩები, განახევრებული ბოთლი ჯიხურის ვიწრო რაფაზე შემოდგეს და დამშვიდებული თითებით ,,ასტრის'' ბრტყელ ღერებს დაუწყეს ფშვნა...

ხომ ვიცი, რამდენი დანგრეული ბიოგრაფია,როგორი შემზარავი უიმედობაა სურათის მიღმა, რომლის გადმოხატვაც ვცადე...

მიუხედავად ამისა, არ შემიძლია დიდი მოწიწება არ გამოვხატო ამ ორი ადამიანის მიმართ...

არ მინდა ვინმემ იფიქროს, რომ მაინცდამაინც ავთო ვარაზს, ან შოთა დედაბრიშვილს ვხედავ რომელიმე მათგანში... თუმცა, არც ესაა გამორიცხული...

ისინი, ალბათ, უბრალო ლოთები არიან. მოწიწების აღმძვრელი მათი ჟესტების უკიდურესი სიძუნწეა და უხმაურობა — შვების საგრძნობად, აცახცახებული სხეულების დასაწყნარებლად ისინი არავის აწუხებენ გრძელი ზამთრის ამ უჩვეულოდ თბილ და მზიან დილას, ფუნთუშეულის გაყიდვაში ჩაბერებული თეთრთმიანი ქალისა და პურის რიგში მდგარი ჩემნაირი კაცის გარდა...

ქუჩის მუსიკოსები

მტკვრის სანაპიროსთან ახლოს მდგარ, იტალიელ არქიტექტორ ანდრეოლეტის მიერ აშენებულ მაღალ, სამსართულიან სასახლეში თავიდან, ალბათ, ვინმე მდიდარი კაცი ცხოვრობდა. მერე, საბჭოთა ხელისუფლების დროს, აქ ქალაქის ყველაზე დიდი მაღაზია იყო განთავსებული. ამჟამად მისი ერთ-ერთი ფლიგელია მხოლოდ დაკავებული. ფლიგელში დასავლეთ ევროპიდან შემოტანილი სურსათითა და სასმელებით ვაჭრობენ.

გარეთ, ამერიკული სიგარეტებისა და გერმანულ-სკანდინავიური ლუდის რეკლამებით გადაჭრელებულ ვიტრინასთან, პატარა, დასაკეც სკამებზე გიტარისტი და ფლეიტისტი სხედან. ისინი შუახანს მიტანებული მამაკაცები არიან — გამხდრები, გაუპარსავები. ორივეს გახეხილი, მაგრამ ნახმარი ჯინსები აცვიათ. უკრავენ თითქმის ყველაფერს: კლასიკურ და ჯაზურ კომპოზიციებს, როკ-ნ-როლს, ბლუზებს. ფულის ასაგროვებლად ევროგაერთიანების ემბლემიანი მომცრო მუყაოს ყუთი უდგათ ფეხებთან...

დილაადრიან მოდიან, ფლიგელში მომსახურე გრძელფეხებიანი გოგოების გამოჩენამდე. მოდიან თითქმის ერთდროულად. იშვიათად, რომ ერთ-ერთმა დიდხანს ალოდინოს მეორე. დაკვრის დაწყებისათვის სცენაზე მყოფი ორკესტრანტების გულმოდგინებით ემზადებიან. ფლეიტა დობა უმოწმდება ხავერდგამოკრულ მოგრძო ყუთიდან ამოღებულ ფლეიტას. ეჭიმება და უფომფლოვდება სიმები დიდ, ფორთოხლისფერ გიტარას...

თუ არ ჩავთვლით ორ-სამ წუთიან პაუზებს კომპოზიციებს შორის, რომლის დროსაც ოფლიან ხელისგულებს შარვალზე გასმით იმშრალებენ, შუადღემდე ,,შეუსვენებლად'', გაბმულად უკრავენ. შუადღეზე ისვენებენ. პურითა და წყლით იკლავენ წყურვილსა და შიმშილს. დაბრაწულქერქიან, სურნელოვან პურს იქვე ყიდულობენ, ქუჩის გადაღმა, კერძო საცხობში. წყალიც არ არის შორს, ჰიქების მაგივრობას ,,კოკა-კოლას'' ქილები სწევენ...

მერე ისევ აგრძელებენ ,,შებერვას'', ,,უბერავენ'' შებინდებამდე. ამვლელ-ჩამვლელები, რომლებიც ფულს იმეტებენ მათთვის, ორ ჯგუფად იყოფიან (სხვათა შორის, ასაკსა და სქესს მნიშვნელობა არა აქვს): ერთნი, წინ რომ უჩერდებიან და ისე უსმენენ და მეორენი, მხოლოდ ფულის დასადებად რომ ყოვნდებიან, მაგრამ თვალს თუ გააყოლებ, შეამჩნევ, როგორ დაუპყრია მათი ნაბიჯი იმ მომენტში ახმიანებულ მელოდიას, მის რიტმს...

შებინდებისას, ინსტრუმენტების შალითებში ჩაწყობის, სკამების აკეცვის და გამომუშავებული ფულის გაყოფის შემდეგ, დასალევად მიდიან, რათა, შინ დაბრუნებულებმა შედარებით რბილად აღიქვან გაანჩხლებული ცოლების საყვედურები და გაგულგრილებული შვილების დამცინავი მზერა...

ერთი სასადილო აქვთ ამოჩემებული იაფიანი, გვიანობამდე მომუშავე, ფალსიფიცირებულ, რომელიღაც [illegible] ლიან სარდაფში გამოხდილ არაყს [illegible] რაკობენ ყველაფერზე — მუსიკის [illegible] როცა შეთვრებიან, აუცილებლად [illegible] მერამდენედ) იხსენებენ ელია კაზანის [illegible] ვნებით ბერძენ, გაამერიკელებულ [illegible] რსა და მწერალს, რომელიც დიდად [illegible] ლიერება თავის მშობლებს, კონსტანტინე პოლის დროულად დატოვებისა და [illegible] ულ კონტინენტზე გადასახლების [illegible] ბიოგრაფიის ეს დეტალია მათთვის [illegible] მნიშვნელოვანი, ამ დეტალის ირგვლივ მდინარეობს ხოლმე საუბარი ბოლო [illegible] გამოცლამდე...

როგორც მოგახსენეთ, ქუჩის მუსიკოსები თითქმის ყველაფერს უკრავენ [illegible] სიკას, ჯაზს, როკ-ნ-როლს, ბლუზს...

ისინი, ჯონ ლენონის ტოლები [illegible] რჩეული მონდომებით ასრულებენ [illegible] ლზების'' რეპერტუარს...

ერთი სიმღერა გამოსდით [illegible] ტუარიდან ყველაზე უკეთ... სიმღერა ხელად — ,,Help!''

ზვიად რატიანი

პოეტი, მთარგმნელი. გამოცემული აქვს ლექსების ორი წიგნი: „გამომიგონე“ (1993) და „ჩურჩულის გაკვეთილი“ (1994). ლიტერატურულ პრესაში აქვეყნებს ინგლისური და ამერიკული პოეზიის ნიმუშებს. უახლოეს ხანებში გამოიცემა მის მიერ თარგმნილი ტ.ს.ელიოტის ლექსებისა და პოემების კრებული.

გულში ჩაკლული მზე

იგლოვეთ, მოკვდა! გაიხსენეთ ქუდის მოხდის ძველი ადათი,
სამართლიანად მივიწყებული.
მოკვდა ყველაზე უმნიშვნელო მამაკაცი,
რომელიც იყო შემჩნეული შეუმჩნეველ არსებობაში,
რომელიც იყო, დღეს კი არის აპრილის 5,
მზე სოფლის სულელ გოგოსავით ყველას უღიმის,
ქალაქის ბაღში გამოდიან
თვალჩაშლილი მოხუცები, კბილები რომ აღარ ყოფნით სულის საჭერად,
ბავშვი ბარბაცით მტრედისკენ იწევს,
გაზაფხულია,
და სადღაც, ახლოს,
ამა და ამ მანძილის იქით, ამა და ამ ასაკში მყოფი,
ესა და ეს უმნიშვნელო კაცი გათავდა —
ანუ იქ, ახლოს,
რომელიღაც სტანდარტულ სახლში, დაცარიელდა მისი წასვლით
ერთ-ერთი ბინა
და ღეჭავს ხარკე მის წინ მდგარი კედლის მართკუთხედს,
აქეთ კი, ბაღში,
გაზაფხულია.

მარტოსახლი

რა მყუდრო იქნებოდა შენი ცარიელი სახლი

რა ადვილი იქნებოდა შენი სიმარტოვე

რომ არა ეს თაგვი —

გამოხტება ხოლმე
რით არ და რამდენჯერ არ ამოქოლილი სოროდან
გასრიალდება ხის იატაკზე
და ქრება ძველი კარადის უკან.

როგორ აკლია ასეთ დროს მთელ სახლს
ქალის უეცარი
მოკლე შეკივლება.

დღის რეჟიმი

ს.   „ახალ სიცოცხლედ მიითვალე
ყ ველი ახალი დღე"
(სენეკა)

1.   იწყება იმით,
რომ ვიღვიძებ, რომ გავხედავ შეჩვეულ საგნებს,
მერე კი ვდგები

და ჩავუვლი შეღებულ სარკმელს,
რათა დავაფრთხო ქანდარაზე ჩამომსხდარი ბეღურები,
დედაჩემის დაყრილ საკენკს რომ შესევიან.

2.   მერე კი იცის დერეფნები,
გრძელი და მოკლე, ნათელი და ბნელი დერეფნები,
რომლებშიც
ან მე დავაბიჯებ (ერთი ბოლოდან მეორე ბოლომდე)
და ფიქრი იხვენებს
ან მე ვისვენებ (კედელს მიყრდნობილი)
და ფიქრი ბოლთას სცემს.

3.   მერე კი ღამეა
და მე ვბრუნდები,
ბნელა და ვბრუნდები,
და სადღაც, სახლთან, ყოველთვის ერთსა და იმავე ადგილას,
ჩამესმის ხოლმე სიტყვა „გამაცოცხლე".

რადაც, რაც სეირნობს

მე აქ მეძინა, სადღაც კი, შორს, ქალაქის რომელიღაც ქუჩაში, ღამით,
მარტოდმარტო სეირნობდა ჩემი წარსული;
ეცვა ბავშვობა
და სდიოდა უცნაური ქალის სურნელი,
რომელიც სულაც არ შეპფეროდა
სამოსს, რომელიც ეცვა;
ჰქონდა ძალიან მორცხვი თვალები,
რომლებიც სულაც არ შეპფეროდნენ
სურნელს, რომელიც სდიოდა.
ის არ იყო სასცილო.
მე აქ მეძინა.

მარტოდმარტო სეირნობდა ჩემი წარსული.
იდგა მაღალი სახლის სახურავზე.
ეძინა იატაკზე გაშლილ ლოგინში, მეგობრის ოთახში,
რომელშიც უკვე აღარ ცხოვრობს ის მეგობარი.
დაჰყურებდა რამდენიმე ცარიელ ბოთლს, ისინი ერთი იყო,
მაგრამ რამდენიმედ ეჩვენებოდა.
ლექსს უძღვნიდა სარატოვის ვოლგას,
რომელზეც დაცურავდნენ ყინულის ზოდები.
იდგა მიტინგზე და გულუხვად სჯეროდა.
დანანებით ზვერავდა ფულს (30 მან.), რომელიც ჩაუშვა
პირველი ქალის საშო-ავტომატში.
ერთდროულად მხიარულად, მოწყენილად, სულერთიად ესწრებოდა
უამრავ ქორწილს, და თითქმის არც ერთ ქელეხს.
ფარული და უსინდისო სიამაყით, სასაცილო თანხის ფასად,
მუშაობდა უბრალო მუშად.
ეჯერებდა გოგოს, რომელიც თურმე მანამდეც უნდა ყვარებოდა.
მე კი აქ მეძინა.

ის სეირნობდა, და სეირნობს, მე კი გავიღვიძებ, და გავალ ქუჩაში,
და ნებისმიერ დროს, ნებისმიერ ადგილას, შეიძლება ერთმანეთს შევხვდეთ,
და მე მას ვიცნობ, ან არა, მივესალმები, ან არა,
შეიძლება კიდეც ვიჩხუბოთ, შეიძლება დამარტყას დანა, ან მესროლის,
ან მაგინოს, ან არა,
ან, შეიძლება, შემთხვევით წავაწყდე მას, უცხო ბავშვებთან მოთამაშეს,
უცხო სახლში მცხოვრებს,
უცხო ლექსით ნამღერს (აქ ლექსი მთავრდება)
ან არა.

გარეთ გასვლა

გიორგი ლობჟანიძეს

მოდი ვუმტკიცოთ ამ პატარა სიყვარულებს
რომ ზოგჯერ მართლა გვენატრება მათი თბილი ფრთების შეხება
ვუმტკიცოთ დღეებს რომ შიში და სიმარტოვე მათი სულის დასაცავად
გამოვიგონეთ
მოდი მოვეტყუვდეთ და მოვატყუოთ ზეცის ლუმელში შემთბარი მთვარე
რომ მისი მკერდი ჩვენი სახლია
მოდი ვიპოვოთ ორი გოგონა
და სახელებით წოდებებით ზედმეტი და უსარგებლო განსაზღვრებებით
არ დავკაწროთ მათი სუსტი მსუბუქი მხრები
მოდი ავაგოთ დროებითი სირცხვილის ქოხი
და მის წიაღში გავათიოთ ორიოდ ღამე
მოდი ვიქურდოთ
მოდი რამე მოვიპაროთ სიმშვიდის გზიდან.

აი ეს კუნძი

1
როცა შენ გკლავდნენ,
მე შენს გვერდით ვიდექი და არ დაგიხსენი.

როცა შენ გკლავდნენ.

და ახლა, როცა მზემ მოგინატრა(?)
როცა ღამემაც მოგინატრა(??)
და როცა დაღლილ ხელისგულსაც ქავილივით შეენიეთა შენი სურვილი (???)
მე ვილებ სიტყვებს
და ვალაგებ
როგორცდაჩეხილშემასლუმელქვეშ:

„ხემკვდარი მიწა, თებერვლის თვეში"

2
წვიმდა,
ცოცხალი იყავი და დაბალ ღრუბლებს შუბლით ხწვდებოდი,
მკვრივტანაწვდილი, ლამაზი, სველი.

წვიმდა,
ცოცხალი იყავი და — რაზე ფიქრობდი, რა გეწადა, რას მოელოდი?
მზეს არ ელოდი, რა თქმა უნდა, არც მე, არც წარლვნას,
ლექსს, მით უმეტეს, არ დაწერდი...
რაზე ფიქრობდი?

ფრთხილად, ოდნავ შესამჩნევად ირხეოდნენ შენი ტოტები.
ფრთხილად, ოდნავ შესამჩნევად მიყვარდებოდი.
მერე შენ გკლავდნენ,
მე ვიდექი და ვიყურებდი.
მერე შენ გჭრიდნენ და გაპობდნენ, ნაწილ-ნაწილ გაგროვებდი
და საბძელში ფრთხილად გაწყობდი.
მერე შენ გწვავდნენ გამოქვარტლულ ღუმელში და შენზე ვთბებოდი.

3
და. დღეს ხარ კუნძი,
საკუთარი სიყვარულის ღია ჭრილობა, საკუთარი უცნაური სიკვდილის
ძეგლი,
უამრავ დაღლილ უკანალს რომ ჩამოასვენებ.

და შენ ხარ კუნძი

და ლექსების წერა არ იცი.

წასვლის)გამო/სათხოვარი

მივდივარ
შორის
და ველი შენს წერილებს:
მომწერე ღიმილი
მომწერე დილის მზე შენს თმაზე შენს შუბლზე შენს
მუხლებში თავჩარგული უცხო მომწერე
განსაკუთრებით მომწერე კაბები (
ისინი რომლებიც მახსოვს
ისინიც რომლებსაც ვეღარ მოვესწრები
)და მომწერე ერთი გრძელი და ძალიან სასაცილო ცხოვრება
რომელიც შენია
და რომელშიც არაფერია სასაცილო გარდა იმისა
რომ ერთ დროს უყვარდი კაცს
რომელიც მიდის
შორს
და გულუბრყვილოდ ელის შენს წერილებს.

უილიამ საროიანი

ძველმოდური რომანი სამიჯნურო ლექსები და სხვა განათხზენი-თუთი

ჩემი ბიძაშვილი არაკი წლინახევრით ჩემზე უმცროსი იყო, მრგვალსახა, ბუთხუზა, დაწყობილი მანერებით. არ ფარისევლობდა, კარგი მანერები მისთვის ისეთივე ბუნებრივი იყო, როგორც ჩემთვის — ცუდი. სკოლაში არაკი ურთულესი სიტუაციიდანაც იოლად იძვრენდა თავს გულღია ღიმილის წყალობით, რომელიც ლამაზად ჩაწიკწიკებულ კბილებს უჩენდა და რომელიც ჩვენი მასწავლებლის, მის დაფნის გაყინულ გულსაც კი ალღობდა.

საკუთარი ბიძაშვილისგან განსხვავებით, მე, როგორც წესი, ძირისძირობამდე უნდა ჩავყოლოდი ამა თუ იმ შემთხვევას და ხმაურიანად და ენერგიულად მემტკიცებინა, რომ დამნაშავეა თავად მის დაფნი, ან ვინმე სხვა, ნებისმიერი, — ჩემს გარდა. უმაღლეს სასამართლომდეც კი ვირბენდი, ოღონდ ჩემი უდანაშაულობა დამემტკიცებინა.

ამგვარი კვლევა-ძიება ხშირად დირექტორის კაბინეტში მთავრდებოდა. ზოგჯერ დირექტორთან, მისტერ დერინგერთან კამათისთვისაც ვისჯებოდი. დიდი ვერაფერიშვილი მოკამათე იყო. როგორც კი კედელთან მივაყენებდი, მაშინვე ქამარს ეცემოდა.

არაკი კი, როგორც მოგახსენეთ, ჩემნაირი არ გახლდათ. სამართლიანობისთვის ბრძოლა არ ანაღვლებდა და არც ჩემსავით ნიჭიერი იყო. არადა, წლინახევრით უფროსი ვიყავი და ერთ კლასში კი ვსწავლობდით. უკვე მეხუთეში რომ არ ვყოფილიყავით, კიდევ — ჯანდაბას! როგორც წესი, მასწავლებლებთან კამათში მოგებული მე ვრჩებოდი, მაგრამ იმის ნაცვლად, რომ ერთი სული ჰქონოდათ, ვიდრე თავიდან მომიცილებდნენ, რატომღაც, უარს ამბობდნენ მეექვსეში ჩემს გადაყვანაზე. ალბათ, იმედი ჰქონდათ, რომ კლასში ჩარჩენილს იოლად გამისწორდებოდნენ. ასე მოხდა, რომ მეხუთე კლასში ყველაზე ხანდაზმული მოსწავლე აღმოვჩნდი.

ერთხელაც, მის დაფნიმ გადაწყვიტა, რადაც არ უნდა დასჯდომოდა, დაემტკიცებინა, რომ მე ვიყავი იმ ლექსის ავტორი, რომელიც დაფაზე დახვდა გაშანშალებული. ლექსი ეძღვნებოდა „საშინელ სიფათიანი" მის დაფნის ტრფობას მისტერ დერინგერისადმი. სინამდვილეში, ლექსი მე კი არ დამიწერია, ჩემმა ბიძაშვილმა — არაკმა შეთხზა. არაფრის დიდებით არ დავწერდი ლექსს მის დაფნიზე. ისე როგორ, მოვკვდებოდი, რომ უფრო მნიშვნელოვანი ვერაფერი მომეფიქრებინა?

მის დაფნი — სახაზავით ხელში — ჩემი მერხის გასწვრივ შეჩერდა და თქვა:

— უსათუოდ უნდა გამოვარკვიო, ვინ ჩაიდინა ეს სისაძაგლე. და როგორმე იმასაც მივაღწევ, რომ დამნაშავე ყმაწვილი სამაგალითოდ დაისაჯოს.

— ყმაწვილი? — გავიოცე მე. — საიდან იცით, რომ დამნაშავე მაინცდამაინც ბიჭია?

მის დაფნიმ მარჯვენა ხელის თითებში სახაზავი მითავაზა.

წამოვხტი და გამოვუცხადე:

— არ გაბედოთ თითებში ჩარტყმა. იცოდეთ, გიჩივლებთ.

— დაბრძანდი, — თქვა მის დაფნიმ.

დავჯექი თუ არა, მარჯვენა ყურში ჩამაფრინდა. ყურის, კარგა ხანია, ისედაც ფორმა ჰქონდა დაკარგული იმის გამო, რომ ხან მის დაფნი ექაჩებოდა, ხან სხვა მასწავლებლები.

დავჯექი და ჩავილუღლუღე:

— დამაცადეთ, კიდევ გაიგონებთ ჩემს სახელს.

— ენას კბილი დააჭირე, — თქვა მის დაფნიმ.

თუმცა ეშმაკივით გაცეცხლებული ვიყავი, ენა გამოვყავი და კბილები მაგრად დავაჭირე. პატარა იაპონელი, მექსიკელი, სომეხი, ბერძენი, იტალიელი, პორტუგალიელი და ჩვეულებრივი ამერიკელი ბიჭები და გოგონები, რომლებსაც ჩემი გამოხტომები არ უკვირდათ, სიცილით იგუდებოდნენ. მის დაფნიმ სახაზავი აიქნია და შემთხვევით ცხვირზე მომარტყა. ამან განსაკუთრებულად შეურაცხმყო, რადგან ცხვირი მაშინაც, ახლანდელივით, მამაპაპური მქონდა. პატარა ცხვირს სახაზავი არ წამოედებოდა, ამიტომაც, მის დაფნის ფესტი ნატიფ მინიშნებად მივიღე — ჩემი ცხვირის სიგრძე-სიგანეზე ყურადღების გამახვილებად.

დაზარალებული ხელი დაზარალებულ ცხვირზე ვიტაცე და წამოვხტი.

— თქვენ არ მითხარით, ენას კბილი დააჭირეო? — და დავიწყე მტკიცება, რომ არაფერი დამიშავებია, მხოლოდ მის ბრძანებას ვასრულებდი.

— აბა, აბა, დაწყნარდი, — თქვა. მის დაფნიმ. — მომბეზრდა შენი სისულელეების ატანა. წესიერად მოიქეცი.

ხელი ცხვირიდან ჩამოვიღე და წესიერად მოქცევა დავიწყე. ისე თავაზიანად ვიღრიჭებოდი, რომ ჩემი მაყურებლები მთელი ხმით ხარხარებდნენ. მის დაფნის სახაზავი დაუვარდა, ჩემსკენ გამოემართა, გზად მერხს წამოედო, დაეცა, წამოხტა და — გამომეკიდა.

„ისევ ხათაბალაში გავები, — საკუთარ თავს ვამუნათებდი, ვიდრე მის დაფნი მერხებს შორის დამდევდა. — ასეთი სულელური ისტორიები, ალბათ, მკვლელობით სრულდება. ნამდვილი დამნაშავე, ეს ჩემი ბიძაშვილი არაკი, ზის და ერთობა. სამართალი აღარ არის".

როცა, ბოლოს და ბოლოს, მის დაფნიმ ხელი ჩამავლო, უფრო სწორად, როცა ამის საშუალება მივეცი, რათა მისტერ დერინგერის გამკაცრებული სასჯელისთვის თავი ამერიდებინა, ნამდვილი ჭიდაობა გაიმართა: მის დაფნი ცდილობდა, ჩემთვის თვალები ამოეკორტნა, ყურები ჩამოეხია, ხელები გადაემტვრია, მე კი ვცდილობდი, დამერწმუნებინა, რომ მას მხოლოდ სინაზე და ქალურობა შეშვენის.

როცა სულის ამოხდომამდე გაიქანცა, ჩემს ადგილზე დამაბრუნა, თმები და ტანისამოსი მოიწესრიგა, სული მოითქვა, სიჩუმე ითხოვა და ბუზის გაფრენის ხმა რომ გაისმა, თქვა:

— ყველას სათითაოდ შევეკითხები: „შენ დაწერე დაფაზე ეს საშინელი ლექსი?" იმედი მაქვს, სიმართლეს მოვისმენ. თუ მომატყუებთ, დამნაშავეს მაინც ვიპოვი და კიდევ უფრო მკაცრად დავსჯი.

რიგის მიხედვით ყველას ჩამოუარა, თან ეკითხებოდა, დაფაზე ლექსი შენ დაწერეო? ცხადია, ყველა უარობდა. ჩემს ბიძაშვილსაც ჰკითხა, რომელმაც, რა თქმა უნდა, არაო, უპასუხა. ბოლოს მის დაფნი მე მომიბრუნდა და მეც მივუგე: „არა". ეს სრული სიმართლე იყო.

— წაბრძანდი დირექტორთან, — თქვა მან, — მატყუარა!

მისტერ დერინგერს ჩემი დანახვა არ გახარებია. ორიოდე წუთში გამოცხადდა ჩვენი თანაკლასელი სუზი კოკომოტო, ხელში მის დაფნის ბარათით, რომელშიც აღწერილი იყო ჩემი ბოროტმოქმედებანი. არა მხოლოდ აღწერილი, არამედ — ციტირებულიც. მისტერ დერინგერმა ბარათი წაიკითხა, მოიღუშა, გაიღიმა, ჩაახველა და მკითხა:

— რატომ დაწერე ლექსი?

— არაფერიც არ დამიწერია, — მივუგე.

— ცხადია, ახლა იუარებ. მაინც, რატომ მოიქეცი ასე?

— არაფერიც არ მოვქცეულვარ.

— ნუ ჯიუტობ, — თქვა მისტერ დერინგერმა. — ასეთი საშინელი ჭორები არ უნდა გაავრცელო. საიდან მოიტანე, რომ მის დაფნის ვუყვარვარ?

— რა, მართლა უყვარხართ, თუ? — ვკითხე მე.

— ყოველ შემთხვევაში, — თქვა მისტერ დერინგერმა, — აქ ასე წერია. რატომ დაგებადა ეს აზრი? ხომ არ მოგეჩვენა, რომ აღტაცებით შემომყურებდა, ან რაღაც სხვაგვარად?

— სულ არ ვიცი, როგორ გიყურებთ, — მივუგე მე. — ეტყობა, თქვენ თვითონ ხართ შეყვარებული.

— ამას დაზუსტება სჭირდება. — განაგრძო მისტერ დერინგერმა. — სხვათა შორის, ლექსს არა უშავს. ერთი კია... შენი აზრით, მის დაფნი მართლა ასეთი უშნოა?

— ლექსი მე არ დამიწერია, — ვიუარე, — მე ასე სულაც არ ვწერ.

— იმის თქმა ხომ არ გინდა, რომ დაფაზე შენი ხელით არ დაგიწერია?

— დიახ, და ამის გარდა, მსგავს ლექსებს საერთოდ არ ვწერ.

— მაგრამ, გამოტყდი, რომ ლექსის წერა შეგიძლია.

— ლექსებს კი ვწერ, მაგრამ არა ასეთს.

— ჭორებს რომ ავრცელებ, — განაგრძო მისტერ დერინგერმა, — გესმის კი, რას ჩადიხარ?

— მე მხოლოდ ერთი რამ მესმის, ეს ლექსი არ დამიწერია.

— მე თუ მკითხავ, — თქვა მან, — მის დაფნი სულაც არ არის უშნო. პირიქით, მიმზიდველიც კია.

— კი, ბატონო, — მაშინვე დავეთანხმე, — ერთადერთი ის მინდა, სხვის ცოდვებზე არ მაგებინონ პასუხი.

— რატომ, ამ ლექსის დაწერა შენც შეგეძლო. — დაასკვნა მისტერ დერინგერმა.

— ამისი არა, — ვიუარე, — მე მხოლოდ კარგის დაწერა შემეძლო.

— კარგს რას ეძახი, ლამაზს თუ შეურაცხმყოფელს?

— რა თქმა უნდა, ლამაზს, მაგრამ არა თქვენს მის დაფნიზე.

— საქმეც ეგაა, — თქვა მისტერ დერინგერმა, — კინაღამ ეჭვი გამიჩნდა, მაგრამ ახლა დამარწმუნე, რომ ლექსი სწორედ შენი დაწერილია. ამის გამო კიდეც უნდა დაისაჯო.

წამოვხტი და კამათი დავიწყე:

— თქვენ იმის გამო მსჯით, რაც არ დამიშავებია. დამაცადეთ, კიდევ გაიგონებთ ჩემს სახელს.

ისე გულიანად მომდო, რომ მთელ სკოლას ესმოდა ჩემი ღრიალი. კლასში კოჭლობით დავბრუნდი.

დაფაზე ლექსი წაშლილი დამხვდა, ყველაფერი შესანიშნავად მოეწყო: დამნაშავე დასაჯეს, ლექსები გაანადგურეს, წესრიგიც აღადგინეს.

ჩემი ბიძაშვილი არაკი კი გატრუნული იჯდა და ალისა ბოვარდის კულულების ცქერით ტკბებოდა.

გაკვეთილის დამთავრებას ველოდი. დასვენება რომ დაიწყო, ვეცი, წავაქციე და ზედ გადავემხე.

— დაფაზე მიჯღაპნილი შენი ნაგვისთვის მე დავისაჯე. კეთილი ინებე და მეტად ნულა გაირჯები.

მეორე დღესვე დილიდან დაფას ახალი შედევრი ამშვენებდა, უეჭველად ჩემი ბიძაშვილის ხელით ნამოღვაწარი და, ცხადია, მისსავე სტილში განხორციელებული. მის დაფნი თავიდან შეუდგა დამნაშავის გამოაშკარავებას.

როცა კლასში შევედი, ლექსი დავინახე და მივხვდი, რაც მოხდა, — გულწრფელად აღვშფოთდი. არაკმა ზედმეტად შეტოპა. მე ხომხურად დავუწყე ლანძღვა-გინება, ის კი ყრუ-მუნჯივით იჯდა და მის დაფნი მიხვდა, რომ ჩემი სიტყვები პირადად მას შეეხებოდა.

— იცი, რას გეტყვი, — მომმართა მან, — თუ სათქმელი გაქვს, ისეთ ენაზე ილაპარაკე, რომ ყველამ გაიგოს.

— სათქმელი მხოლოდ ის მაქვს, რომ არც ეს ლექსი დამიწერია და არც გუშინდელი. ამ უნიჭო ლექსების გამო თუ ისევ ხათაბალაში გავებმები, ვიღაცას მწარედ დავამახსოვრებ ჩემს სახელს.

— დაბრძანდი, — თქვა მის დაფნიმ.

მან მთელი ფურცელი შეავსო, ახალი ლექსიც ჩაურთო და მიბრძანა, ბარათი დირექტორთან წამეღო.

— ვითომ რატომ? — აღვშფოთდი. — არც ერთი ლექსი მე არ დამიწერია.

— ისე მოიქეცი, როგორც გითხარი, — გამიმეორა მან.

მასწავლებლის მაგიდასთან მივედი და წერილის ასაღებად ხელი გავიწოდე. მის დაფნიმ თითებში სახაზავი ჩამცხო. უკან გავხტი და დავიყვირე:

— თქვენი სამიჯნურო ბარათების ფოსტალიონი ხომ არა ვარ!

ეს კი მეტისმეტი იყო. მის დაფნი თავზეხელაღებული მომვარდა. მე კიდევ ისე გავმწარდი ჩემს ბიძაშვილ არაკზე, რომ გამოვსხლტი და იმას ვეცი. არაკს თავი მამა აბრამის ბატკანივით ეჭირა, ვითომ წინააღმდეგობასაც არ მიწევდა. არადა, ისეთი ეშმაკის ფეხი იყო, მიგვერდა, თვითონ მშრალზე გამოვიდა, მე კი, მთელი სიგრძე-სიგანით იატაკზე გავიშხლართე.

სწორედ აქ მომისწრო მის დაფნიმ. ამჯერად გამარჯვება მას დარჩა.

როდესაც დირექტორს ახსნა-განმარტებით მივადექი, სახეზე სულ დალურჯებულ-დაკაწრული ვიყავი, მის დაფნის სამიჯნურო ბარათიც გვარიანად მიჭმუჭნულ-მიფხრეწილი იყო.

— რა იშვიათად შემოიხედავ ხოლმე? — მისაყვედურა მისტერ დერინგერმა. — მომეცი წერილი, ვნახავ ერთი, ამჯერად რა მოიმოქმედე.

ბარათი აიღო, გაშალა, მაგიდაზე დააფინა და ყურადღებით ჩააცქერდა. რამდენ[...] რმე გადაიკითხა. ფრიად კმაყოფილი ჩა[...] და, რამდენადაც მივხვდი, ნამდვილად [...] ყვარებული იყო. ერთი კი გამიღიმ[...] დააპირა, თავიდან დაეწყო ჭკუის დარი[...] იმის გამო, რომ მის დაფნი მახინჯად მ[...] ნდა.

ლექსები მე არ დამიწერია, — [...] წარი, — არც დღეს, არც გუშინ. თ[...] არაფერი მჭირდება, მარტო ის მინდ[...] რალო განათლება მივიღო. იმდენ[...]

ახალი თარგმანები

ვიცხოვრო და სხვებიც როგორღაც ვაცხოვრო.

— კარგი, კარგი, — თქვა მისტერ დერინგერმა.

ფრიად და ფრიად კმაყოფილი ჩანდა.

— თუ შეგიყვარდათ, თქვენი ნებაა. მე — შემეშვით.

— ასეა თუ ისე, მე მაინც მგონია, რომ შეგეძლო, მის დაფნის გარეგნობაზე აზრი უფრო ზრდილობიანი ფორმით გამოგეთქვა. — მითხრა მისტერ დერინგერმა. — შენ თუ იგი ულამაზოდ გეჩვენება, არ არის აუცილებელი, სხვებიც გეთანხმებოდნენ.

ოჰ, როგორ მომბეზრდა: ამას ხომ ვერაფერს შეასმენ!

— კარგით, — მივუგე, — ხვალ ჩემს აზრს უფრო ზრდილობიანი ფორმით გამოვხატავ.

— ამას უკვე არა უშავს, — თქვა მისტერ დერინგერმა. — ახლა კი უნდა დაგსაჯო.

და ხელი მაგიდის იმ უჯრისკენ გაიწოდა, სადაც ქამარს ინახავდა.

— არამც და არამც, — ვიუარე, — თუ დამსჯით, უფრო ზრდილობიანი როგორღა გავხდები?

— მაშ, დღევანდელ ლექსს რა ვუყოთ? ამის გამო უსათუოდ უნდა დაისაჯო. ხვალემ ხვალისა იზრუნოს.

— არა, — მტკიცედ განვუცხადე, — ეგ ნომერი არ გაგივათ.

— კარგი, კარგი, — დამითმო მან, — რამეს მოვიფიქრებ.

გულმოცემული გასასვლელისკენ დავიძარი.

— ერთი წუთით, — შემაჩერა მისტერ დერინგერმა, — გარეთ შენი ყვირილის ხმა თუ არ გავიდა, იფიქრებენ, რაღაცაშია საქმეო. მობრუნდი და იბღავლე, როგორც წესია. მერე მიბრძანდი, ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს.

— ვიბღავლო? — გამიკვირდა. — როგორღა ვიბღავლო, ხელს თუ არ მახლებთ?

— აბა, სცადე. რაც შეგიძლია, ხმამაღლა იყვირე, ვითომ, მაგრად გეტკინა. მშვენივრად გამოგივა.

— არ ვიცი, არ ვიცი. — დავეჭვდი მე.

— ქამარს ამ სკამს დავცხებ, შენ კი იყვირე, — გამაფრთხილა მან, — ზუსტად ათჯერ ზედიზედ.

— გამოვა რამე, რო?

— რა თქმა უნდა, გამოვა, — მიპასუხა მან, — აბა, დაიწყე.

მისტერ დერინგერი სკამის ცემას შეუდგა. მე კი შევეცადე, გუშინდელივით მეღრიალა, მაგრამ მთლად ბუნებრივად ვერ ვახერხებდი, ცოტა ყალბ და მატყუარა ხმას გამოვცემდი.

ამ საქმიანობამ ორთავე რომ გაგვიტაცა, სწორედ ამ დროს კაბინეტში — არც მეტი, არც ნაკლები — თავად მის დაფნი შემოვიდა. ხმაურში თავიდან ვერც კი შევამჩნიეთ.

მეათე დარტყმაზე მისტერ დერინგერისკენ შემოვბრუნდი და გავაფრთხილე:

— იცოდეთ, უკვე მეათეა.

და უცებ მის დაფნი არ დავინახე! გაოგნებისგან პირი ღია მქონდა.

— მიდი, კიდევ ცოტაც, — შემომეხვეწა მისტერ დერინგერი, — დამაჯერებლობისთვის ასე აჯობებს.

ვერაფრით მივანიშნე, რომ ზურგსუკან მის დაფნი ედგა, იხე განაგრძო სკამზე ქამრის ცემა და მეც კივილი ავტეხე, რა მექნა.

ამ საზიზღრობისგან უკვე გული მერეოდა!

მის დაფნი გამოერკვა და ჩაახველა. მისტერ დერინგერი შემობრუნდა და შეიცნო იგი — თავისი მიჯნური.

ქალი მდუმარედ იყო. მგონი, სულაც დამუნჯდა. შეცბუნებულმა მისტერ დერინგერმა გაუღიმა და უხერხულობისგან ქამრის აქეთ-იქით ქნევა დაიწყო.

— ბიჭს ვსჯი, — ამოღერღა მან.

— ვხვდები, — მიუგო მის დაფნიმ.

მაგრამ ვერ ხვდებოდა. ყოველ შემთხვევაში — ბოლომდე.

— სულაც არ ვაპირებ, ჩვენი სკოლის მოსწავლეების თავხედობა ვითმინო, — თქვა მისტერ დერინგერმა.

ჭკუის დაკარგვამდე იყო შეყვარებული. ქამარს აქეთ-იქით იქნევდა და ძალიან უნდოდა, როგორმე ამაღლებულიყო მის თვალში. თუმცა, როგორც ჩანს, მის დაფნიმ სრულებით არ დააფასა დასჯის ეს ფორმა, როცა ბავშვის მაგივრად სკამს ამათრახებენ, ბიჭი კი გაჰკივის, რაც ძალი და ღონე აქვს. ესე იგი, დიდიან-პატარიანად სამართალს ფეხქვეშ ქელავენ და, მასთან ერთად, მის დაფნის უსაზღვრო ერთგულებასაც! ჩემს თვალწინ ქალის მზერას თანდათან შხამი მოემატა.

— ოჰ! — თქვა მისტერ დერინგერმა. — თქვენ, ალბათ, გიკვირთ, სკამს რომ ვურტყამ. ჯერ მხოლოდ რეპეტიციას გავდივართ. ასე არ არის, გენაცვალე?

— არა, არ არის ასე. — ვთქვი მე.

გაშმაგებული მის დაფნი გაქრა, მისტერ დერინგერი კი სკამზე დაეშვა.

— ხედავ, რა ჩაიდინე? — თქვა მან.

— რა ვქნა, — ვუპასუხე, — თუ მასთან რომანის გაბმა გაქვთ განზრახული, ღმერთმა შეგარგოთ. მე ამ საქმეში ნუ გამხვევთ.

— ასეა, — თქვა მისტერ დერინგერმა, — აღარაფერი გაეწყობა.

სულ მთლად უმწეოდ გამოიყურებოდა.

— კარგი, — დაუმატა, — დაბრუნდი საკლასო ოთახში.

— მინდა იცოდეთ, რომ ლექსები მე არადამიწერია, — ვუთხარი გასვლისას.

— რაღა მნიშვნელობა აქვს.

— რა ვიცი, ვიფიქრე, იქნებ, მართლა გაინტერესებდათ.

— უკვე ძალიან გვიანაა, — თქვა მან, — ახლა თავს ველარაფრით მოვაწონებ.

— თქვენ თვითონ რატომ არ უძღვნით ლექსს? — დავინტერესდი მე.

— არ შემიძლია ლექსების წერა, — მიპასუხა.

— მაშინ სხვა რამე უნდა იღონოთ.

კლასში რომ დავბრუნდი, მის დაფნი ერთობ თავაზიანად მექცეოდა. მეც თავაზიანი ვიყავი მის მიმართ. ხვდებოდა, რომ ყველაფერი ვიცოდი. ჩემთან ხუმრობა აღარ არგებდა: შემეძლო, მათი რომანი ან ჩამეშალა, ან ხელი შემეწყო, რომ იგი დირექტორის ცოლი გამხდარიყო. მოკლედ, იძულებული გახდა, თვითონაც წესიერად მომქცეოდა.

ორი კვირის შემდეგ არდადეგები დაიწყო. სკოლაში რომ დავბრუნდით, მის დაფნი აღარ დაგვხვედრია. არ ვიცი, ალბათ, მისტერ დერინგერმა ლექსი არ მიუძღვნა, ან იქნებ, მიუძღვნა, მაგრამ მისი მოსაწონი — ვერა; შეიძლება არც უთქვამს ქალისთვის, მიყვარხარო, ან როცა გამოუტყდა, მის დაფნისთვის უკვე სულერთი იყო; იქნებ, ცოლობაც სთხოვა, მაგრამ უარი მიიღო, რადგან მე ვიყავი ამ საქმეში გარეული. ასე რომ, მის დაფნი სხვა სკოლაში გადავიდა გაბზარული გულის გასამთელებლად.

არ ვიცი, კერძოდ, რა და როგორ იყო, მაგრამ ნამდვილად რაღაც ამის მსგავსი მოხდა.

თარგმნა

ია ანთაძე

გილბერტ კით ჩესტერტონი

ესეისტიკა

დეტექტიური ლიტერატურის დასაცავად

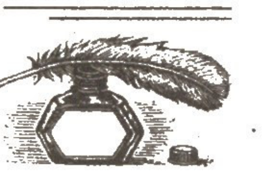

თუ გსურთ გაიგოთ, რატომ გახდა დეტექტივები ასე პოპულარული, უპირველეს ყოვლისა, უნდა უკუაგდოთ რამდენიმე შტამპი. მაგალითად, არ უნდა იფიქროთ, რომ ხალხს ცუდი ლიტერატურა ურჩევნია და დეტექტივებსაც იმიტომ წყალობს, რომ ცუდადაა დაწერილი. ყველა უხეირო წიგნი როდი ხდება პოპულარული. ხარკინიგზო ცნობარში არც ფსიქოლოგიაა და არც იუმორი, მაგრამ ბუხარის პირას მისი ხმამაღლა კითხვა აზრადაც არავის მოუვა. რაკი დეტექტივებს ცნობარებზე უფრო ხშირად კითხულობენ, ესე იგი უფრო საინტერესოც ყოფილა. ბედნიერი შემთხვევის წყალობით მრავალმა კარგმა წიგნმა მოიხვეჭა პოპულარობა. კიდევ უფრო ზედნიერი შემთხვევის წყალობით, კიდევ უფრო ბევრი ცუდი წიგნი პოპულარული ვერ გახდა. საფიქრებელია, რომ კარგ დეტექტივს ცუდზე ნაკლებად არ წაიკითხავენ. სამწუხაროდ, ბევრს ვერც კი წარმოუდგენია, რომ შეიძლება არსებობდეს კარგი დეტექტივი. მათთვის ეს ისეთივე შეუსაბამობაა, როგორც კეთილი ეშმაკი. როგორც ჩანს, მათ მიაჩნიათ, რომ დანაშაულზე წერა ისეთივე უმსგავსობაა, როგორც მისი ჩადენა. ამ ნერვიულ ადამიანებს, არსებითად, შეიძლება გავუგოთ — მართლაც, დეტექტივებში არანაკლები სისხლია, ვიდრე შექსპირის დრამებში.

მაგრამ სინამდვილეში კარგი და ცუდი დეტექტივები ერთმანეთისგან ისევე განსხვავდება, როგორც კარგი და ცუდი ეპოსი. დეტექტივი არამცთუ სრულიად კანონიერი ჟანრია, არამედ მნიშვნელოვან როლსაც ასრულებს საზოგადოების ნორმალური ცხოვრების შენარჩუნებაში. უწინარეს ყოვლისა, დეტექტივი ლიტერატურის ერთადერთი და პირველი სახეობაა, რომელშიც ასე თუ ისე შეძლო ასახვა თანამედროვე ცხოვრების პოეზიამ. ადამიანებს საუკუნეთა განმავლობაში უნდა ეცხოვრათ მთებსა და უღრან ტყეებში, ვიდრე გაიხაცნაურებდნენ, თუ რამხელა პოეზია იყო მათ ირგვლივ. შესაძლოა, ჩვენს შთამომავლებს ქარხნის მილები მის მწვერვალებივით მეწამული ეჩვენოთ, ხოლო ქუჩის ფარნები — ხეებივით ბუნებრივი. დეტექტიურ რომანებში ჩვენს წინ იშლება დიდი ქალაქი — ველური და ჩვენგან დამოუკიდებელი — და ამით, უეჭველია, დეტექტივი „ილიადას" ჰგავს. ვიმედოვნებ, შენიშნული გექნებათ, რომ გმირი — გამომძიებელი — ისე თავისუფლად დააბიჯებს ლონდონის ქუჩებში, როგორც ზღაპრული უფლისწული ფერიების სამეფოში: მის წინ ომნიბუსი ჯადოსნური ეტლის წმინდა ფერებით ბრწყინავს, ქალაქის სინათლეები გნომთა აურაცხელი თვალებივით ციმციმებენ. ისინი ხომ მალავენ საიდუმლოს, შესაძლოა, ავბედითსაც, რომელიც მწერლისთვის ცნობილია, მკითხველისთვის კი — არა. ქუჩის ყოველი მოსახვევი გაწვდილი თითივით მიანიშნებს მასზე, ბნელი ცის ფონზე წამომართულ შენობათა სილუეტები მასზე მეტყველებენ.

ლონდონის პოეზიის წარმოჩენა პატარა საქმე როდია. არსებითად ხომ ქალაქი სოფელზე უფრო პოეტურია. ბუნება უაზრო ძალთა ქაოსია, ქალაქი — ცნობიერი ძალებისა. ყვავილის ფორმა და სირსვლის ნაყშები იქნება რამეს გვამცნობდეს, იქნებ — სულაც არაფერს. მაგრამ ფილაქნის ყოველი ქვა და კედელში დატანებული ყოველი აგური — ჭმკარა, უეჭველი ნიშანია: იგი ვიღაცის მიერ არის ჩვენდამი გამოგზავნილი, როგორც ტელეგრამა ან ღია ბარათი; ყველაზე ვიწრო ქუჩაც კი ყოველ მოსახვევში ინახავს იმ ადამიანის ზრახვას, ვინც ის ააშენა; ყოველი აგური ისეთივე დოკუმენტია, როგორც ლურსმულით ნაწერი ბაბილონური ფირფიტა; ყოველი კრამიტი რაღაცას გვასწავლის, როგორც ციფრთა სვეტებით გაჯღაბნილი გრიფელის დაფა. და ყველაფერი — თვით შერლოკ ჰოლმსის ფანტასტიკური გულმოდგინებაც კი — რაც ქალაქური დეტალის რომანტიკას გვახსენებს, ყველაფერი, რაც მიუთითებს ლაგარდანებისა და თამასების უკიდურეს მნიშვნელოვანებაზე — სიკეთეა. კარგი იქნება რიგითი ადამიანი შეაჩვიო, ყურადღებით დააკვირდეს ათეულ შემხვედრს, თუნდაც იმისთვის, რათა გაარკვიოს, ხომ არ აღმოჩნდება მეთერთმეტე მათგანი სახელგანთქმული მძარცველი. რასაკვირველია, შეიძლება ვიოცნებოთ ლონდონის სხვა, უმაღლეს რომანტიკაზე; შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ადამიანთა სულების თავგადასავლები უფრო საინტერესოა, ვიდრე სხეულებისა. და რომ სათნოებაზე ნადირობა უფრო ძნელია და მნიშვნელოვანი, ვიდრე — ბიწიერებაზე. მაგრამ მას შემდეგ, რაც ყველა ჩვენი დიდი მწერალი, სტივენსონის გარდა, უარს ამბობს წეროს იმ ერუანტელისმომგვრელ გრძნობებზე, დიდი ქალაქი რომ გამოასხივებს ბნელ კატასავით მბრწყინავი თვალებით, ჩვენ მოვალენი ვართ ჯეროვნად დავაფასოთ ხალხური ლიტერატურა, რომელსაც მთელი თავისი ენაბრგვილობისა და ვულგარულობის მიუხედავად, არ სურს დაინახოს თანამედროვეობაში პროზა, ხოლო ჩვეულებრივში — გაცვეთილი. ყოველი საუკუნის ხელოვნებას უყვარდა თავისი თანადროული ყოფა და კოსტიუმები. ჯვარცმის სცენაში მონაწილე ჯგუფებს მხატვრები ფლორენციელი დიდებულებისა და ფლამანდიელი ბიურგერების კამზოლებით მოსავდნენ. XVIII საუკუნის გამოჩენილ მსახიობებს დაპუდრულ პარიკებში უყვარდათ მაკბეტის თამაში. რარიგად გვაკლია ჩვენ ეს რწმენა ჩვენი თანადროული ყოფის პოეტურობისა, ადვილად მიხვდებით, თუკი წარმოიდგენთ გოლფის შარვალში გამოწყობილ ალფრედ დიდს ან ფრაკში ჩაცმულ ჰამლეტს სამგლოვიარო სამკლაურით. მაგრამ არ შეიძლება უკან მიბრუნებული გაქვავდე, როგორც ლოთის ცოლი. არ შეიძლებოდა, არ შექმნილიყო ხალხური ლიტერატურა თანამედროვე ქალაქის რომანტიკაზე. და გაჩნდა პოპულარული დეტექტივები, ისეთივე ტლანქი და მაცოცხლებელი, როგორც ბალადები რობინ ჰუდზე.

და კიდევ ერთი სიკეთე მოიტანეს დეტექტივებმა. მას შემდეგ, რაც ცივილიზაციის ავტომატიზმის წინააღმდეგ ამბოხებული ადამიანი ჯანყსა და ნგრევას ქადაგებს, პოლიციური რომანი, რომანი პოლიციელებზე, რაღაც გაგებით, შეგვახსენებს, რომ არ არსებობს უფრო რომანტიკული და ამბოხების სულით აღსავსე თავგადასავალი, ვიდრე თვით ცივილიზაციაა. ამბავი ფხიზელი გუშაგებისა, საზოგადოების ბასტიონებს რომ იცავენ, მოწოდებულია შეგვახსენოს, რომ ჩვენ შეიარაღებულ ბანაკში ვცხოვრობთ, ალყაშემორტყმულ ციხეში, ხოლო ბოროტმოქმედები — ქაოსის ნაშიერნი — მსტოვრები არიან ჩვენს სიმაგრეში. როდესაც დეტექტივის მაძებარი მარტოდმარტო, რამდენადმე დაუდევრად დგას აჯაზაკთა ბუნაგში დანებისა და რევოლვერების პირისპირ, უნდა გვახსოვდეს, რომ აქ რომანტიკოსი და მეამბოხე სწორედ იგია — საზოგადოებრივი სამართლიანობის წარმომადგენელი, ხოლო ქურდები და ყაჩაღები, უბრალოდ, ძველი კეთილი კონსერვატორები არიან, მგლებისა და მაიმუნების ათაფამინდელი თავისუფლების ქომაგნი. დიახ, დეტექტივის რომანტიკა ადამიანურია. იგი იმაზეა დაფუძნებული, რომ სათნოება ყველაზე გაბედული და საიდუმლო შეთქმულებაა. იგი შეგვახსენებს, რომ უჩუმარი და შეუმჩნეველი ადამიანები, ჩვენ რომ გვიცავენ — უბრალოდ, ქუდბედიანი მოხეტიალე რაინდები არიან.

თარგმნა

ეთერ თვარაძე

ჟაკ პრევერი

დაიბადა 1900 წლის 4 თებერვალს. იგი პიესებისა და კინო სცენარების ავტორია, მუშაობდა კინოს ისეთ ცნობილ მოღვაწეებთან, როგორებიც იყვნენ ჟან რენუარი, მარსელ კარნე, პიერ პრევერი, ჟან გრემიონი... მაგრამ უწინარეს ყოვლისა, ჟაკ პრევერი მაინც პოეტია. საკუთარი სტილისა და ხასიათის თავისებურებით ის ყოველთვის ცალკე იდგა ყოველგვარი „სკოლისა" და სისტემისგან, მაგრამ ამით გარემომცველ სამყაროს კი არ ემიჯნებოდა, პირიქით: მისი წარმოსახვისა და მეტყველების ხსნილება და შეუზღუდველობა — france-parler, როგორც ფრანგები იტყოდნენ — სწორედ საპირისპიროს ამტკიცებს. პრევერის პოეტური ხედვის ცენტრში ყველაზე მარტივი და ჩვეულებრივი ექცევა; ყოველდღიური სიტუაციები, რომლებიც იმდენადაა გაცვეთილი, რომ თითქოს აღარავის ყურადღებას არ უნდა იპყრობდეს, სწორედ ამ გაცვეთისა და ჩვეულებითობისგან თავისუფლდება. სამყაროს მარტივი მშვენიერება შიშვლდება ბავშვების, ფრინველების, ყვავილების სახეებში. ამ სიმარტივის სამკვიდრებელში „დრომ არ იცის საათი, საათი არ ამბობს დროს" და ადამიანებს არ უნდათ არაფრის ცოდნა, არაფრის გაგება — „ჩვენ ერთმანეთი გვიყვარს და ჩვენ ვცოცხლობთ, ჩვენ ვცოცხლობთ და ჩვენ ერთმანეთი გვიყვარს". სიცოცხლის უსაზღვრო სიყვარულიდან და ამ სიყვარულით გამოწვეული ბედნიერების შეგრძნებიდან იბადება პრევერის თითოეული ლექსი. სწორედ ამან აქცია იგი თავისი დროის ერთ-ერთ ყველაზე პოპულარულ პოეტად.

ჟაკ პრევერი გარდაიცვალა ომონვი-ლა-პტიტში 1977 წლის 11 აპრილს.

დიდი ოდესმეს ჟამს

დიდი ღამისა და პატარა დღის ჟამს
დიდი ოდესმეს და პატარა ყოველთვის დროს
მე შენ მეყვარები
აი რას უმღეროდა ის მას

მისი გული იმას ეკუთვნოდა ის კი ცივად ეპყრობოდა
მე მინდოდა შენ ჩემს მეტი არავინ გყვარებოდა

ის მას ეუბნებოდა რომ თავად გიჟდებოდა მისთვის
და რომ ის მეტად კეთილგონიერი იყო მასთან
დიდი ოდესმეს და პატარა ყოველთვის ჟამს
დიდი დღისა და პატარა ღამის დროს

რა თქმა უნდა
თუკი გეუბნები რომ მიყვარხარ
მიყვარხარ სიკვდილამდე
მაგრამ ეს ცოტაა სიცოცხლისთვისაც მიყვარხარ
და მე არ მინდა გითხრა რომ შენს გარდა არავინ მიყვარს
რომ არ მიყვარს წასვლა
წასვლის მერე მოსვლა
რომ არ მიყვარს სიცილი
და რომ შენს ნაზ კვნესას არ მირჩევნია შენი ღიმილი

ჩემს გარდა არავინ უყვარს
ამბობს ის
ანდა მაშინ ეს ხომ არ ითვლება
გაგების ცდა

ამისი გაგება მე არ მომინდება

შენ მართალი ხარ საქმე არ ეხება გაგებას
საქმე ეხება ცოდნას

მე არ მინდა არაფრის ცოდნა

შენ მართალი ხარ
საქმე არ ეხება ცოდნას
საქმე ეხება ცხოვრებას ყოფნას არსებობას

ეს ყველაფერი არ არსებობს
მე მინდა შენ მე გიყვარდე
და ჩემს მეტი არ გიყვარდეს სხვა

მაგრამ მე მინდა შენ სხვებს უყვარდე
და ჩემს გამო
შენ მათ ეუბნებოდე უარს

საშინლად ძუნწი

ჩემი ბრალია რომ ასეთი ვარ?

კი ამბობს ის და ტოვებს მას

დიდი ოდესმეს და პატარა დღის ჟამს
დიდი ღამისა და პატარა ყოველთვის დროს
ეს არ არის დაბრუნების განაჩენი
მან ფანჯრიდან ჩემოდნები გადააგდო
და ის ქუჩაში დგას
ჩემოდნებთან მარტო

აი ახლა კი სულ მარტო ვარ როგორც წვიმის ქვეშ
ძაღლი
შემდეგ ის რწმუნდება რომ არ წვიმს
სამწუხაროა
ვერ გამოვიდა კარგად
ბოლოსდაბოლოს არ შეუძლია კაცს ყოველ საღამოს
რომ გაუძლოს თოვლიან ქარიშხალს
და დეკორი აღარ არის ყოველთვის ისეთი ტრაგიკული
უარესი რომ არ შეიძლება
კაცს ჩემოდნები უვარდება
პერანგები და ელექტრონული ბრიტვა
ფლაკონები
ხელები ჯიბეებში
და პალტოს საყელო აწეული
ის ბურუსში მიიპრება

ჟაკ პრევერის ლექსების წარმოდგენილი პუბლიკაცია მაია თოდუას, როგორც მთარგმნელის, დებიუტია, მიუხედავად ამისა, ფრანგი პოეტის ლექსები ქართულად „დამწყებისთვის" უჩვეულო ბუნებრიობით ჟღერს, მაღალი მთარგმნელობითი კულტურითა და ორიგინალური მიგნებებით გამოირჩევა. იმედია ახალგაზრდა მთარგმნელი არ მიატოვებს იღბლიანად დაწყებულ საქმეს, რომელიც უკვე მშვენივრად ეხერხება და ქართული პოეტური თარგმანის მდიდარ ტრადიციებს ღირსეულად აუბამს მხარს.

რედაქციისაგან

ბურუსი არ არის
მაგრამ კაცს ეჩვენება
მე დავტოვე ჩემი ტვირთი მე ბურუსში მივქრი

ასე რომ ნისლიანი ამინდია
და კაცი ბურუსშია გახვეული
და თავის დიდ სიყვარულზე ფიქრობს
და ამღელვარებს მოგონების ვიოლინოს
და უჩქარებს ნაბიჯს იმიტომ რომ ცივა
და გადადის ხიდზე და უკან ბრუნდება თავისი ფეხით და
გადადის მეორე ხიდზე
და რატომ არ იცის თვითონ

კაცები და ქალები ტოვებენ კინოს სადაც აფიშის უკან
პრელატი დგას
ხალხი იშლება სინათლე ქრება ხოლო მღვდელი ისევ
იქ რჩება

რა საქმე უნდა ჰქონდეს ამ მღვდელს აფიშის უკან

კაცი მას შეხედავს და მღვდელი ქრება
და როგორც მოძველებული ბარომეტრის პატარა
სახლის
პატარა კაპუცინი
მისი თავი ხანდახან თუ გამოჩნდება
თავი ბრტყელი და მკვდრისფერი როგორც მთვარე
ავადმყოფი
როგორც ძალიან ძველი კვერცხის ცილა და მის ქვეშ
ჰუჰუიანი ხელსახოცი
და შემდეგ ამის მერე
რა საქმე აქვს ჩემთან ამას ყოველივეს
ამ კინოს
შესაძლოა ეს იმისი ღამეული ბუნაგია
იმ მღვდლის

მაგრამ მღვდელი გამოსცემს პატარა ყვირილს
პატარა ქალივით რომელსაც აჰრიან ყელს
პატარა პუდელივით რომელიც იტკენს ფეხს
ლონდონის ნისლებში
სავსე პარიზში ღამით
კაცი გარბის

დიდი ოდესმეს და პატარა ყოველთვის ჟამს
დევნილი თავისი დიდი სიყვარულისაგან

როცა...

როცა ლომის ბოკვერი სადილობს
ძუ ლომს წლები აკლდება
როცა შეშლილი თავის წილს ითხოვს
დედამიწა წითლდება
როცა სიკვდილი მას სიყვარულზე ელაპარაკება
სიცოცხლე შიშისაგან თრთის
როცა სიცოცხლე მას სიკვდილზე ელაპარაკება
სიყვარული იღიმის

ქუხილი და გამოდარება

საავარაკო სახლის კულუარში შეშლილი ძაღლი
უკვე ერთი წელია რაც დაეძებს თავის მკვდარ პატრონს

ხე ან ქანქარა
ფრინველი დანა
კეთილი ცნობა
ცუდი ამბავი

შენი ბავშვური სახე
ყოველთვის უმოძრაო
საძულველი ნაღების მსგავსად
შენი ღიმილი
დაკბილული ბორბლის
უაზრო ღრჭიალივით
აუტანელი
და გახაოცარი წყალი
შენი მწვანე და ნაცრისფერი თვალებისა
დაშრეტილი
პატარა შავმა ელვამ ინათა ჩემზე
უბედურების სისასტიკის სიძულვილის პატარა ელვამ
ჩემზე ინათა
მთელი დედამიწის ნიშნის ცემა
სახე ყოველი მხრით გადმობრუნებული
ცნობა აზროვნების ლახვრის ჩამცემი
და მერე მოულოდნელად ისევ არაფერი
არაფერი სხვა გარდა შენი გულუბრყვილო ბავშვური
სახისა
ჩამცხრალი ვულკანივით მარტო მყოფის

მერე კი დაქანცულობა განურჩევლობა სიმშვიდე და
სურვილი ძილის
და ისევ იგივე ძალა ღიმილის.

თარგმნა მაია თოდუამ

ლალი ავალიანი

„ცისფერყანწელები" და „მოდერნიზმის ქადაგი" გრიგოლ რობაქიძე

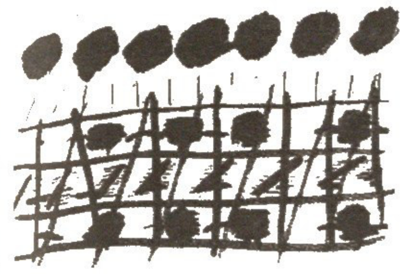

80 წლის წინათ, 1916 წლის 28 [illegible]ბერვალს ალმანახ „ცისფერი ყანწე[illegible]ბის" გამოსვლით ქუთაისში საფუძველი [illegible]ყარა დღეს ლეგენდად ქცეულ „ცი[illegible]ფერ ორდენს", „ცისფერყანწელთა" [illegible]ჯგუფს — პირველ ქართულ ავანგარ[illegible]დისტულ სალიტერატურო დაჯგუფებას.

[illegible]თეული წლების მანძილზე „ცის[illegible]ფერი ორდენიც" ისევე იყო „რეპრესი[illegible]რებული", როგორც მისი მოთავეები — [illegible]პაოლო და ტიციანი. 60-იანი წლების [illegible]ორთვარმა „გამოდარებამ" შესაძლებე[illegible]ლი გახადა ჯგუფის ლეგალური, თუმცა [illegible] შეზღუდული და ფრთხილი [illegible]კვლევა; გამოქვეყნდა მონოგრაფიები [illegible]ცალკეულ „ცისფერყაწწელებსა" თუ [illegible]„ცისფერ ორდენზეც", რომლებშიც ან [illegible]30-იანი წლების „წითელი პროფესუ[illegible]რის" სულისკვეთება იგრძნობოდა (60-70-იან წლებში!), ანდა სათქმელი ხე[illegible]ლოვნურად იყო კუდმოკვეცილი.

„ცისფერი ორდენის" კვლევას ისიც [illegible]ართულებდა და აყალბებდა, რომ გრი[illegible]გოლ რობაქიძის სახელზე კვლავ ტაბუ [illegible]იყო დადებული. არადა, გრიგოლ რო[illegible]ბაქიძის „ცისფერყანწელობა" — დღე[illegible]მდე დაწვრილებით შესასწავლი საკი[illegible]თხია, ურომლისოდაც შეუძლებელია [illegible]„ცისფერი ორდენის" სრულყოფილი, [illegible]ღრმა და საფუძვლიანი „ჯგუფური [illegible]პორტრეტის" წარმოსახვა.

გრიგოლ რობაქიძის „დაბრუნებამ" [illegible]საშუალება მისცა ზოგიერთ მკვლევარს, [illegible]იგი „ცისფერყანწელების" ერთპიროვ[illegible]ნულ ლიდერად ეღიარებინა. საბუთია[illegible]ნობის გარეშე მოტანილ ამგვარ განც[illegible]ხადებას უფრო დეკლარაციული ელფე[illegible]რი დაჰკრავდა და, ამდენად, ნაკლებად [illegible] იყო.

[illegible]როგორც ხდება ხოლმე, მედროვეთა [illegible]შესაბამებრ, აქაც ძირითადად იმ კრი[illegible]ტიკოსებმა გამოიჩინეს თავი, რომელ[illegible]თაც თავის დროზე სულ ბდღვირი [illegible] უკვე ისტორიის კუთვნილებად [illegible]ქცეულ „უიდეო" ჯგუფს და „ფაშისტ" [illegible]რობაქიძეს.

[illegible]ითქვა ისიც, რომ „ცისფერი ორ[illegible]დენის" ჟურნალების („ცისფერი ყანწე[illegible]ბი", „მეოცნებე ნიამორები", „შვილდო[illegible]სანი") ყველა ნომერი გრიგოლ რობა[illegible] პოეზიით „იხსნებოდა", რაც არ [illegible]შეესაბამება სინამდვილეს: „ცისფერი ყა[illegible]ნწების" მეორე და უკანასკნელი წიგ[illegible]ნი, აგრეთვე „მეოცნებე ნიამორების" [illegible] ნომერი არ „იხსნება" გრიგოლ [illegible]რობაქიძის ლექსებით; თუმცა ეს არ [illegible] ბლალავდეს ჭაბუკ „ცისფერ[illegible]ყანწელთა" მოწიწებისა და ალფრთოვა[illegible] გრძნობას მაესტროსადმი.

[illegible]გრიგოლ რობაქიძისა და „ცისფერი [illegible]ორდენის" ურთიერთკავშირის მონოგ[illegible]რაფიული შესწავლა მომავლის საქმეა. [illegible] 10-იანი წლების პრესის დღემდე [illegible] მონაცემებსა და ზოგიერთ მე[illegible] თუ ეპისტოლარულ წყაროზე [illegible]ობით, შევეცდები ამ ურთიერ[illegible]თობის მიუკერძოებელ, ობიექტურ [illegible]ფასებას.

[illegible]საკუთრებულ ყურადღებას იმსა[illegible] „ცისფერი ორდენის" პირველი [illegible] (ანუ ე.წ. ქართული სიმბო[illegible] „მოვლენის" ანუ დაფუძნებისა) [illegible]გოლ რობაქიძის ურთიერთმიმა[illegible].

[illegible]ალმანახის პირველ ნომერში დაბე[illegible] იყო (გარდა მანიფესტებისა: [illegible] იაშვილის „პირველთქმა"; ტი[illegible] ტაბიძის „ცისფერი ყანწებით") [illegible] იაშვილის, ტიციან ტაბიძის, [illegible] გაფრინდაშვილის, გრიგოლ [illegible], ლელი ჯაფარიძის, ივანე [illegible] ლექსები; გალაკტიონის, [illegible]იშაშვილისა და ნიკო ლორ[illegible]თქიფანიძის თხზულებათა „ცისფერ ყა[illegible]ნწებში" გამოქვეყნება საზოგადოებამ [illegible]ლად აღიქვა. ბევრი საყვედუ[illegible] შეაკადრეს მათ და თავიც ამარ[illegible] „ცისფერყანწელთა" რიცხვს, [illegible] ისინი არ მიეკუთვნებოდნენ.

[illegible]აზრდილი ეპატაჟითა და „მე[illegible]არდნის" ეფექტის მოხდენის [illegible] ძირითადად პაოლო და [illegible] იყვნენ შეპყრობილნი; სწორედ [illegible] როცა ამ, სრულიად უჩვეულო [illegible]ებისა და შინაარსის ალმანახს [illegible]ავდა, ქართული კრიტიკა [illegible]ად პაოლოს „პირველთქმის", [illegible] ლექსების (" პაოლო იაშვილს [illegible] ყვითელი დანტე" და „დარი[illegible]ა ტიციანის წერილის ზოგ-

ჯერ წრეგადასული ლანძღვით კმაყოფილდებოდა.

„ცისფერი ყანწების" პირველი ნომერი პაოლო იაშვილის მანიფესტით „პირველთქმით" იწყებოდა, ხოლო პოეტური განყოფილება — გრიგოლ რობაქიძის ლექსით „სირენას სიმღერა" (რვეულიდან „ლალი და ზურმუხტი"). დღეს ჩვენს ყურადღებას უფრო მიძღვნა — „თ-დ კიტა აბაშიძეს" და წითელი საღებავით გამოყოფილი რითმა იპყრობს, ვიდრე თვით ლექსი.

დიდმნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ გრიგოლ რობაქიძეს იმ დროისთვის უდიდესი პოპულარობა ჰქონდა მოპოვებული სალექციო მოღვაწეობითა და პრესაში გამოქვეყნებული ლიტერატურულ-კრიტიკული თუ ფილოსოფიურ-ესთეტიკური წერილებით (უფრო ნაკლებად — ლექსებით!); თანაც, ის მაინც სხვა თაობის კაცი იყო და „ცისფერყანწელებთან" უფრო ოსტატ-შეგირდის დამოკიდებულება აკავშირებდა, ვიდრე თანამოსაგრისა.

თუმცა 1916 წელსაც და მერეც პაოლო იაშვილს „ცისფერი ორდენის" „გაბედულ არქიტექტორს", „ცისფერყანწელების" ნიკიშს (იმ დროის ცნობილი დირიჟორის გვარია), ჯგუფის მოთავეს, ხანაც — თამადას უწოდებდნენ, „ცისფერი ყანწების" ფაქტობრივ მანიფესტად ტიციან ტაბიძის წერილი „ცისფერი ყანწებით" მოგვევლინა („ცისფერი ყანწები", №1, №2). სწორედ მასშია ასახული ჭაბუკ „ცისფერყანწელთა" მიმართება გრიგოლ რობაქიძისადმი.

ტიციანმა სრულიად არაორაზროვნად გამოაცხადა სიმბოლიზმის „მოვლენა" საქართველოში და პირველ სიმბოლისტად გრიგოლ რობაქიძე დასახა: „სიმბოლიზმი ჩვენში შემოიტანა გრიგოლ რობაქიძემ. რობაქიძეზე არ გამართლდა საერთო დებულება, რომ ყოველ ნოვატორს წინ ელობება გაუგებრობის გალავანი. მას არაფრად დაჯდომია ძველ ღირებულებათა გადაფასების კადნიერება, ახალ ძიებათა ფეიერვერკების გასროლა... საფიქრელი იყო, რადგან სხვაგან ასეთი აღელვება გამოიწვია სიმბოლიზმმა, ჩვენშიც მონახავენ ფიჩხებს ინკვიზიციის ცეცხლის დასანთებად, მაგრამ გრიგოლ რობაქიძეს უთხრეს თავის დასტური არჩილ ჯორჯაძემ და კიტა აბაშიძემ. ამ ორი პიროვნებით იწურება ქართული ესთეტიური კულტურა გრიგოლ რობაქიძემდის..."

მანვე, სრულიად მართებულად, „მოდერნიზმის ქადაგი" უწოდა გრიგოლ რობაქიძეს: „პირველი მოციქული სიმბოლიზმის სიტყვიერად ქადაგებდა მოდერნიზმის სახარებას. გრიგოლ რობაქიძის აქაფებული სიტყვა, ალმაფრენი ფანტაზია, თვალისმომჭრელი სახეები ძვირფასი მოგონებაა ჩვენი ახალგაზრდობისა. პირველად იმან შეგვახედა იოჰანაანის მოჭრილ თავს, პირველად იმან მოგვასმენინა ნიცშეს მწვალებელი სიტყვა. ამ ბრწყინვალე ტურნირზე ძალიან ცოტანი იყვნენ რჩეულნი და მოწვეულნი, რომელთა გულში მოხვედროდესთ მისი სიტყვები. მაგრამ გრიგოლ რობაქიძეს ეს მაინც არაფერს უშლიდა, ერთი ფრაზაც არ შეუცვლია, ერთი მხატვრული სახეც არ მოუტანია მსხვერპლად იმისთვის, რომ უფრო გასაგები ყოფილიყო, რაც იმაში უთუოდ ხაზს უსვამს დიდ მხატვარს..."

„ცისფერყანწელები" თავიანთი „მოვლენის" პირველ ორ-სამ წელიწადს სიმბოლიზმის ერთგულებას ფიცულობდნენ; შემდგომში კი საოცარი „გულმავიწყობა" დასჩემდათ: მათ მხატვრულ თუ თეორიულ შემოქმედებაში უფრო ხშირად უგულებელყოფილია სიმბოლიზმის დოგმატი, ვიდრე დაცული. ამიტომ ჯგუფის „ქართულ სიმბოლიზმად" მონათვლა არ არის მართებული. აქვე უნდა ითქვას, რომ გრიგოლ რობაქიძეს, იდეური ზეგავლენის გარდა, სხვა არაფერი „ზეწოლა" არ მოუხდენია არც პაოლოზე (მისი „პირველთქმა" უთუოდ „დავალებულია" რობაქიძისთვის საძულველი ფუტურიზმის მანიფესტებისგან), არც ტიციანზე (რომლის „ცისფერი ყანწებით" გრიგოლ რობაქიძის აშკარა აპოლოგიაა)...

შესაძლებლობა გვაქვს გავეცნოთ თვით გრიგოლ რობაქიძის მოსაზრებას ალმანახსა და „ცისფერყანწელთა" ჯგუფზე. ამაზე უტყუარი საბუთი ძნელი მოსაძიებელია!

„ამ დღეებში ქუთაისში გაიმართება ჩემი ლექცია „ცისფერი ყანწების" შესახებ. ბევრსა ჰგონია, თითქო მე მარტო „დამცველის" როლში გამოვდიოდე. ეს მოკლებულია სიმართლეს. მართალია, მე პირადად „ცისფერი ყანწები" მნიშვნელოვან მოვლენად მიმაჩნია ჩვენს ლიტერატურაში, — მაგრამ ისიც მართალია, რომ ამ ალმანახის შედგენისთვის საერთო რედაქცია არ ყოფილა გამართული (ყოველი მონაწილე იქ მხოლოდ თავის ნაწარმოების პასუხისმგებელია), — და ამისთვის იქ გამოთქმული პრინციპები ჩემთვის სავალდებულო არ არის და არც რომელიმე მხატვრული ნაწარმოებია იქ მოთავსებული ჩემთვის უსათუოდ მოსაწონი: ზოგი პრინციპი მისაღებია, ზოგი არა, — ზოგი ნაწარმოები მოსაწონია, ზოგი არა. სწორედ ამის გასარკვევად ვაპირებ ლექციის წაკითხვას ქუთაისში, სადაც „ცისფერი ყანწების" გარშემო ასეთი საზარი ატმოსფერო შეიქნა. მოვალეცა ვარ, როგორც ალმანახის მონაწილე, საჯაროდ ვთქვა ჩემი სიტყვა...

გრიგოლ რობაქიძე

P.S. ვსთხოვ „მეგობარსა" და „სამშობლოს" გადაბეჭდონ ეს წერილი".

ეს უნიკალური დოკუმენტი, რომელიც ნათელს ჰფენს საქმის ჭეშმარიტ ვითარებას, მიგვითითებს იმ დისტანციაზეც, რაც გრიგოლ რობაქიძესა და „ცისფერყანწელებს" შორის არსებობდა: მიუხედავად პირველი მათგანის ერთგული თანადგომისა და ჭაბუკ პოეტთა თაყვანისცემისა მის მიმართ. წერილს თბილისის გაზეთ „სახალხო ფურცელში" მივაკვლიე (1916, 1 აპრილი, №541). იგივე გაზეთის ერთ-ერთი მომდევნო ნომერი იტყობინებოდა, რომ გრიგოლ რობაქიძის ლექცია ქუთაისის ქალაქის თეატრში გაიმართა 6 აპრილს.

ლექციის დაწვრილებით ანგარიშს ქუთაისის გაზეთ „სამშობლოში" ნავაწყდი (1916, №330): ჯაფარ-ფაშა (ქუთაისელი ჟურნალისტის ნიკო ჯაფარიძის ფსევდონიმი; ამ ცნობის მონოდებისთვის ულრმეს მადლობას მოვახსენებ ბატონ გივი მიქაძეს), „ბატონ გრიგოლ რობაქიძის ლექცია":

„ბ-ნი რობაქიძე ამ ბოლო დროს თავისივე ნებით აწერილმანებს და ამდაბლებს თავის თავს.

რაში ვხედავთ ჩვენ გრიგოლ რობაქიძის თავის დამცირებას?.. თუნდაც იმაში, რამაც აიძულა იგი წაეკითხა ლექცია „ცისფერი ყანწების" შესახებ.

ამ ალმანახის გარშემო ატეხილი უსიამოვნო ატმოსფეროს შესამსუბუქებლად გრიგოლ რობაქიძე, როგორც ერთი მონაწილე კრებულისა, იძულებული გახდა საჯარო ლექციით თავდასაცველი სიტყვით მიემართა ქუთაისის საზოგადოებისთვის.

რას მიაღწია თავის ლექციაში გრიგოლ რობაქიძემ? ..."ცისფერი ყანწების" ღირებულების შესახებ პოც ბრძანა და არაც. ლექციის უფრო გაბედული და ძალდაუტანებელი ადგილი იყო მეორე ნაწილი, როდესაც ლექტორი შეეხო სიმბოლიზმის დახასიათებას და ლორთქიფანიძის, ტაბიძეების, ჭუმბაძის, გაფრინდაშვილის და სხვათა ნაწარმოებების გარჩევას. აქ გრიგოლ რობაქიძემ საკმაო მასალა ამოკრიბა ამ ზოგიერთ ავტორთა ნიჭისა და ღირებულების დასაფასებლად.

... სუსტ მხარეს, სამწუხაროდ, ბ-ი რობაქიძის ნიჭიერმა ენამეტყველებამაც ვერაფერი შესძინა. საზოგადოდ ეს ადგილი ლექციისა მეტად ძნელი გამოდგა ავტორისთვის და ისე სუსტი, როგორც ამ ადგილზე იყო გრიგოლ რობაქიძე, თამამად შემიძლია ვთქვა, რომ ჯერ იგი არავის ახსოვს.

... პაოლო იაშვილის მანიფესტში გრიგოლ რობაქიძე მხოლოდ ყმაწვილურ გატაცების ნაყოფსა ხედავს. დარიანის ლექსებში ნიჭიერ ავტორს ეძებს. ხოლო თვით ლექსების შესახებ აცხადებს, ზომიერების საზღვარგადაჭარბებულად მიმაჩნიაო.

... ლექტორი წინდახედულად ცდილობდა მსმენელთა შორის უკმაყოფილების ტემპერამენტი არ გამოეწვია და ამიტომაც ლექციის დასაწყისში ხაზგასმით აღნიშნა თქმულება: „ზრდილნი არიან იმერნი". ჩვენ სიამოვნებით ვამოწმებთ, რომ ეს იმერული ზრდილობა საზოგადოებამ ბოლომდე რაინდულად დაიცვა.

გრიგოლ რობაქიძემ სრულიადაც ვერ შეათხელა ის ბურუსი, რომელიც „ყანწების" მთავარ ნაკლულევანებას გარს ახვევია.

მართალია, ალმანახში არის ნათელი ადგილები, მაგრამ ხომ მოგეხსენებათ თქმულება შოთასი: „რაღაა იგი სინათლე, რასაცა ახლავს ბნელია".

... გრიგოლ რობაქიძე ამბობდა, როდესაც „ცისფერი ყანწები" თავის მოვალეობას ველარ შეასრულებს, ჩვენ თვითონ დავამსხვრევთ მათო..."

როგორც ვხედავთ, გრიგოლ რობაქიძის ლექციის ანგარიშიც ზედმიწევნით მიესადაგება მისი ზემოხსენებული წერილის სულისკვეთებას.

მიუხედავად იმისა, რომ პაოლო იაშვილი ათ „ცისფერყანწელთა" ნუსხას გრიგოლ რობაქიძეთი იწყებდა, ხოლო ტიციან ტაბიძე ცამეტ „მოციქულთა" (ანუ ჯგუფის წევრთა) შორის უპირველესად „მოდერნიზმის" ქადაგს ასახელებდა, დღევანდელი გაგებით, გრიგოლ რობაქიძე უფრო „საპატიო თავმჯდომარე" გახლდათ „ცისფერი ორდენისა" და არა ლიდერი, ან, მითუმეტეს — რიგითი წევრი.

აკი ემიგრანტულ ლიტერატურაშიც მოჰყავთ უკვე ხანდაზმული გრიგოლ რობაქიძის სიტყვები — „ცისფერყანწელთა" მეთაური არასდროს არ ვყოფილვარ, მათი უფროსი მეგობარი ვიყავიო.

ცნობილია ისიც, რომ გრიგოლ რობაქიძე პირად ცხოვრებაში უფრო [illegible]პული ტემპერამენტის კაცი გახლდათ და „ცისფერყანწელთა" ბოჰემური მისწრაფებანი და „სკანდალური" გამოსვლები სრულიადაც არ იზიდავდა.

მათი გულითადი, წრფელ სიყვარულსა და პატივისცემაზე დაფუძნებული ურთიერთობა გრიგოლ რობაქიძის საზღვარგარეთ წასვლამდე გაგრძელდა. იყო მათ შორის წვრილმანი გაუგებრობანიც, „შემოქმედებითი" თუ პირადი; იყო „მიმდინარე პოლიტიკური მომენტით" განპირობებული საზარელი წერილიც, ეს ცალკე საუბრის თემაა...

მაგრამ „მოდერნიზმის ქადაგი" გრიგოლ რობაქიძე „ცისფერყანწელთა" მარადიულ კერპად დარჩა.

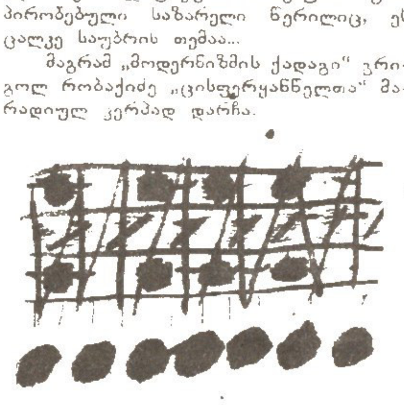

ალბერ კამიუ 1913-1960

დაბრუნება ტიპასაში

პირველი გვერდიდან

მის სრულ შეგრძნებასა და ახალგაზრდობაზეღა შეიძლებოდა ლაპარაკი! ხანძრების ალზე ერთბაშად უფრო ნათლად გამოჩნდა მსოფლიოს დაღარული ნაოჭები და ჭრილობები, ძველიცა და ახალიც. თითქოს მსოფლიო ერთბაშად დაბერდა და მასთან ერთად ჩვენც დავბერდით. მშვენივრად ვიცოდი, რომ ის ადგილი, რის იმედითაც აქ ჩამოვედი, მხოლოდ იმას ხვდებოდა წილად, ვინც არ ელოდა. მთლად უცოდველი სიყვარული არ არსებობს. მაგრამ რა არის უცოდველობა? ინგრეოდა იმპერიები, ერები და ხალხები ერთმანეთს ყელს ღადრავდნენ. სახე შებილწული გვქონდა. თავიდან უცოდველნი ვიყავით, ისე, რომ თვითონაც არ ვიცოდით. ახლა კი დამნაშავენი ვართ, ისე, რომ არ გვინდა დამნაშავენი ვიყოთ. რაც უფრო განვითარებულნი ვხდებოდით, მით უფრო მრავლდებოდა ჩვენი საიდუმლო, და ამიტომაც, ოო, რა დაცინვაა, მორალი მოვიგონეთ. უცოდველობის ხანაში არც ვფიქრობდი, მორალი თუ არსებობდა. ახლა ვიცი, მაგრამ ძალა აღარ შემწევს მის მოთხოვნათა სიმაღლეზე ვიცხოვრო. იმ მაღალ კონცხზე, ოდესღაც რომ მიყვარდა ტაძრის ნანგრევთა ნესტიან სვეტებს შორის სიარული, მომეჩვენა, რომ ვიღაცის ნაკვალევს მივსდევდი, რომლის ფეხის ხმაც ფილაქანსა და მოზაიკაზე, ახლაც ჩამესმოდა, მაგრამ, რომელსაც ვერასოდეს დავეწეოდი. მაშინ პარიზში დავბრუნდი და რამდენიმე წელი დავრჩი კიდეც, ვიდრე საკუთარ თავს კვლავ ვიპოვიდი.

მთელი ეს დრო ბუნდოვნად ვგრძნობდი, რომ რაღაც მაკლდა. თუ ერთხელ ბედმა გაგიღიმა და ძლიერი სიყვარული გამოსცადე, მაშინ მთელი ცხოვრება ძებნაში ჩაგივლის, რათა ისევ და ისევ მოიხელთო სადმე ის ძველებური მგზნებარება და ის ნათელი, მაშინ რომ შენი საკუთრება იყო. სილამაზეზე რომ უარი თქვა და, მასთან ერთად, სიყვარულის ბედნიერებაზეც, მერე თავი გადასდო და ემსახურო დაჩაგრულთ, ამისთვის სულის სიდიადეა საჭირო, მე კი ეს არ გამაჩნია. მაგრამ ჭეშმარიტება აღარაა ჭეშმარიტება, თუ რაღაცა დათმე. მარტოსული სილამაზე სიმახინჯით მთავრდება, სხვათაგან გარიდებული სამართლიანობა კი — უსამართლობით. თუ პირველს ისე ემსახურები, რომ მეორე დაივიწყე, არავისაც არ ემსახურები — არც სხვას, არც შენს თავს. საბოლოოდ კი უსამართლობის მსახური ხარ და სამაგიერო მოგეზღვება. ერთი მშვენიერი დღეც იქნება და — აღარაფერი მოგხიბლავს, ყველაფერი ნათელი გახდება, ასე გეგონება, ცხოვრება მხოლოდ მეორდებაო. ეს ის დროა, ყველაფრისგან რომ გაგაძევებს, ცხოვრება ერთ ადგილზე გაიყინა და საცაა სულიერი სიკვდილიც გეწვევა. მკვდრეთით რომ კვლავ აღდგე, ან შენდობა გჭირდება, ან თავდავიწყება, ან სამშობლო. ერთ მშვენიერ დილას კი, ქუჩის რომელიმე მოსახვევში, — რაღაც მომხიბლავი ნამი მკერდზე დაგეცემა და ერთბაშადვე აორთქლდება, მაგრამ სწორედ იმ სინოტივეს დაგიტოვებს, გულს რომ სწყურია.

ისევ გზაზე დადგომა მჭირდება.

და კვლავ ალჟირში ვარ. ამჯერადაც, უკვე მეორედ, ისეთივე ღვართქაფში მოვხვდი, ვიფიქრე, ჩემი გამგზავრების მერე, რომელიც მაშინ საბოლოო მეგონა, არც კი გადაუღია წვიმას-მეთქი. და მაინც, მიუხედავად საშინელი მელანქოლიისა, რომელიც წვიმითა და ზღვით იყო გაჟღენთილი, მიუხედავად ამ ნისლიანი ცისა, ამ წვიმით დასველებული ზურგებისა, ამ კაფეებისა, რომელთა ჭახჭახა სინათლეებიც სახეებს ამახინჯებდა, ჯიუტი იმედი არ მშორდებოდა და ველოდი. განა არ ვიცოდი, რომ ალჟირში წვიმა ერთ წამში წყდება ხოლმე, თუმცა ასე გგონია, არასოდეს გადაიღებსო, როგორც ჩემი ქვეყნის მდინარეებმა იციან, უცბად რომ ადიდდებიან, ორიოდ საათში წალეკავენ მიწას და უცბადვე იწრიტებიან. ერთ საღამოს წვიმა მართლაც შეწყდა. მე ახლა დაღამებასღა ველოდი. მეორე დღეს მოკამკამე ზღვას ნათელი დილა დაადგა. კოკისპირული წვიმით გადარეცხილი, ლურჯი, მოწმენდილი ციდან გადმოღვრილი მთრთოლვარე სინათლე ყველა სახლსა და ხეს ელვარებოდა და დიდებული სიახლის დაბადებას გვაუწყებდა. ალბათ, იმ დილასაც ისეთივე ნათელი იდგა, როცა სამყარო შეიქმნა. და მე კვლავ ტიპასას გზას დავადექი.

ამ სამოცდაცხრამეტ კილომეტრში ერთიც არ არის იმგვარი, ჩემს მოგონებებთან და ადრეულ შთაბეჭდილებებთან რომ არ იყოს დაკავშირებული. ანცი, ბავშვური წლები, ჭაბუკური ოცნებები ავტობუსით მგზავრობისას, დილა, ქოჩფა გოგოები, პლაჟები, ახალგაზრდული კუნთები, მუდამ მზად მყოფნი რა გინდა რა სიძნელის შესაბმელად, მსუბუქი ხევდა, საღამოობით თექვსმეტი წლის ჭაბუკის გულს რომ აწვება ხოლმე, სიცოცხლის წყურვილი, დიდება... და მთელი ამ ხნის მანძილზე იგივე უცვლელი ცა, უსაზღვროდ გადმოღვრილი სინათლე, რომელიც თავით-ბოლომდე, ერთიმეორეზე მიყოლებით ნთქავდა პლაჟებზე ჯვარივით გართხმულ თავის მსხვერპლთ, შუადღის ჟამი გულუხვად რომ სთავაზობდა. როცა გზამ გადამწვანებული ვენახებით მოფენილ გორაკებს ჩაუარა და სანაპიროსკენ დაეშვა, დასალიერზეც მაშინდელივით უცვლელ ზღვას მოვკარი თვალი, მაგრამ აღარ შევჩერებულვარ, მინდოდა ერთხელაც მენახა შენუა, ეს ვეება, მასიური მთა, ერთი მთლიანი ქვისგან გამოთლილს რომ ჰგავს. იგი ტიპასას ყურეს დასავლეთით გადმოსცქერის და ზღვაში მძიმედ ეშვება. შორიდან კი მსუბუქ ცისფერ ღრუბელში ამაღლებული ჩანს და რამდენადაც უახლოვდება ცას, უფრო ვიწროვდება, ბოლოს კი წყლის ფერს იღებს, ისე მოჩანს, თითქოს მშვიდი ზღვის თავზე ერთი დაკვრით გაქვავებულა ყალყზე შემდგარი უზარმაზარი ტალღაო. უფრო მიუახლოვდები ტიპასას შემოგარენს და თვალწინ ერთბაშად წამოიმართება მოყავისფრო-მომწვანო მასა. აი ისიც, ბებერი, ხავსმოკიდებული ღმერთი, რომლის სიდიადესაც ვერაფერი შეარყევს, თავშესაფარი და ნავსაყუდელი მისი შვილებისა, რომელთა რიცხვს მეც ვეკუთვნი.

ვივსებოდი, იმ ორმაგი წყურვილით, უსასოოდ რომ აშრობს სულს, თუ კარგა ხანია, რა მიუღია საზრდო — სიყვარულსა და სიხარულზე გეუბნებით... თუ ქვეყანაზე არავის უყვარხარ. ეს მარტო უიღბლობას შეიძლება დააბრალო, მაგრამ შენ თვითონ თუ არავინ გიყვარს, უკვე უბედურებაა. დღეს ყველას ამ უბედურებისგან გვედება ბოლო. ჩვენს გულებს სიძულვილი ფლეთს. ეს ამოდენა ლაპარაკი სამართლიანობაზე ფიტავს სიყვარულს, რომლისგანაც სამართალი თვით არის ნაშობი. იმ ვაი-ვაგლახში, ჩვენ რომ ვცხოვრობთ, სიყვარული შეუძლებელია, და სამართლიანობაც არ არის საკმარისი. აი ამიტომაც სძულს ევროპას დღე და მარტო ის იცის, რომ უსამართლობას კვლავ უსამართლობა დაუპირისპიროს. მაგრამ როგორ ავარიდოთ გაუხეშება სამართლიანობას, ამ დიდებულ ფორთოხალს, რომლის შიგნითაც მწარე, მშრალი სილბილეა მხოლოდ? სწორედ ეს აღმოვაჩინე ტიპასაში ხელახლა: თავად შენშივე უნდა შეინარჩუნო ნორჩი, პირველქმნილი გრძნობა, როგორც წყარო სიხარულისა. შეინარჩუნო სიყვარული დღისა, რომელიც გადაგარჩენს უსამართლობისაგან და, ამ ნათელით შეიარაღებული, კვლავ დაუბრუნდე ბრძოლას. მე ისევ ვპოვე ძველთაძველი სილამაზე, ჭაბუკი ცა, და ეს ბედს დავუმადლე, რადგან მივხვდი, რომ ჩემი სიგიჟის წლებში ამ ცის მოგონებებს არასოდეს მივუტოვებივარ. სწორედ ამან გადამარჩინა დამღუპველი სასოწარკვეთილებისაგან. მე მუდამ ვგრძნობდი, რომ ტიპასას ნანგრევები უფრო ახალგაზრდა იყო, ვიდრე ჩვენი ახალშენები, ანდა ჩვენი ნანგრევები. აქ, ამ მარადიულ ნათელში, სამყარო ყოველდღე ხელახლა იბადებოდა. ოი, ნათელო! ასე უხმობდნენ სინათლეს ბედისწერის წინ მარტოდ შთენილი ანტიკური ტრაგედიის გმირები. და ჩვენთვისაც ეს იყო გადარჩენის უკანასკნელი საშუალება. ეხლა ეს უკვე ვიცოდი. შუა ზამთარში, მე, ბოლოს და ბოლოს მივხვდი, რომ მარადიული ზაფხული თავად ჩემშია.

როგორც იქნა გადავიარე ეკლიანი მავთულხლართები და ნანგრევებთან აღმოვჩნდი... და დეკემბრის დიდებულ თბილ დღეს ვიპოვე სწორედ ის, რისთვისაც აქ ჩამოვედი, რაც დრომ და სამყარომ მე მომცა, მხოლოდ მე, ამ უდაბურ ქვეყნიერებაში. ამგვარი რამ კი, მხოლოდ ერთხელ ან ორჯერ თუ ხდება ცხოვრებაში. ამის მერე ადამიანს შეუძლია თქვას, რომ ბედნიერია. ეს ბედნიერება ბოლო დღემდე გაჰყვება. ზეთისხილის ხეებით მოფენილი ფორუმიდან მოჩანდა ქვემოთ გადაშლილი სოფელი, საიდანაც ჩქამიც არ ისმოდა. მარტო მსუბუქი კვამლი ადიოდა გამჭვირვალე ცაში. ზღვაც ისე დუმდა, თითქოს მარად ელვარე სინათლის ქვეშ გარინდულაო. მხოლოდ შორეული ყივილი ისმოდა მამლისა, დღის სინათლის სადიდებლად. ამ გამჭვირვალე ამინდში, მართლაც დიდებული ნანგრევებიდან, სადამდეც კი თვალი მისწვდებოდა, დახვეწილად ნათალი ქვები და სვეტები მოჩანდა. ერთი წამით თითქოს დილა გაიყინა და მზე შეჩერდაო სამარადჟამოდ. ამ სინათლეში და ამ სიჩუმეში ნელ-ნელა დნებოდა ხსოვნას შემორჩენილი სიძულვილისა და წყვდიადის წლები.

ყური მივუგდე საკუთარ თავს და თითქოს მივიწყებული ხმაური დავიჭირე, თითქოს დიდ ხნის წინათ შეჩერებულმა ჩემმა გულმა ხელახლა დაიწყო ნელი ფეთქვა. და უკვე აღგზნებული, ერთიმეორის მიყოლებით ვცნობდი იმ უჩინარ ბგერებს, რომლისგანაც იქმნებოდა მთელი ეს მდუმარება: ფრინველების ჟივილ-ხივილი, მსუბუქი და ხანმოკლე ამოოხვრა კლდეთა ძირებში გართხმული ზღვისა, ხეების შრიალი, სვეტების მუნჯი სიმღერა, აბზინდების შრიალი და ხვლიკების სრიალი... მესმოდა ყველაფერი და იმასაც ვგრძნობდი, როგორ იზრდებოდა და იზრდებოდა ჩემში ბედნიერების ტალღა. ასე მომეჩვენა, ბოლოს და ბოლოს დავუბრუნდი-მეთქი ჩემს ნავსაყუდარს, ერთი წამით მაინც დავუბრუნდი, და რომ ეს ერთი წამი ამიერიდან აღარასოდეს დამთავრდებოდა. ცოტა ხნის მერე მზე საკმაოდ ამაღლდა ცაზე. რომელიღაც შაშვმა ყოჩაღად მოსინჯა ხმა და მაშინვე, ყოველის მხრიდან, აღტაცებულმა ჩიტების ქორომ იგრიალა. დღემ დაიწყო თავისი დიდებული სვლა.

შუადღის ხანს, ხრიანი ფერდობიდან, რომელსაც წინა დღეთა მძვინვარე ბრძოლების შედეგი — წყლის ქაფი კვლავ შემორჩენოდა, ქანცგამოლეულ ზღვას გადავხედე. ზღვა ზანტად აგორებდა მსუბუქ ტალღებს და მე ორმაგი წყურვილით

მე კვლავ დავტოვე ტიპასა, კვლავ ევროპას, მის გაუთავებელ შეხლა-შემოხლას დავუბრუნდი. მაგრამ იმ დღეთა მოგონებები ჩემში დარჩა და ძალას მმატებს — ერთნაირად მივიღო ისიც, რაც ჩვენს სიხარულს იწვევს და ისიც, რაც გვაბეჩავებს; არაფერს განვერიდო. ვისწავლო შავი და თეთრი ძაფის გაბმა ერთ, გაჭიმულ თოკად. სხვა რაღა შეიძლება ვისურვოთ იმ მძიმე დროში, ჩვენ რომ ვცხოვრობთ. ყველაფერში, რაც დღემდე გამიკეთებია ან მითქვამს, მგონი ნათლად გამოვკვეთე ეს ორი ძალა, თუნდაც ისინი ერთმანეთს გამორიცხავდნენ. მე არ შემიძლია დავივიწყო იმ კაშკაშა სინათლისა, რამაც დამბადა, და არც იმ მოვალეობაზე მინდა უარის თქმა, ეპოქა რომ გვკარნახობს, არც ისე ძნელი იქნებოდა, ტიპასას ნაზი სახელის საპირისპიროდ სხვა სახელები რომ დაგვეყენებინა, უფრო მძლავრად მჟღერი და უფრო მკაცრიც. დღევანდელი ადამიანის შინაგანი სამყარო ჩემთვის კარგადაა ცნობილი, იმიტომ, რომ მე თავიდან ბოლომდე გავიარე ორი გზა — სულიერი აღზევების მწვერვალებიდან — დანაშაულობათა სიღრმეებამდე. შესვენება, ალბათ, ყოველთვის შეიძლება, ამ გორაკებზე ჩათვლემაც, დანაშაულზე თავის დადებაც... მაგრამ სინამდვილის ერთ მხარეზეც რომ ვთქვათ უარი, მაშინ თვით ჩვენს არსებობაზეც მოგვიხდება უარის თქმა, თვით მთელს ჩვენს ცხოვრებაზე, ჩვენს სიყვარულზე. და კიდევ ამგვარად ცხოვრებაც შეიძლება: არაფერი უარყო ამქვეყნად, სინამდვილე მიიღო ისეთი, როგორიც არის. ამგვარ სათნოებას ვაყენებ მე ყველაზე მაღლა. დიახ, ზოგჯერ ამგვარი ცხოვრების სურვილიც მებადება, იმიტომ, რომ ჩვენი დრო თავად მოითხოვს ამას: ერთნაირად გაუსწორო თვალი ცუდსაც და კარგსაც. მე სწორედ ასე მინდა, არც ერთს არ მოვერიდო და მუდამ მახსოვდეს სინამდვილის ეს ორი მხარე. დიახ, არსებობს სილამაზე და არსებობს სიმდაბლეც. და როგორადაც ძნელი არ უნდა იყოს, არასოდეს ვუღალატებ არც ერთს, არც მეორეს.

მაგრამ ესეც მორალსა ჰგავს. ჩვენ კი ვცოცხლობთ იმ რაღაცისთვის, რაც მორალზე უფრო მაღლა დგას. ეჰ, ნეტავ შეგვეძლოს, სახელი ვუწოდოთ ამას, ნეტავ სიმუნჯე გაძლევდეს ამის ნებას. ტიპასას აღმოსავლეთით, სენ-სალსის გორაკზე საღამო მეფობს. კაცმა რომ თქვას, ჯერ ისევ ნათელი დგას, მაგრამ მიხუსტებული დაისი დღის დამთავრებას გვაუწყებს. საიდანღაც ნიავი მოდის, მსუბუქი, როგორც თავად ეს ღამე. მდორე ზღვა ერთბაშად ცალ მხარეს გაილალა, ვეება მდინარეს დაემსგავსა, რომელიც დასავლეთის ერთი ბოლოდან მეორისაკენ დაქრულა. ცა ჩამუქდა. და აი, სწორედ მაშინ დადგა დრო საიდუმლოებათა, ჟამი ღამეულ ღმერთთა, წრეგადასულ ტრფობათა... მაგრამ როგორ გამოიხატება ეს ყოველივე? პატარა მონეტის ერთ მხარეზე, აქედან რომ მიმაქვს, მკვეთრად ჩანს ქალის მშვენიერი სახე, რომელიც დღევანდელი დღის ყოველ განცდას მახსენებს. მონეტის მეორე მხარეზე ნახევრად წაშლილ გამოხატულებას მთელი გზის მანძილზე თითებს შორის ვგრძნობ. რა შეიძლება მითხრას ამ უტყვო პირმა, იქნებ იგივე, რასაც სხვა იდუმალი ხმები მეუბნებიან, ჩემში რომ ხმაურობენ და ყოველდღე მახსენებენ საკუთარ უვიცობას და საკუთარ ბედნიერებას?

„საიდუმლო, მე რომ ვეძებ, ზეთისხილის ველზეა დამარხული, ბალახისა და ცივი იების ქვეშ, ვაზის ლერწის სურნელით გაჟღენთილ ძველ სახლთან. ოც წელზე მეტი ვიარე ამ ველზე და ბევრ ამის მსგავს ველზე, თხების მუნჯ მწყემსებს ვეკითხებოდი, მიტოვებული ნანგრევების კარზე ვაკაკუნებდი, და ხანდახან, პირველი ვარსკვლავის ამობრწყინების ჟამს, როცა ჯერ ისევ ნათელი ციდან წვიმასავით თხელი სინათლის ჩქერი იფრქვეოდა, მჯეროდა, რომ ვიცოდი ეს საიდუმლო. მართლაც, ვიცოდი და შეიძლება ახლაც ვიცი, მაგრამ არავის სჭირდება იგი. ალბათ. არც მე. მე ხომ არ შემიძლია ჩემიანებს დავშორდე. მე ჩემს ოჯახში ვცხოვრობ, რომელსაც სჯერა, რომ ქვისა და ნისლისგან ნაგებ მდიდარსა და ბილწ ქალაქებზე მეფობს. იგი დღე და ღამე ხმამაღლა ლაპარაკობს და ყოველივე მუხლს იყრის მის წინაშე, თვითონ კი არაფრის წინაშე არ იხრის ქედს. იგი ყრუა ყველა საიდუმლოებისადმი, მე ვაღიარებ მის ძლევამოსილებას, მაგრამ ნაღველს მგვრის და ზოგჯერ ვიქანცები კიდევაც მისი ყვირილისაგან. მაგრამ მისი უბედურება ჩემი უბედურებაა. ჩვენ ერთი და იგივე სისხლი გვიდუღს. მე მისი ორეული ვარ, მასავით დავრდომილი და ხმაურიანი. განა მეც არ ვყვიროდი ნანგრევებს შორის? ახლა კი ვცდილობ, დავივიწყო ყოველივე. დავდივარ ამ ჩვენს რკინისა და ცემენტის ქალაქებში, ყოჩაღად ვუღიმი ღამეს, ვუხმობ ქარიშხლებს, ამიერიდან ერთგული კაცი ვარ, დამავიწყდა დამემატებინა — საქმიანი და ყრუ. მაგრამ შეიძლება ერთ დღეს, როცა უძლურებისა და უვიცობისაგან ძალაგამოლეული, განვემზადები სიკვდილისათვის, შევძლო კვლავ უარის თქმა ამ ჩვენს მყვირალა საფლავებზე, რათა გავიქცე და დავისვენო იმ ველზე იმ მზის ბრწყინვალების ქვეშ, რომ უკანასკნელად, კიდევ ერთხელ ვისწავლო ის, რაც ვიცი."

ფრანგულიდან თარგმნა
დავით ჯანდიერმა

სარედაქციო ჯგუფი

შადიმან შამანაძე (მთ. რედაქტორი)
თამაზ ვასაძე, ანდრო ბუაჩიძე, რეზო გოგია,
ირმა არჩუაშვილი, ზვიად რატიანი, მალხაზ ხარბედია
თამაზ ჩხაიძე, მამუკა ალთუნაშვილი (კომპიუტერული მოსახურება)

ადამიანის უფლებები, საკუთრება, კანონი, მოქალაქეობის შეგნება? არა. იმიტომ, რომ არ შეგვეძლო. ჩვენ არ გვქონდა საამისო ძალა, რადგან მირაჟის შვილები ვიყავით, გაუცხოებულნი, საკუთარ თავში ჩაკეტილნი, მოგონილი გმირობითა და სხვა სიქველეებით. ჩვენ ისევე განვსხვავდებოდით ნამდვილი ადამიანებისგან, როგორც ინკუბატორის თეთრი ქათამი იმერული ეზოს ყვინჩილასგან, რომლის დაჭერას ნახევარი სოფელი უნდა.

ისევ გაუვარდა ყვავს ყველის ნაჭერი და ისევ მუქთად ჩაგვივარდა ხელში თავისუფლება (ქედს ვიდრეკ ტანჯულთა, წამებულთა და დაღუპულთა ნათელი სახელების წინაშე). ჩვენი იდეალი — დამოუკიდებლობა, ასე თუ ისე, მიუხედავად დიდი საფრთხისა, ნაწილობრივ განხორციელებულია, მაგრამ, როგორც ჩანს, ჩვენს არათავისუფალ ხალხს ვერავინ გაათავისუფლებს საკუთარი თავის გარდა. როგორ შევინარჩუნებთ თავისუფლებას, როცა წესიერად არც კი ვიცით, რა არის იგი? დამოუკიდებლობა არ არის თავისუფლება, ის მხოლოდ ერთ-ერთი პირობაა მის მოსაპოვებლად, ისიც იმ შემთხვევაში, თუ ამას მოვისურვებთ და შევძლებთ. თუ არა და, არათავისუფალი ხალხი ვერასოდეს ვერ შეინარჩუნებს დამოუკიდებლობას, რადგან იგი, ჯერჯერობით, არც მატერიალურად აძლევს ვინმეს რამეს და არც ზნეობრივად. ხალხს, უბრალოდ, არ შესტკივა გული დამოუკიდებლობისთვის, რადგან მას თავისუფლება არ მოჰყოლია რამდენი მისტირის მაღაზიებს, ძეხვს, სინათლეს, ტრანსპორტს და ჩვენი შეზღუდული კეთილდღეობის სხვა მონაპოვარს? მივდივართ როგორც ებრაელები უდაბნოში, ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ აღთქმული ქვეყნისკენ სავალი ძალა აშკარად არ გვყოფნის. თანაც მოსემ იცოდა ღვთის ნებაც და ის ქვეყანაც. ჩვენი „მოსეები" თავად ეგვიპტიდან არიან და პირამიდის ჩრდილში გამოზრდილნი. იმათ სხვა გზა არც იციან.

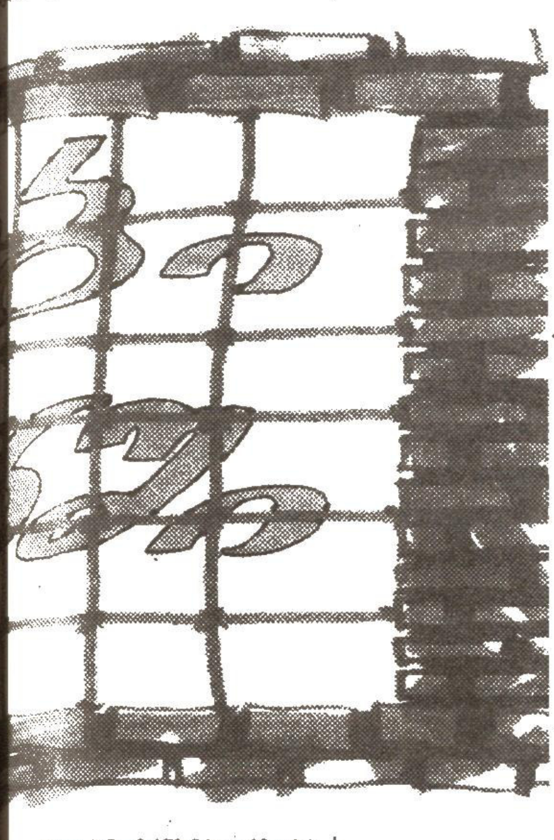

კარგად ვიცი, რომ საყვედური ადვილია, კრიტიკა ყველას გამოსდის, ხოლო საქმე უფრო ძნელი გასაკეთებელია, მაშ, რა ვქნათ, ჩუმად ვიყოთ? არა მგონია. მე ჩემს გზაზე უკვე იმდენი გავიარე, რომ უკან დაბრუნება, ან გვერდზე გადახვევა არა ღირს. ამიტომ ვამბობ იმას, რაც სწორად მიმაჩნია.

დღეს პიროვნების თავისუფლების ერაა, დღეს აწმყო და მომავალი ეკონომიკურად დამოუკიდებელ და იურიდიულად დაცულ ადამიანთაგან შედგენილ საზოგადოებას ეკუთვნის. ჩვენი შეჭირვებული მდგომარეობიდან ერთადერთი გამოსავალი ის არის, რომ მთელი გულისყური მოქალაქისკენ, რიგითი პიროვნებისკენ შეტრიალდეს, რათა მან იგრძნოს, თუ რას ნიშნავს საკუთარი ქვეყანა, სახლ-კარი, ინიციატივა და კანონი. თუ მოქალაქე საქართველოს რესპუბლიკისკენ არ შემობრუნდა, თუ საფუძველი არ ჩაეყარა ადამიანის ახალი, საქმიანი, ინიციატივიანი ტიპისთვის აუცილებელ გარემოს მშენებლობას, საქმეს აკვნიდან გაპარული გუბერნატორები ვერ უშველიან. ამ ხუთი წლის განმავლობაში საქართველომ იმდენჯერ ატარა რეფერენდუმები და არჩევნები, რომ, ალბათ, რეკორდიც დაამყარა. ერთხელ სამართლიანი და ნორმალური ადგილობრივი არჩევნები რომ ჩაეტარებინათ, რა ქვეყანა დაიქცეოდა? მიგვეცა სოფლისთვის მისი საკუთარი თავი, იგრძნობდა კაცი პასუხისმგებლობას, კაცობას, ღირსებას და უკეთესად ჩადგებოდა თავისი ოჯახისა და ქვეყნის სამსახურში, ეცოდინებოდა, რისთვის ებრძოლა და საითკენ წასულიყო. როცა ხალხი ამორფულ მდგომარეობაშია, პროკურორები დაამყარებენ წესრიგს?

ჩვენი ხალხი არ იყო მზად შემთხვევით ხელში ჩავარდნილი თავისუფლებისთვის, თორემ რომელიღაც მე-11 [illegible] დაა-კლებდა! [illegible] ლით, [illegible] შიგნით ისეთ[illegible] რომ [illegible] მაგრამ გატეხს თუ [illegible] ღმდეგობა [illegible] რალური [illegible] აზროვნების ხალხი [illegible] ვალთა სამსახურ[illegible] ლობის ცნო[illegible] პროცესი შეიქმნა რეალობის მოჩვენებითი ხატი, მოჩვენებითი ქონებით, მოჩვენებითი უფლებებით, მოჩვენებითი მოვალეობებით და დავიწყეთ ტაშის ცემა, რომელსაც დღესაც ვაგრძელებთ.

დღეს ხელისუფლებას უდიდესი მორალური და სოციალური ვალი აკისრია. თუ არსებობს დღეს აშკარად გამოხატული სოციალური ინტერესი საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის შენარჩუნებისა, ხალხზე რეალური ზემოქმედებისთვის ყველაფერი უნდა გაკეთდეს საჩქაროდ, ჩატარდეს ადგილობრივი არჩევნები, მიეცეს რეგიონებს თვითმმართველობა და ბევრი სხვა რამ, რაც საკმაოდ კარგად არის ცნობილი სპეციალისტებისთვის. ქვეყანას პოლიცია და პროკურატურა (მით უმეტეს, ჩვენი), ვერ ააშენებს. იმას კი იზამს, რომ საბოლოოდ შეაზიზღებს ხალხს არსებობას. როცა უმაღლესი ტრიბუნებიდან სახელმწიფო თანამდებობის პირები აცხადებენ: „მართალია, ჩვენი მოქმედება კანონს არ შეესაბამება, მაგრამ ეს სახელმწიფო ინტერესების გამო ჩავიდინეთო", მაშინ რიგითმა კანონდამრღვევმა რა ქნას? მან ხომ ზედმიწევნით კარგად იცის, რომ სახელმწიფო ინტერესებისთვის კანონის დარღვევა უაზრობაა. სახელმწიფოს თუ აღარ არგია მისივე მიღებული კანონი, აიღებს და შეცვლის, მექანიზმი მის ხელშია. კანონი მხოლოდ კერძო, პირადი მიზნებისთვის ირღვევა და სანამ ასეთი რამ დასაშვებად არის მიღებული, სიკეთეს ნურავინ ელის. ასეთ პირობებში თუ საქართველოს დამოუკიდებლობა გადარჩა, ეს მხოლოდ ვიღაცის გარეგანი ნებით მოხდება. საქართველოს დამოუკიდებლობის ხსნა არის თავისუფლებასა და სამოქალაქო საზოგადოებაში.

კონსტიტუცია უნდა მოქმედებდეს და მოქალაქეებმა ამ დოკუმენტს პატივი უნდა სცენ. ასეც მოხდება, თუ ის რეალური იქნება, თუ ის გახდება თავისუფლებისა და სამართლიანობის გარანტი და არა ფოთოლი ცრუ დემოკრატიის უპოტენციო სხეულზე აფარებული.

ასეთ ვითარებაში არჩეულმა, მზრუნველმა და საქმესმცოდნე[illegible] მთავრობამ ბევრი რამ [illegible] გააკეთოს ხალხის ხელებით სწორედ „ზემოდან". მხოლოდ ზნეობრივად სწორ, [illegible] ლია უშველოს ქვეყანას, თუ ის კურსს ხალხზე და ნამდვილ [illegible] ვიდრე ჩვენი ხალხი სულ არ გადაჩვეულა „ზემოდან" ნათქვამის დაჯერებას, მისი ეს თვისება შეიძლება მთავრობამ წარმატებით [illegible] ასწავლოს ხალხს თავისუფლება.

მოგახსენებდით მორალურ ვალზე, რომელიც ხელისუფლებას აკისრია. ეს ვალი, ალბათ, სხვა პირობებში არც იარსებებდა. დღეს საბჭოეთის ზნეობრივ-სოციალურ შლეიფში მცხოვრებნი, არა მხოლოდ ეკონომიკურ გაჭირვებათ განვიცდით. უკვე ვთქვი და ახლაც ვიმეორებ, რომ უმთავრესი დეფიციტი ადამიანის სფეროში გვაქვს, რომლის შევსება ყალბი პათეტიკით და გროტესკული აქციებით გამორიცხულია. ხალხი გუმანით გრძნობს მართალსა და ტყუილს, ისევე, როგორც ცხოველი არჩევს სულიერსა და უსულოს, როცა „სულიერები" უძრაობით შენიღბვას ცდილობენ. ადამიანი რეალური ცხოვრების რელსებზე უნდა გადავიდეს. არ შეიძლება ყოველდღიური სიმართლე ვიღაც-ვიღაცეების გაუთავებელ პოლიტიკურ ინტერესებს გადავაყოლოთ. გაუთავებელი საარჩევნო თუ სხვა სახის პოლიტიკური პროპაგანდა ეკონომიკური და პოლიტიკური ნგრევის ფონზე უმძიმეს შთაბეჭდილებას ტოვებს პრაქტიკულად ბედისანაბარა მიგდებულ ხალხზე და სრული ზნეობრივი განადგურებისკენ მიაქანებს მას. როდესაც ხალხის ფორმირების ისტორიული პროცესი დარღვეულია, ასევე დარღვეულია პიროვნება. ასეთ ვითარებაში არჩეულმა, მზრუნველმა და საქმესმცოდნე მთავრობამ ბევრი რამ შეიძლება გააკეთოს ხალხის ხელებით სწორედ „ზემოდან". მხოლოდ ზნეობრივად სწორ, კომპეტენტურ ხელისუფლებას შეუძლია უშველოს ქვეყანას, თუ ის კურსს ხალხზე და ნამდვილ დემოკრატიაზე აიღებს. ვიდრე ჩვენი ხალხი სულ არ გადაჩვეულა „ზემოდან" ნათქვამის დაჯერებას, მისი ეს თვისება შეიძლება მთავრობამ წარმატებით გამოიყენოს: ასწავლოს ხალხს თავისუფლება.

რადგან თავისუფლება დროითი კატეგორია არის და იგი ყოველ დროში სპეციფიკურად ვლინდება, უნდა გვესმოდეს, რა კონკრეტულ მოთხოვნებს გვიყენებს დრო და როგორი თავისუფლება არის რეალიზებადი მისი სტრუქტურის ყველა რგოლში. სხვაგვარად, არ გვეცოდინება რა გვინდა და რა უნდა ავაგოთ. ამ პროცესში დაუშვებელია გულგრილობა, რადგან საქმე ეხება საარსებო სივრცესა და პირობებს, რომელთა ერთობლიობამ უნდა მოგვცეს საზოგადოებისა და სახელმწიფოს „თავისუფლების" თანამედროვე, ოპტიმალური ვარიანტი. შესაძლოა, ეს საკმაოდ სპეციფიკური ანალიზი არ იყოს ხელმისაწვდომი საზოგადოების ყველა წევრისთვის, მაგრამ სწორედ ამ მომენტში თავისი ისტორიული როლი უნდა ითამაშოს საზოგადოების მცოდნე ნაწილმა, მთავრობამ. ჩვენს პირობებში მას სრულიად განსაკუთრებული დატვირთვა აქვს და შუა საუკუნეების მოდელის გამოდევნებით თავსაც დაღუპავს, ხალხსაც და სახელმწიფოსაც. აუცილებელია ლიდერები სათანადოდ კომპეტენტურები იყვნენ ამ საკითხში, რადგან იგი ყველა სხვა სფეროს საფუძველია. თუ არ გვექნება თავისუფლება მისი ყველა ნიშნით, მაშინ გვექნება არა-თავისუფლება მისი შესაბამისი ეკონომიკით, სოციალური ცხოვრებით, პოლიტიკით, სახელმწიფო წყობილებით და ა.შ. როგორც სწორი ხაზი არის უმოკლესი მანძილი ორ წერტილს შორის, ისე ამ მიზანთა მისაღწევად საუკეთესო ხერხი არის სიმართლე, ანუ, ჩვენი პრობლემების ღრმა ცოდნა და მისი შესაბამისი საერთო-სახალხო საქმიანობის გაჩაღება. თუ ამ გზაზე პიროვნული, პარტიულჯგუფური და ა.შ. კერძო ინტერესები გაიმარჯვებენ, მაშინ მხოლოდ იმას მივიღებთ, რისი ღირსიც ვიქნებით.

ვიდრე რეალურ სასამართლოს [illegible] შევქმნით, ვიდრე კანონი და კანონიერება არ გაიმარჯვებს ჩვენს ფსიქიკაში, ზნეობრივი [illegible] არ აგვცდება არც სახლში და არც კარში.

უკანასკნელი წლების მოვლენები ცხადყოფენ, რომ ხალხის ენერგეტიკული ბაზა მოქმედებს, იგი კოლაფსში არ არის, ქმნის სოციალურ-პოლიტიკურ მოვლენებს, ე.ი. ქმნის ისტორიის ფურცლებს, მაგრამ როგორს? აი, ხარისხი ამ პროდუქციისა აშკარად მოიკოჭლებს, წარმოგვაჩენს ისეთებად, როგორებიც ვართ. საქართველოს მცხოვრებლებს აშკარად არ დაუკარგავთ ენერგია. არის გმირული, თავგანწირული ახალგაზრდობა, არის გამდიდრების ლამის ფსიქოზამდე მისული წყურვილი, კარიერიზმი, — წრეგადასული დოზით. მაგრამ არ ჩანს ის, რამაც ერი უნდა აამაღლოს და დღევანდელ თაობას ისტორიის ნათელი ფურცლები დააწერინოს. ძალთა დღევანდელი განლაგება და შეფარდება ასეთ იმედს არ იძლევა. ყველაზე გულდასაწყვეტი ისაა, რომ, ჯერჯერობით, ვერ ვახერხებთ ჩვენი შიდა პრობლემების მოგვარებას, მათი ხასიათის გარკვევას და შესაბამისი გადაწყვეტილებების ამოქმედებას. ჩვენმა მოქალაქეებმა საქართველოს ტერიტორიაზე უკვე ორი „სახელმწიფო" შექმნეს, არის ნიადაგი სხვა წამონაჭრებისთვისაც. მოკლედ, სეპარატიზმი ყვავის. ამის მკაფიო სიმპტომი იყო უკანასკნელი წლების მანძილზე სოკოებივით მომრავლებული ძამოები, კუთხურ-რეგიონალური სახელწოდების ორგანიზაციები, საფიცარი „თბილისელობა" და ა.შ. მაგრამ ეს ყველაფერი, ასე ვთქვათ, კინეტიკის დონეზე დარჩა და ვერ შექმნა თვისებრივად ახალი, საერთო-ეროვნული და თანადროულობისთვის შესაფერისი სურათი. ენერგეტიკულმა ბაზამ ვერ მოგვცა ვერც სულიერებისა და ვერც ზნეობრიობის ისეთი იმპულსი, რომელიც საერთო-ეროვნულ ხარისხში ავიდოდა. ამას, ეჭვი არ არის, თავისი მიზეზები გააჩნია, ასე ვთქვათ, „ობიექტური რეალობა", მაგრამ ჩვენი დღევანდელი რეალობა არც ისე მტკიცე ნიადაგზე დგას, რომ მისი შეცვლა, კორექტირება შეუძლებელი იყოს. შეუძლებელი კი მხოლოდ იმიტომ არის, რომ ჩვენი განათლებული უმრავლესობის გონებაში ფეხმოკიდებულია კონფესიური შემრიგებლობა, რასაც მხოლოდ დათვივით „ყველაფრის მჭამელი" საზოგადოების შობა შეუძლია. ეს დასკვნა რომ მცდარი არ არის, ამას ადასტურებს ჩვენი დღევანდელი მდგომარეობა. საქართველოში პოლიციური სახელმწიფო იქმნება, ხოლო მის განათლებულ ნაწილს ეს ან აწყობს, ან არ ესმის, ან არ ადარდებს. როცა ხალხი ამ მოვლენის მნიშვნელობას ვერ აფასებს, გასაგებია, მაგრამ სად არიან მისი საუკეთესო წარმომადგენლები? მათი ვალია, რომ ამის შესახებ თქვან, ასწავლონ ხალხს კანონის ფარგლებში ლიდერთა ჩასმის ხელოვნება და ხელი შეუშალონ ყაჩაღებსა და მოძალადეებს მთელი ერის მომავალი საკუთარი ინტერესების შესაბამისად წარმართონ, სახელმწიფოს შესაძლებლობები კერძო და ჯგუფურ მისწრაფებათა დასაკმაყოფილებლად გამოიყენონ. დღეს ისინი ხალხს საამისო მაგალითს უნდა აძლევდნენ, თუ როგორ შეიძლება პირადი და კერძოც ისე აკეთოს კაცმა, რომ ამ გზით საყოველთაო შედეგს მიაღწიოს. ნებისმიერი წამოწყება გამოსადეგია, თუ მას ყაჩაღობისა და მიმთვისებლობის ნარევისგან გავწმენდთ, მაგრამ ამაზე არავინ არ ზრუნავს, ან არ იციან, რა მოიმოქმედონ. ესეც ჩვენი საზოგადოების გონებრივი და კულტურული ჩამორჩენის შედეგია. ყველას მაინცა და მაინც უცხოური „ბეჭედი" და აღიარება სჭირდება. ადამიანი კი თავის ინტერესებს ასე გამოხატავს: პირადი — ეროვნულ ფორმაშია მოქცეული, ხოლო ეროვნული — საერთო-საკაცობრიოში. სხვა საშუალება არ არსებობს. ყოველი საკუთარი საუზმე-ვახშმის ისტორიულად გამოცხადება არაფერს შველის. ისტორიული საქმეები მხოლოდ საერთო-ეროვნული ინტერესების გათვალისწინებით ხორციელდება.

გასაოცარია, ცოდნისა და განათლების რა წყურვილი იგრძნობა XIX-XX ს.ს. მიჯნის ქართველ მოღვაწეთა მოგონებებში, ბიოგრაფიებში! ყველა ჩვენი ერის ამ სფეროში ჩამორჩენას და მისგან გამომდინარე შედეგებს მისტირის. დაუოკებელ წყურვილს მოჰყვა უაღრესად სერიოზული შედეგები, მაგრამ მისმა ბოლო ფაზებმა „აშორდიას" ფარატინა დიპლომებამდე მიგვიყვანა. ახლაც ასეა, ოღონდ სხვა სფეროებში. გამდიდრების წყურვილმა, ნაცვლად იმისა, რომ არსებული რესურსების ოპტიმალური გამოყენებით შექმნას რეალური სიმდიდრე, რის დროსაც ზნეობრივი და კანონიერი ქმედებები იქნება გადამწყვეტი, სრულიად საწინააღმდეგო შედეგი მოგვცა. ყალიბდება მტაცებლური ფსიქოლოგია, რომელიც თავის შესაფერის საზოგადო და სახელმწიფო წყობილებას საჭიროებს. ამ მხრივ გარკვეული „წარმატებები" უკვე ნათლად გამოიკვეთა. უბედურება იმაშია, რომ ხალხი აშკარად გრძნობს უსინათლობას, სიცივეს, პურის ნაცვლად სუროგატს და ა.შ. მაგრამ სუროგატს თავის უფლებებსა და მოქალაქეობრივ-ზნეობრივ სამყაროში ვერ ამჩნევს, მორჩილად დარბის ქრთამის და ფულის საშოვნელად, იღებს „წყალობას", ჭამს „ნაბოძებ პურს" და არ ფიქრობს, რომ ვისაც თავისი თავისთვის საარსებო კანონიერი სივრცე არ შეუქმნია, ის „პანელზე" გასვლას ვერ ასცდება. პანელზე გამახსენდა: მთელი ჩვენი ისტორიის მანძილზე იმას ვგოდებდით, ჩვენი ქალები ჰარამხანებში მიჰყავთო. ისე ჩავეშვით ჰობში, რომ ვერც შევამჩნიეთ, რომ ქართველმა მეძავებმა სარფიდან სტამბულამდე ცოცხალი კედელი აღმართეს. თუმცა, როგორც ყველაფერში, იქნებ, აქაც ვაჭარბებთ.

რაც ვართ დღეს, იმის შესაბამისად ვიქცევით. თუ უკეთესები გავხდებით, აღარ ვიზამთ, თუ არა და, მაშინ არაფერს აღარ ექნება დიდი მნიშვნელობა. იქნებ ეს ცნობებიც გადაჭარბებული იყოს და ახლა ახალ ქიმერას ვქმნით საკუთარი მაღალზნეობრიობის დასამტკიცებლად. ყოველ შემთხვევაში, ამირას, ბეგის, ფაშას, სულთნის, შაჰის და ა.შ. ჰარამხანიდან „გზა გოდებისა" ტრაპიზონის პანელამდე გავლილია, ეს სურათი ტიპიურია ჩვენთვის. ვიდრე ჩვენ მონობას არ გადავეჩვევით, ვიდრე რეალურ სასამართლოს არ შევქმნით, ვიდრე კანონი და კანონიერება არ გაიმარჯვებს ჩვენს ფსიქიკაში, ზნეობრივი „პანელი" არ აგვცდება არც სახლში და არც კარში.

ილია ჭავჭავაძე ყოველდღე არ დაიბადება, არც აკაკი და ვაჟა ამოუდგებიან გვერდში, სხვა ასეულებს რომ თავი დავანებოთ, მაგრამ რაც იმათ თქვეს და გააკეთეს თავის დროზე, უკეთ უნდა გვესწავლა და შეგვემეცნებინა. ისინი, ისტორიის თვალსაზრისით, სულ ახლახან წავიდნენ ცხოვრებიდან და მათი სიტყვა ჯერ კიდევ ცოცხალია, ოღონდ უნდა შეგვეძლოს მისი მოსმენა.

თავისუფლებამდე

კინო

იქ, უცხოეთში

საბედისწერო ქალი, რომელიც ფიქრობს, რომ ზოგიერთებს მეწველ ძროხად მიაჩნიათ

შარონ სტოუნი ვუდი ალენმა აღმოაჩინა. 1980 წელს სტოუნმა დიდებულად ითამაშა ალენის ფილმში — „რომანტიკული მოგონებები". დებიუტმა დიდი წარმატება მოუტანა და მთელი ათი წლის განმავლობაში უამრავ ფილმში მიიღო მონაწილეობა, მაგრამ, სამწუხაროდ, ძველებურად მეორეხარისხოვან მსახიობად მიიჩნევდნენ: მაყურებელი და კრიტიკა გულგრილი დარჩა მისი ნიჭისა და სილამაზისადმი. მას არ მოიხსენიებდნენ არც კინოენციკლოპედიებში და არც ცნობარში „ვინ ვინ არის?" მას არ იწვევდნენ საზეიმო ცერემონიალებში და არც სხვაგან, ვიდრე შარონ სტოუნმა არ გაიხადა. მსოფლიო დიდება მაშინვე ეწვია, როგორც კი ფილმი „მთავარი ინსტინქტი" (1992) გამოვიდა. იგი უცბად ნომერ პირველ სექს-სიმბოლოდ იქცა. ამ ტიტულის ყველა მფლობელი და კონკურენტი მოულოდნელად ახალ სუპერვარსკვლავზე დაბლა აღმოჩნდა. მაშინ შარონ სტოუნმა მადონა და კლაუდია შიფერიც კი დაჩრდილა, რომლებიც მამაკაცთა სიმპათიების უცვლელი ჩემპიონობის ტიტულის მფლობელები იყვნენ.

ცნობილი კი გახდა, მაგრამ შარონ სტოუნის ცხოვრებაში რაიმე განსაკუთრებული ცვლილება არ მომხდარა. ძველებურად უყვარს დილის ძილი, ვერ იტანს ადრე ადგომას და გადასაღებ მოედანზე წასვლას. მაგრამ, ცხადია, ილვიძებს და მიდის, არასოდეს იგვიანებს: „სამუშაო უპირველეს ყოვლისა. „საშუალო კლასის" ძალზე მარტივ სამუშაო ეთიკას მივდევ. მომწონს სამუშაო რომ მაქვს: მომწონს, როცა ვგრძნობ, რომ რომელიღაც ჯგუფის ნაწილი ვარ. მუდამ ბევრს ვმუშაობდი და ახლაც ბევრს ვმუშაობ. მამაკაცურ დატვირთვაზე შეგნებულად არ ვთქვი უარი, თუმცა, ამასთან, საჭიროა ქალურობაც შემოვინახოთ. ოო, ეს ძალზე მძიმე ბრძოლაა, რომელიც უჩვეულო სიმტკიცესა და ნებისყოფას მოითხოვს".

იგი დიდებული დიასახლისია. „მე დიდებული მზარეული ვარ!" — სიამაყით ამბობს შარონ სტოუნი და ამას ის მამაკაცებიც ალიარებენ, რომლებიც მას იცნობენ.

საკუთარი თავით, ადრინდელივით, ახლაც უკმაყოფილოა და სრულყოფისთვის განუწყვეტლივ მუშაობს: კითხულობს, წერს, ცვარცლით ხატავს, სურათებს იღებს. „არ მომწონს, როგორიც ვარ და არც არასოდეს მომწონდა. ამბობენ, ცხოვრების პირველი ნახევარი შენი სახეა, რომლითაც დაიბადე, მეორე კი, რომელსაც იმსახურებო".

ერთადერთი ცვლილება მას შემდეგ, რაც ვარსკვლავი გახდა, ის არის, რომ ლიზიანდება, როცა რესტორნის კართან დგას და მაგიდის გათავისუფლებას ელის.

„ვცდილობ, საკუთარი თავი დავარწმუნო, რომ სახელი ჩემთან შემთხვევით არ მოსულა, — ამბობს შარონ სტოუნი — მთელი ცხოვრება ვიბრძოდი, ვშრომობდი, ძალ-ღონეს არ ვიშურებდი ზევით ასაძრომად, წყალში ჩავარდნილი ლეკვივით ვცდილობდი გამოცურვას. თავდაუზოგავად ვშრომობდი, რომ იმად ვქცეულიყავი, რაც დღეს ვარ. იგივე ადამიანები, ადრე რომ მეუბნებოდნენ, შენი ფასი ერთი ცენტიც არ არისო, ახლა მიხსნიან, რომ ჩემი დიდი იმედი აქვთ. განსაკუთრებული პრინციპულობა არ არის საჭირო იმის მისახვედრად, რომ ახლა მე მათთვის მხოლოდ მეწველი ძროხა ვარ. მათ ერთადერთი რამ აინტერესებთ ჩემგან — ფული! დამთავრდება ფული და ისინიც სხვანაირად აჭიკჭიკდებიან. ასე რომ, უკვე აღარ მაინტერესებს, რა აზრისანი არიან ჩემზე; ვიცი, რომ მე მოხმარების პროდუქტი ვარ... მაგრამ, რადგან ზედაპირზე ავძვერი, იქიდან ველარ ჩამომაგდებენ. ქვედა ფენიდან გამოვედი და საკუთარი თავის დაცვა შემიძლია".

სხვა ქალებისგან განსხვავებით, უცბად რომ დიდი ფული გაუჩნდათ, შარონ სტოუნმა ადვილად გაუძლო ხარჯვის ცდუნებას. „შემეძლო თავი დამეკარგა, ჰავაიში წავსულიყავი და ათ მილიონ დოლარად სახლი მეყიდა... მაგრამ ვიცოდი, თავი უნდა შემეკავებინა. სულის სიღრმეში, მე უბრალო, ჯანსაღად მოაზროვნე ადამიანი ვარ. უბრალო ადამიანებთან გავიზარდე და ეს მშველის".

ჰონორარი სტოუნს პირდაპირ ბანკში მიაქვს. „ფულის მომგებიანად დაბანდებას ვსწავლობ. საქმის ბოლომდე ჩაყოლის მანია მაქვს. სულელივით ვითვლი ციფრებს, დიდხანს ვზივარ ქაღალდებთან. სრულყოფილებას მინდა მივაღწიო — ასეთი ადამიანი ვარ. ფულის კეთებაც შემოქმედების ფორმაა".

იგი პენსილვანიაში, მიდვილში გაიზარდა. „მიდვილი პატარა, მოსაწყენი ქალაქია და ვიცოდი, რადაც არ უნდა დამჯდომოდა, იქიდან უნდა წამოვსულიყავი. ძალზე ულამაზო ვიყავი — მაღალი, გაძვალტყავებული, თან სათვალეს ვატარებდი. მაშინ რითიც შემეძლო თავი მომეწონებინა, ეს იყო ჩემი ძალზე ჭკვიანი ტვინი. თანატოლებს შორის „აი-კიუ"-ში (გონებრივი განვითარების კოეფიციენტი) ყველაზე მაღალი ქულა მქონდა".

ლე სევერი, რომელსაც შარონი მიდვილში ხვდებოდა, იხსენებს: „უზარმაზარი ამბიციები ჰქონდა. თხუთმეტი წლისამ გადაწყვიტა, კინოვარსკვლავი გამხდარიყო. ვიცოდი, ვერავითარი ძალა ვერ შეაცვლევინებდა გადაწყვეტილებას".

შარონის დედა, დოროთი სტოუნი ბიბლიოთეკაში მუშაობდა, მამა — რკინიგზაზე. მან ასწავლა პატარა შარონს იარაღის ხმარება. ახლა სახლში მუდამ აქვს გატენილი თოფი: „ერთი საწოლის ქვეშ მიდევს, — ამბობს იგი, — თუ ვინმე სახლში შემოძვრება, დაუფიქრებლად მოვკლავ".

მამაკაცებს მისი ეშინიათ — და არცთუ უმიზეზოდ. იგი ძალზე ჭკვიანია, ენამახვილი, ზოგჯერ — ძალზე მკაცრი და დაუნდობელი. ხანდახან მიუკარებელი და ცივია, მუდამ მზად არის თავდასხმის ასაცილებლად და არასოდეს კარგავს ღირსების გრძნობას. „მას, ვინც ქვას მესვრის, უფსკრულში ჩავმარხავ", — ამბობს უემოციოდ. ჰოლივუდის ხელმძღვანელობა მას „მისტერ შარონ სტოუნს" ეძახის. ის წინააღმდეგი არ არის: „ისევ ეშინიათ ჩემი? ძალიან კარგი. რაც უფრო დიდხანს ექნებათ ჩემი შიში, მით უფრო დიდხანს ვიქნები საქმეში ჩაბმული".

თვითონ არავის და არაფრის ეშინია. „შიში სიყვარულის ანტითეზაა. შიში სიყვარულში გვიშლის ხელს. ადამიანი მუდამ არჩევანის წინ დგას: შიში თუ სიყვარული. მე სიყვარული ავირჩიე. სიკვდილის შიშიც კი არა მაქვს. ხუთჯერ მაინც ვიდექი სიკვდილის პირას: ბავშვობაში წყალში დახრჩობას ძმამ გადამარჩინა. ცამეტი წლისა ცხენიდან ჩამოვვარდი. თვრამეტი წლისა ავტოკატასტროფაში მოვხვდი. მერე ზურგის ცერებრალური მენინგიტი გადავიტანე. ოთხი წლის წინ კი შეიარაღებული ყაჩაღის მძევალი ვიყავი (სუპერმარკეტში სალაროსთან ნიღბიანმა კაცმა ხელი სტაცა, პისტოლეტი მიადო და დაიყვირა: „არ გაინძრეთ, თორემ ვესვრი!" შარონი არც კი აღელვებულა და როცა მძარცველმა მაღაზიაში შემოსულ ვიღაც კაცზე გადაიტანა ყურადღება, ხელიდან დაუძვრა, თაროებს შორის გაძვრა და პოლიციას გამოუძახა). „მე იმ ადამიანების რიცხვს არ ვეკუთვნი, ვინც პანიკაში ვარდება. თუ ვინმე რევოლვერით მემუქრება, მე იმაზე მეტად როდი მეშინია, ვიდრე ღამით, როცა მარტო ვარ ჩემი საკუთარი რევოლვერით ხელში. გესმით, რას ვგულისხმობ? უფრო მეტად საკუთარი თავის მეშინია. ერთმა კაცმა მითხრა, რომ ჩემი ტვინი კეთილმოუწყობელ ბინას აგონებს, სადაც მარტო სეირნობა „სახიფათოა".

მას შემდეგ, რაც შარონ სტოუნმა სექსსიმბოლოს სტატუსი მიიღო, მისი პირადი ცხოვრება ყვითელი პრესის საკუთრება გახდა და საბედისწერო ქალის სახელი მოიპოვა. „მე — სექსსიმბოლო? ჩემთვის ეს სრული აბსურდია. ჩემი ყველაზე ბუნებრივი მდგომარეობა სახლში ყოფნაა, პიჟამოში, სათვალეში და წიგნით ხელში. სახე, რომელიც მამაკაცთა სექსუალურმა ფანტაზიამ შექმნა, არა მხოლოდ არ მგავს, არამედ აბსოლუტურად საწინააღმდეგოა ჩემი პიროვნებისთვის. მაყურებელს ჩემში ვარსკვლავის დანახვა სურს. მათი აზრით, ფეხსაცმელივით უნდა ვიცვალო დიდებული საყვარლები, უნდა ვბრწყინავდე და ვხიბლავდე ყველას... მსახიობი შარონ სტოუნი ყველას ეკუთვნის. ჩემს სექსუალურ და ურცხვ კინოგმირს ჩემთან საერთო არაფერი აქვს-რა. პირადად მე, მორიდებული ვარ და ერთგული. კინოში კი მომწონს სხვა ადამიანის თამაში, მე ხომ მსახიობი ვარ... როცა კინოში ვშიშვლდები, მგონია, რომ ეს ჩემი სხეული არ არის: იგი იმ გამოგონილ პერსონაჟს ეკუთვნის. ამიტომ არც მრცხვენია, როცა ეროტიკულ სცენებში მიღებენ — ის ხომ მე არა ვარ, სხვა ქალია".

შარონ სტოუნს ქალურმა მომხიბვლელობამ სახელი გაუთქვა, მაგრამ ამანვე შეუშალა ხელი, მიეღო როლი ფილმში „ერთხელ ამერიკაში". მან სასინჯი გადაღება წარმატებით გაიარა, მაგრამ როლი მაინც არ მისცეს: „მითხრეს, არ გამოდგები, რადგან ძალზე დიდი ბიუსტი გაქვსო. ხომ სასაცილოა?"

საბედისწერო ქალს რომ ეძახიან, ეს მასში მხოლოდ მწარე ღიმილს იწვევს. ოჯახური ცხოვრება ვერააწყო და ამაში მხოლოდ საკუთარ თავს სდებს ბრალს. 1984 წელს ცოლად გაჰყვა რეჟისორ მაიკლ გრინბერგს, 1987 წელს განქორწინდნენ („მე ოჯახური ცხოვრებისთვის მოუმზადებელი აღმოვჩნდი"), მერე ვიღაც ბანკირს გაჰყვა, შემდეგ ქანთრის მომღერალ დუაიტ იოკემს, ამის შემდეგ დიდხანს მარტო ცხოვრობდა, მერე მაგნატ ჯონ პეტერსი... ზე — კრის პეტერსზე იქორწინა... კი სკანდალური რომანი ჰქონდა ბილ მა... დონალდთან.

„დიდხანს ვამბობდი უარს, სიმარ... ლისთვის პირდაპირ შემეხედა. უარს ვამბო... ბდი, დამეჯერებინა, რომ მამაკაცები ჩემში იმას კი არ ხედავდნენ, რაც ვარ, არამედ იმას, რადაც ვითვლები. ჩემი პრობლემა იმაშია, რომ ყოველთვის, როცა ისეთ მამაკაცს ვხვდები, რომელიც მომწონს, მჯერა, რომ „მას მოვეწონებივარ ზუსტად მე და არა გამო... გონილი ის სხვა".

ბილ მაკდონალდი ცოლს გაშორდა და გაზეთებმა მაშინვე შარონ სტოუნი და... ადანაშაულეს ოჯახის დანგრევაში. „ისეთი შეგრძნება მქონდა, თითქოს შავ ხვრელში ვინთქებოდი", — ამბობს იგი. ყველაფერი იმით დამთავრდა, რომ შარონ სტოუნმა ბილს ანტიკვარული საქორწინო ბეჭედი დაუბრუნა, რისთვისაც საფოსტო ფირმის „ფედერალ ექსპრესის" სამსახურით ისარგებლა. აი, მოკლედ ის ისტორია, რომელიც გაზეთებმა მსოფლიოს დაწვრილებით აუწყეს და რამაც შარონ სტოუნს საბედისწერო ქალის რეპუტაცია შეუქმნა.

მსახიობს ახალი საყვარლის ამბავმა რეპუტაცია უფრო განუმტკიცა. ბობ ვაგნერი, ფილმ „სპეციალისტის" რეჟისორის ასისტენტი, მასზე ათი წლით უმცროსი აღმოჩნდა! „დიდხანს ვიყავით უბრალო მეგობრები. დაბადების დღეზე ჟან კოკტოს „ოპიუმის" პირველი გამოცემა მაჩუქა. მერე — ოქტავიო პასის ლექსების კრებული. ჩემთან ერთად დელფინებთან ცურავდა, საუზმე საწოლში მომჰქონდა... ასეთი დახვეწილი, საინტერესო, ნაზი და ჭკვიანი ადამიანი... ნაც, ნამდვილი მამაკაცი, არასოდეს შემხვედრია. უკვე მჯერა კიდეც, რასაც ზოგიერთი მეგობარი მეუბნება, რომ მე მჭირდება არა მამაკაცი, არამედ პენისიანი ქალი".

„მომავალი გეგმები? „სიმართლე გითხრათ, არ ვიცი, რას გავაკეთებ ათი წლის შემდეგ. ზუსტად კი ის ვიცი, რომ სექსსიმბოლოდ დიდხანს აღარ დავრჩები. აღარ მაქვს ის ასაკი".

ამ ცოტა ხნის წინ შარონ სტოუნმა წიგნი დაწერა სათაურით „Thank You For Being Here" („გმადლობთ, რომ ჩემთან ბრძანდებით ხარ"). როცა კინემატოგრაფიდან წავა, შეიძლება მწერალი გახდეს, იქნებ ჟურნალისტიც, ან — ფოტომხატვარი, ან — დიზაინერი, ან უბრალო დიასახლისი ოღონდ, არა საბედისწერო ქალი.

მოამზადა

1996 ია ჯლამაძე

სატირალ-სატინარი

«გახსენება»

ჩვენში, არცთუ იშვიათად,
გარდაცვლილთა გახსენება,
არის ბიოგრაფიების
გამასხრება-გასცენება.
არმომხდარი ტკბილების
ისულელით გაჭერება,
მაყურებლის გამტერება,
ენის აღარ გაჩერება,
მცირეს დიდად მოჩვენება
და ვირების გალხენება.
სიყალბეზე ყალბი ტონით
მასლაათის გაჩაღება,
კაცუნ-დედაკაცუნების
ვარსკვლავებად გასაღება.
მკვდარი მათთვის საბაბია,
კამერის წინ გამოჩენის,

„საპოპულარ-სამოლვაწო"
მომენტია გამორჩენის.
და ჯანდაბას! როცა აქებს
მკვდარს ცოცხალი მისი დარი,
ახი არი და შეარგოს
ყველა „დროშას" მისი ტარი.
მაგრამ როცა „გმირთა გლოვა"
ტელე-შოუ პროცესია,
სადაც მკვლელმა შეითავსა
მსხვერპლზე მოთქმის პროფესია
და ეს როლი — „ქირისუფლის"
ურცხვებს ისე გაიტაცებს,
რომ უტიფრად პატრონობენ,
დასტირიან კაი კაცებს.
მათ საქმეში წილს იდებენ,
ხალხს თავის თავს ახსენებენ,

ცრემლის ფალსიფიკაციით
ცხვირსახოცებს ასველებენ,
ნაშრომ-ნაბრძოლ ერისკაცებს
საფლავშიც არ ასვენებენ.

\+ \+ \+

სევდით მავსებს ეს საცქერლად
და სათმენად მძიმე სცენა,
უწმინდური პირებიდან
აქტიური შხეფის ცვენა,
რადგან არაკაცებისგან
კაცის მსგავსი „გახსენება",
არის მისი ისევ მოკვლა
და ხითხითით გასვენება.

რუსლან მიქაბერიძე

სტუმრად ნინიას ბალში

დეკემბრის სუსხიანი დილა იყო. ნინია ტყეში ჭიგოს ამზადებდა. თავს წაადგა მეზობელი და ჰკითხა:

— რად გინდა ჭიგო ამ ზამთრის პირზე, ვაზს ხომ ვერ მიუსობ?

— ზამთარში შეშად ვიხმარ, გაზაფხულზე კი ჭიგოდ გამოვიყენებ, — უპასუხა ნინიამ.

* * *

გერვასი იაკობიძემ ყოყმან-ყოყმანში სამოც წელიწადს გადააბიჯა უცოლშვილოდ. ერთხელ ნინიასთან მოიმწუხრა:

— დავქორწინდები, მაგრამ ცოლმა მერე დიდის წვალებით მიღებული ბინა რომ მომთხოვოს?

— სამოცდაათ წელს მიღწეულ ბერიკაცს ბინას მოგთხოვს, აპა, სხვა რაღა უნდა მოგთხოვოს? — გაუცინა ნინიამ.

* * *

ნინიამ მთელი წელიწადი ხელებდაკაპიწებულმა იმუშავა კოლმეურნეობაში, შემოდგომაზე კი მხოლოდ ორასიოდე კილო სიმინდი მისცეს.

— რატომ მეტი არ მომეცით? — უსაყვედურა თავმჯდომარეს.

— რაც არა გვაქვს, რა მოგცეთ?! — შემოუძახა თავმჯდომარემ.

— როგორ არა გაქვთ, ასი ტონა სიმინდი გასანაწილებელიაო, ხმა გამოვიდა.

— ის ასი ტონა ღორებისთვისაა განკუთვნილი.

— ჩამწერეთ ღორებში!

* * *

ნინია საჩხერის სადგურთან იდგა ორი ვედრო ჩემოდნით. გამოიარა ტაქსმა. ნინიამ შეაჩერა:

— მერჯევში რამდენად ამიყვან?

— ხუთ მანეთად.

— ჩემოდნების წაღებაში რას გადამახდევინებ?

— ჩემოდნებს უფასოდ წავიღებ.

— თუ მაგ სიკეთეს მიზამ, ჩემოდნები წაიღე, მე ფეხით წამოვალ, — უთხრა ნინიამ.

* * *

შაბათობა იყო. კოლმეურნეები ბარნიჩბებით მინდვრად გავიდნენ.

— ათ-ათი ორმო უნდა გათხაროთ! — მისცა მითითება თავმჯდომარემ.

— ერთმანეთს რომ ორმოს ვუთხრით, ის არ მივათვალოთ? — იკითხა ნინიამ.

* * *

ნინიასთან სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარე მივიდა და უსაყვედურა: ხორცის გადასახადს რატომ არ იხდიო.

— სადა მაქვს ხორცი! წელიწადია ჩიჩიაზე კბილი არ დამიდგამს, ან ქათამი უნდა იყოს ავად, ან — მე, ჩემიანებმა ქათამი რომ დამიკლან, — უპასუხა ნინიამ.

მუდამ მას ჯობია ბოთლის ჯერ
რადიო 106 - პირველი რადიო
"Coca-Cola Planet Live!"

EAST 17 — რადიო 106-ის ეთერში!

ჯგუფი East 17 სულ რამდენიმე წლის წინ შეიქმნა ვოლტამსტოუში. ტონი მორტიმერმა შეკრიბა მისი სკოლის მეგობრები ქუჩის მომღერლებთან ერთად და სტუდიაში მიიყვანა ისინი. East 17-ის წევრები არიან: მწერალი-რეპერი — ტონი მორტიმერი, მომღერალი — ბრაიან ჰარვი, მოცეკვავე და კლავიშები — ჯონ ჰენდი და მოცეკვავე-რეპერი ტერი კოულდუელი. East 17-ის სადებიუტო სიმღერა გახლდათ „House of Live", რომელიც მათ გაერთიანებული სამეფოს სასკოლო ტურის დროს წარუდგინეს მსმენელს და დიდი წარმატებაც მოიპოვეს. წარმატება კიდევ უფრო გაძლიერდა ორი შემდგომი სიმღერით „Gold" და „Deep".

1993 წელს East 17-ს კიდევ ერთი დებიუტი ჰქონდა — მათ გამოუშვეს ალბომი სახელწოდებით „Walthamstow", რომელსაც ლონდონის სწორედ იმ გარეუბნის პატივსაცემად უწოდეს ეს სახელი, სადაც გაიზარდნენ და მნიშვნელოვანი ცხოვრებისეული გამოცდილება შეიძინეს.

ამის შემდეგ კიდევ რამდენიმე პოპულარული სიმღერა ჩაწერეს: „Slow It Down", რომელიც Pet Shop Boys-ის „West End Girls"-ის მიხედვით შეიქმნა, „Its All Right", რომელიც სამი თვე ატყვევებდა მსმენელს და სხვა.

East 17-ის მეორე ალბომს, რომელსაც „Steam" ჰქვია, ეფექტურობას მატებს და კიდევ უფრო პოპულარულს ხდის 1994 წელს ჩაწერილი სიმღერა „Around The World". ამ ალბომმა მსმენელს დაანახა, რომ ჯგუფი უფრო დაჭკვიანდა, გონებრივად მომწიფდა და სოლო სტილშიც ბევრად დაიხვეწა.

შემდეგი სიმღერა იყო „Stay Another Day", რომელიც ტონიმ მის გარდაცვლილ ძმას მიუძღვნა. სიმღერამ ... ვალი ჭილდო დაიმსახურა.

1995 წლის მარტში ჯგუფმა ჩაწერა სიმღერა „Let It Rain", რომელიც ... უძღოდა კიდევ ერთ დიდ ჰიტს „Hold My Body Tight". 1995 წელსვე East 17-მა გამოუშვა ახალი ალბომი „Thunder".

ბრაიანი ტონის ჯგუფის „მამიკოს" უწოდებს ხუმრობით და ამბობს, რომ ბევრ სასარგებლოს იძენს ტონისგან. სწორედ მისგან იღებს საჭირო ინფორმაციებს. მისთვის ტონი „ჭკუის კოლოფია", რომელიც არასდროს ცდება. ასე რომ მხოლოდ ტონის არ ჰგონია, რომ ჯგუფის სხვა წევრებისგან განსხვავებულია.

ახალ ალბომს „Up All Night" ჰქვია. მისი სახელწოდება ბიჭებმა ასე განმარტეს: „ძირითადად ღამე გვიწევდა სიმღერებზე მუშაობა, ხანდახან 4-5 საათამდე ვერ ვიძინებდით. ეს მართლა ასეა, აქ არაფერია გამოგონილი. ჩვენ ისე შევეჩვიეთ ... უძილობას, რომ ახლა მგონი ველარც ვიძინებთ", — თქვა ტონიმ.

East 17-ის კონცერტში, რომელსაც რადიო 106 მოგაწვდით, წარმოდგენილია შემდეგი სიმღერები: Its Alright, Deep, Hold My Body Tight, Innocent Erotic, Do You Still, M.F.Power, Slow It Down, Ghetto Love Thing, Around The World, Steam, Let It Rain, House Of Love, Stay.

პრივატიზაცია საქართველოს მომავალი წარმატების საწინდარია!

დამატება №42 სპეციალიზებულ საბარათო აუქციონზე

განაცხადები მიიღება 1996 წ. 8 მაისიდან 21 მაისის 17 საათამდე — 1 აქციის ნომინალური ღირებულება 1,46 აშშ დოლარის ექვივ-ს გარდა მუქი ფერით გამოყოფილი საზოგადოების აქციებისა, რომელთა 1 აქცია 1 აშშ დოლარის ექვივ-ს ეროვნ.ვალუტაში. ჯქციონის შედეგად 1 ვაუჩ-ის სანაცვლ.შეიძლ.გაიცეს მინიმ. 1 და მაქსიმ. 45 ცალი 1,46 აშშ დ.ან 65 ცალი 1 აშშ დ.ექვ. ნ/ღირებულების აქცია

№	იყო აუქც. №№	სააქციო საზოგადოების დასახელება (სახელწოდება გარდაქმნამდე)	გამოშვებული აქციების რაოდენობა	აუქციონზე გასაყიდი აქციების რაოდენობა	% საწესდებო კაპიტალთან	ნომინალური ღირებულება აშშ დოლარებში	აქციათა გამოშვების კოდი	სააქციო საზოგადოების მისამართი და ტელეფონი	გენერალური დირექტორი	დაკავებული მიწის ფართობი -
1	№42-დ	110 „ბოლნისის რაისამრეწველო კომბინატი"	49977	22577	45.17	33007.31	120-110	ბოლნისი,აღმაშენებლის 37,ტ.22170	თაბრაშვილი	
2	XXVIII	317 „არგვეთა"(ზესტაფონ.არგვეთ.ღვინის ქ-ნა)	447033	218566	48.89	319540.94	210-317	ზესტაფონი,სოფ.არგვეთა,ტ.		6.8
3	XIII	325 „თეთრწყაროს ღვინის ქარხანა"	125194	21789	17.4	31855.263	260-325	თეთრწყარო,ამერიკის 7,ტ.		
4	XXI	350 „საქელექტრომანქანა"(საწ.გაერთ.)	710730	304025	42.78	444480.99	233-350	თბილ.,ქაქუცა ჩოლოყაშვილის III შეს.,ტ	გაბუნიაშვილი	3.3
5	I	351 „ხიდმშენი"(დამოუკ.სახ.საწ-ვა „ხიდი")	898879	410109	45.62	599574.56	234-351	თბილისი,ლესელიძის 15,ტ.987200,98595	ჯ.მამალაძე	
6	№42-დ	472 „ლინო"(თბ.ლინოლეუმის ქ-ნა)	1104176	545588	49.41	797643.27	234-472	თბილისი,მარნეულის ქ.№ 46	ვ.კაკულია	6.9
7	XVI	515 „სამთოქიმია"(ს/გ „სამთოქიმ." სათ.ორგ.)	452067	209682	46.38	306552.53	231-515	თბილისი,წერეთლის გ.142	ნ. ცხაკაია	
8	VII	516 „კრისტალოტექნიკა"(„სამთ.ქიმ."-ს ქ-ნა)	167342	80182	47.92	117225.15	233-516	თბილისი,II მორაანის 11-ა	დ. ნოზაძე	
9	XVIII	517 „ქუთაისაზოტი"(„სამთ.ქიმ." „ქუთაისაზ."შ/ს)	720110	339570	47.16	496447.37	480-517	ქუთაისი,წერეთლის 170-ა	ჯ.ფახურიძე	
10	XVI	519 „ცანა"(„სამთ.ქ"ლენტეხიცანის სამთ.ქიმ.ქ)	60133	18778	31.23	27453.216	310-519	ლენტეხი,სოფ.ცანა	გონიანი	
11	№42-დ	548 „საქგუმბარინი"(სამთ.ქ.საქგუმბრ.მადარ.სამ	715740	264695	36.98	386980.99	530-548	წყალტუბო,სოფ.გუმბრა	ლ.გურგენიძე	150
12	№42-დ	644 „საშენებლო კონსტრუქციები"(გორ.სამშ.	196843	88843	45.13	129887.43	150-644	გორი,შინდისის გზატკ.მე-3 კმ.ტ.21576	მ.წკრიალაშვილი	
13	XXXIV	678 „გეზი"(კულტურ.სამინ-ს ალდგ.-რესტავრ.	58542	52097	88.99	76165.205	235-678	თბილისი,რუსთაველის 19	ა.გუჯაბიძე	1.06
14	XXV	735 „თბილავტოსერვისი"(სატვ.ა/კომბ.„თბ.ავტ	325229	100904	31.03	147520.47	234-735	თბილისი,ფონიჭალა,მარნეულის 39	ნ.შურღაია	5.56
15	XXVIII	840 „მშენდეტალი"(სგ„საქკეთილმოწყობა", სა	119205	47553	39.89	69521.93	238-840	თბილისი,თვალჭრელიძის II შესახ.12	ზ.დარჩიაშვილი	
16	№42-დ	867 „ბერიკა"(თბ.მეორ.საფეიქრ.მასალ.დამამუშ.	64831	61631	95.06	90103.801	238-867	თბილისი,კაიროს 13-ა	ბ.ლაბარტყავა	1.7
17	№42-დ	868 „თბილთელსაკონსტრუქცია"(თბ.სამშ.სამ	74659	68196	91.34	99701.754	237-868	თბილისი,კუტუზოვის ჩიხი 4-ა	ი.ხარაბაძე	2.5
18	XXXV	836 „პირამიდა"(თბ.ტრ.„ინგუშეთის" სახ საწ.)	87120	79120	90.82	79120	230-836	თბილისი,ფეიქრების 21	გ. თურქია	1.7
19	XXVIII	837 „კოლხიდმშენინდუსტრია"(ტრ.„კოლხიდმშ	209262	97362	46.53	97362	010-837	აბაშა,სოფ.ქოლობანი,ტ.91579	ა.გოგიშვილი	
20	№42-დ	885 „შემკეთებელი"(რსგ „საქქალაქმრ." კაპიტ.შე	43687	35927	82.24	35927	220-885	ზუგდიდი,ჯანაშიას 1	მ.თოდუა	2.75
21	№42-დ	886 „ოზურგეთის სამგზავრო ა/სადგური"	30381	28781	94.73	28781	370-886	ოზურგეთი,სანაპიროს 1	დ.აბაშიძე	0.2
		ს უ ლ გ ვ ე რ დ ზ ე :	6661140	3095975		4414852.3				

დამატება №43 სპეციალიზებულ საბარათო აუქციონზე

განაცხადები მიიღება 1996 წ. 22 მაისიდან 4 ივნისის 17 საათამდე — 1 აქციის ნომინალური ღირებულება 1,46 აშშ დოლარის ექვივ-ს გარდა მუქი ფერით გამოყოფილი საზოგადოების აქციებისა, რომელთა 1 აქცია 1 აშშ დოლარის ექვივ-ს ეროვნ.ვალუტაში. ჯქციონის შედეგად 1 ვაუჩ-ის სანაცვლ.შეიძლ.გაიცეს მინიმ. 1 და მაქსიმ. 46 ცალი 1,46 აშშ დ. ან 65 ცალი 1 აშშ დ.ექვ. ნ/ღირებულების აქცია

№	იყო აუქც. №№	სააქციო საზოგადოების დასახელება (სახელწოდება გარდაქმნამდე)	გამოშვებული აქციების რაოდენობა	აუქციონზე გასაყიდი აქციების რაოდენობა	% საწესდებო კაპიტალთან	ნომინალური ღირებულება აშშ დოლარებში	აქციათა გამოშვების კოდი	სააქციო საზოგადოების მისამართი და ტელეფონი	გენერალური დირექტორი	დაკავებული მიწის ფართობი -
1	№43-დ	855 „[illegible]"(გურჯ.„სამტრ." ს/ფ)	938093	457413	48.76	457413	160-855	გურჯაანი,სოფ.მუკუზანი		16.3
2	№41	865 „ჩაის [illegible] ფაბრიკა"(ზუგდიდი)	1052360	530000	50.36	530000	220-865	ზუგდიდი-2,ჯანაშიას 1,ტ.61747	ბ.კვარაცხელია	2
3	№43-დ	869 „აგროტექსერვისი"(ბოლნ.სახელ.საწ.)	330877	325333	98.32	325333	120-869	ბოლნისი,დ.აღმაშენებლის 45	თ.ზურაბაშვილი	12
4	№43-დ	870 „გურჯაანის ინკუბატორი №1"	80189	76589	95.51	76589	160-870	გურჯაანი,ბესიკის 68	გ.ქართველიშვილი	
5	№43-დ	871 „[illegible]"(სენაკ.[illegible])	89605	80165	89.46	80165	430-871	სენაკის რ.,ძვ.სენაკი,მდ.ტეხურის სანაპ.,ტ.	ლ.ჭანტურია	12
6	№43-დ	872 „მექანიკური"(სენაკის მექანიკური ქარხანა)	217327	205727	94.66	205727	430-872	სენაკი,ხობის გზატკ.1	ი.გადელია	11.5
7	№43-დ	874 „[illegible]"([illegible])	78039	24379	31.24	24379	150-874	გორი,ცხინვალის გზატკ.9,ტ.22408		
8	№43-დ	876 „ეგრისი"(საწ.გ.„საქქალაქმრ."-ის ზუგ.საწ	136867	128403	93.82	128403	220-876	ზუგდიდი,ჯანაშიას 1	ზ.ჭიჭალუა	0.3
9	№43-დ	877 „მაღარო"(სიღნაღ.[illegible])	14079	5439	38.63	5439	440-877	სიღნაღის რ-ნი,სოფ.მაღარო	ნ.ბერიშვილი	
10	№43-დ	880 „[illegible]"([illegible])	74693	65253	87.36	65253	238-880	თბილისი,[illegible] 5	ს.ჩხიკვაძე	2
11	№43-დ	882 „[illegible]"([illegible])	38568	19048	49.41	19048	238-882	თბილისი, სამგორის 16	პ.პაპუნაძე	0.16
12	№43-დ	883 „შუამთა"(სახ.საწ.-მა „[illegible]"-ს №3 [illegible]	23407	11407	48.73	11407	238-883	თბილისი,შუამთის 13	ჯ.მირზაშვილი	
13	№43-დ	884 „წნორის პურპროდუქტების კ-ტი"	1020962	484488	47.45	484488	440-884	სიღნაღის რ.,ქ.წნორი,აღმაშენებლის 40	ნ.ჭაბაშვილი	9.4
14	№43-დ	852 „ოზურგეთის პურკომბინატი"	83365	30985	37.18	30985	370-852	ოზურგეთი, ჯავახიშვილის 50	[illegible]	0.1
15	№43-დ	864 „ხაბაზი"(რუსთავ.პურკომბ.სათაო ქ-ნა)	357794	161450	45.12	161450	390-864	რუსთავი,ლომოურის 6,ტ.129989,194259	[illegible]	1.75
16	№43-დ	887 „[illegible]"(ხაშურ.პ/კომბ.[illegible])	14936	5816	38.94	5816	600-887	ხაშური,ელექტროფიკაციის 28	გ.ლომიძე	0.11
17	№43-დ	888 „[illegible]"(ხაშურის პურკომბინატი)	146361	60801	41.54	60801	600-888	ხაშური,9 აპრილის 70	[illegible]	0.84
18	№43-დ	889 „კრწანისი პური"(თბილ.№7 პურის ქ-ნა)	202580	84340	41.63	84340	234-889	თბილისი,გორგასლის 113	ა.გოგინავა	1.3
19	№43-დ	890 „[illegible]-პური"(თბილპურპროდ.[illegible])	547733	254415	46.45	254415	236-890	თბილისი,თემქის დას.,III მ/რ,ისაკიანის [illegible]	[illegible]	3.2
20	№43-დ	891 „[illegible] წისქვილქარხანა"(თბილისის [illegible]	593538	275188	46.36	275188	231-891	თბილისი,სტანისლავსკის 12	ა.ბერძენიშვილი	2.5
21	№43-დ	892 „[illegible]"(თბილისის №4 პურის ქარხ.	133875	59035	44.1	59035	236-892	თბილისი,ზესტაფონის 11	[illegible]	
22	№43-დ	875 „[illegible]"(გორის პურპროდუქტების კ-ტი)	1908318	877678	45.99	877678	150-875	გორი,შინდისის გზატკ.25,ტ.22240	კ.ნადირაძე	12
23	№43-დ	866 „სამტრედიის პურკომბინატი „[illegible]"	30863	10803	35	10803	410-866	სამტრედია,წულუკიძის 24,ტ.23450	[illegible]	0.53
		ს უ ლ გ ვ ე რ დ ზ ე :	8114447	4234155		4234155				

საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროს ბრძანება

№42 და №43 სპეციალიზირებულ საბარათო აუქციონებზე დამატებით გასატან სააქციო საზოგადოებების აქციათა პაკეტების ნუსხების დამტკიცების შესახებ

მასობრივი პრივატიზაციის პროცესების გეგმაზომიერი განვითარების, საპრივატიზაციო ბარათების სათანადო უზრუნველყოფის მიზნით, მსოფლიო ბანკის მასობრივი პრივატიზაციის პროექტის კონსულტაციების გათვალისწინებით, ორგანიზაციული საკითხების დაზუსტებასთან დაკავშირებით

ვბრძანებ:

1. დამტკიცდეს იმ სააქციო საზოგადოებათა თანდართული ჩამონათვალი, რომელთა აქციების პრივატიზება დამატებით არის გათვალისწინებული №42 და №43 სპეციალიზირებულ საბარათო აუქციონებზე დადგენილი წესით (დანართი №1 და №2) და შესაბამისად შეტანილ იქნას ცვლილებები №42 და №43 სპეციალიზირებული საბარათო აუქციონების ადრე გამოცხადებულ ნუსხებში.

2. დაევალოს რესპუბლიკის საბარათო და განაცხადების გადამამუშავებელ აუქციონო ცენტრს (ე.ჯულელი):

2.1. არაუგვიანეს 1996 წლის 15 აპრილამდე უზრუნველყოს ამ ბრძანებაზე დართული ნუსხების და ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის რესპუბლიკურ გაზეთში გამოქვეყნება და განაცხადების მიმღებ ყველა პუნქტისთვის დროული მიწოდება.

2.2. განაცხადების მიმღები პუნქტების მეშვეობით უზრუნველყოს მათ ტერიტორიაზე არსებული სააქციო საზოგადოებების და ქონების მართვის ტერიტორიული ორგანოების აუქციონების და ცვლილებების შესახებ ინფორმირება და აუქციონების დადგენილ ვადებში ჩატარება არსებული წესების შესაბამისად.

სახელმწიფო ქონების მართვის მინისტრი ა.სილაგაძე

გამოიწერეთ გაზეთი «კავკასიონი»

ქ.თბილისის პრესის გავრცელების ს/ს (ყოფილი სოიუზპეჩატი) „მაცნე"

აგრძელებს ხელმოწერას ქართულ და უცხოურ ჟურნალ-გაზეთებზე. ხელმოწერა შეიძლება 1 თვით, 3 თვით, 6 თვით ხელმოწერის რაიონულ უბნებში, შემდეგ მისამართებზე.

1. გურამიშვილის გამზირი №80 ტელ: 60-80-22
2. ივ.ჯავახიშვილის (ყოფილი კალინინის) ქ.№4 ტელ: 95-87-36
3. ქეთევან წამებულის (ყოფილი შაუმიანის) გამზ. №61 ტელ: 74-14-47
4. წერეთლის გამზირი № 78 ტელ: 348 75 61
5. თაბუკაშვილის ქ.№12
6. ცენტრალურ ოფისში, გამსახურდიას გამზ. №42 ტელ: 37-47-49, 37-61-58, 98-48-97

ორგანიზაციებს შეუძლიათ ჩვენი წარმომადგენლის თავისთან მიწვევა ხელმოწერის გასაფორმებლად.

„მაცნე" გარანტია ხელმომწერისთვის ჟურნალ-გაზეთების დროული და უდანაკარგო ჩაბარების. ჩვენ კატალოგებში შეტანილ ჟურნალ-გაზეთებს საცალო ვაჭრობაში ვერ იყიდით.

ენდეთ ჩვენს ნახევარსაუკუნოვან გამოცდილებას.

გამოიწერეთ გაზეთი «კავკასიონი»

ყოველდღე უფასო განცხადებები მხოლოდ «კავკასიონის» მკითხველთათვის. დაგვირეკეთ და განცხადება მეორე დღის ნომერში გამოქვეყნდება. ტელ.: 29-48-05.

იყიდება

ექვსოთახიანი ბინა ორი ტელეფონით, ორი აბაზანით, ვერაზე, პეტრიაშვილის ქუჩაზე, საუკეთესო ადგილას, საერთო ფართი 160 კვ.მ., მაღალი ბელეტაჟი. ბინა სარემონტოა. ფასი 75000 დოლარი.ტელ.: 22-71-48, 37-79-54, გუგა, ციცო.

- 4-ოთახიანი ბინა ბახტრიონზე, იპოდრომთან. არაორდინალური პროექტით, ბუხრით, სარდაფით, მანქანის გასაჩერებელი ადგილით. ფასი 60 ათასი დოლარი. ტელ.: 37-79-64.
- ვაკეში ოროთახიანი, არასტანდარტული გარემონტებული ბინა, სხვენზე მშენებლობის უფლებით ჭავჭავაძის გამზირისა და ბერძენიშვილის ქუჩის კუთხეში მდებარე კაპიტალურ სახლში. საწყისი ფასი 62000 ლარი. მხოლოდ სხვენის — 12000 დოლარი. ცალკე ბინა არ იყიდება. ტელ.: 22-07-26.
- ქალაქის ცენტრში 2-ოთახიანი იზოლირებული ბინა ტელეფონით და სავაჭრო სარდაფით, სათავსოებით. გრიბოედოვის № 28. ტელ.: 98-34-66. იკითხეთ დათო.
- აგარაკი ბულაჩაურში (სოფლიდან მე-3 სახლი) 1000 კვ.მ. მიწის ნაკვეთით, ყველანაირი მსხმოიარე ხეხილით. შემოღობილია უჟანგავი ბადით, რკინის ჭიშკრით, არის სასმელი და სარწყავი წყალი, აშენებული და გადახურულია ორსართულიანი სახლი მანსარდით (1 სართული ბეტონისაა, მე-2 ბლოკის), გადახურულია უჟანგავი თუნუქით, გაულესავი, კარ-ფანჯარა არაა. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 31-92-03, მანანა მახარაძე.
- ნუცუბიძის პლატოზე, მეორე მიკრორაიონში, მესამე კვარტალში, მე-9 კორპუსში, მეოთხე სართულზე ოროთახიანი ბინა (გადაკეთებულია სამოთახიანად), გარემონტებული. ფასი 15000 დოლარი. იკითხეთ სვეტლანა ნებიერიძე, 17 საათის შემდეგ.
- 3-ოთახიანი პრივატიზებული, გარემონტებული ბინა წერეთლის გამზირზე, თელასთან, ტელეფონით და მანქანის დასაყენებელი ადგილით. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 39-24-52, 36-84-03, იკითხეთ ვაჟა.
- 5-ოთახიანი მშენებარე ბინა ვაკეში საცურაო აუზთან 250 კვ.მ. საერთო ფართით. პირველ სართულზე აქვს ავტოფარეხი, ბინა დამთავრების სტადიაშია. ფასი შეთანხმებით.
  ტელ.: 23-21-60. იკითხეთ ვალერიანი.
- ერთოთახიანი (ხრუშჩოვის ტიპის) ბინა, მეტრო „დელისთან" (ასათიანის და ნუცუბიძის ქუჩების კუთხეში) ხუთსართულიანი სახლის მეორე სართულზე, ახალი, თეთრი რემონტით, რკინის კარით, წყლის გამაცხელებელი მოწყობილობით, ტელეფონით. ფასი 14000 დოლარი. ტელ.: 23-29-09, 39-25-99.
- ყვარლის რ-ნის სოფ. ოქტომბერში კეთილმოწყობილი სახლი ბელეტაჟზე, 4 ოთახი ყველანაირი დამხმარე ნაგებობით, დიდი ხეივნიანი ეზოთი, მსხმოიარე ხეხილით და ვენახით. სოფელთან იმართება ყოველკვირეული ბაზრობა. ფასი 49 ათასი ლარი. ტელ.: 98-72-98, ლალი.
- დილმის ხიდთან 8-სართულიანი სახლის მე-8 სართულზე, 2 ოთახიანი ბინა 40 კვ.მ. მიშენებით. მიშენებაში ჭერის სიმაღლე 3,70 მ., ბუხარი მარმარილოში, იტალიური კარფანჯრებით. რკინის კარებით და გისოსებით, სახურავი გადახურულია თუნუქით. პარკეტი მაკაგონში. კედლები მუხის პანელში, სუპერ რემონტი. ფასი 28000 დოლარი. მისამართი: დიღმის მასივი მე-3 კვარტალი, მე-6 ა კორპუსი, პირველი სადარბაზო, ბინა 22. ტელ.: 51-65-25.

ვაქირავებ

- ბალანჩივაძის ქუჩაზე (დასაწყისში), მე-5 სართულზე, ერთოთახიან (გადაკეთებულია ორ ოთახიანად) სუფთა ბინას, ავეჯით და ტელეფონით. ფასი 100 დოლარი. ტელ.: 93-68-01, ქეთინო.
- ოროთახიან იზოლირებულ, არასტანდარტულ ბინას ლოჯით, ავეჯით, ტელეფონით, აღმაშენებლის გამზირზე. ტელ.: 53-49-81.
- ოროთახიან ბინას ტელეფონით, მარტყოფის ქუჩა 24 (ავლაბრის მეტროსთან). ტელ.: 74-55-26, 19 საათის შემდეგ, 99-51-39, 11-დან 17 საათამდე. ფასი 100 ლარი.
- ერთოთახიან იზოლირებულ სუფთა ბინას ტელეფონით წყლის გამაცხელებლით, აივნით, რკინის კარებით ვაჟა-ფშაველას ძეგლთან (VII კვარტალი, მე-16 კორპ. ბინა 63). ტელ.: 30-45-27 ან 29-33-29. ფასი შეთანხმებით.
- ერთოთახიან ბინას ვერაზე, ფილარმონიასთან ქალისთვის. ტელ.: 99-67-76, 22-43-50.
- ერთოთახიან იზოლირებულ, არატიპიურ ბინას, მე-3 სართულზე, ტელეფონით, პავლოვის ქ. № 18-ში, ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 38-52-04 (შალამბერიძე).
- ოროთახიან ბინას მეტრო რუსთაველთან ძმები კაკაბაძეების ქუჩაზე № 22-ში. ტელ.: 99-70-94.
- ოროთახიან იზოლირებულ ბინას ტელეფონით. მე-8 ლეგიონის ტერიტორიაზე. მეტრო „სამგორიდან" 5 წუთის სავალზე. ფასი 80 ლარი. ტელ.: 78-34-84 ან 78-88-88. იკითხეთ ზამირა ან ხათუნა.

სხვადასხვა

- ვყიდი ბრეზენტის ხელთათმანებს — 1700 ...
  ტელ.: 73-02-69, 73-59-26.
- ვყიდი 2 ცალ 1500-ლიტრიან ღვინის ... — 1 მეტრი, სიმაღლე — 1,5 მ.; ღვინის ... სარეცხს აბაზანას ხელსაყრელ ფასებში ... 43-53, ჯემალი.
- ვყიდი რეზინის ზონრის საქსოვ 10-12 ... ავტომატებს, მთლიან კომპლექტს (10 ... ნედლეულით, რომლისგანაც შეიძლება ... 80,000 მეტრი. ასევე მზა რეზინას, ... უმაღლესი ხარისხის, 15000 მეტრი. ფასი ... ვდომია. ტელ.: 96-43-83, ჯემალი, 93-31-21.
- ვყიდი რკინის კარს, სიგანე — 10 მეტრი, ... 23.20 სმ., თავის ჩარჩოთი და გასაღებებით. ტელ.: 22-32-76, მარი.
- ჩავაბარებ დასამუშავებლად ან გავყიდი საყ... ნაკვეთს, 1200 კვ.მ. არის 18 კვ. მეტრის ... მდებარეობს გზის ნაპირას. გლდანის მასივიდან ... კილომეტრის დაშორებით. მსურველებმა დარეკ... დილის ან საღამოს საათებში. ტელ.: 37-31-59.
- ვყიდი სასწრაფოდ ძველებურ ბუფეტს ნორმალურ მდგომარეობაში.ტელ.: 22-08-11; 98-29-41.
- ვყიდი მეცხვარის ჯიშის ლეკვს. ფასი 150 ...
  ტელ.: 78-57 39
- ვყიდი სასწრაფოდ მეტალის ორ ცისტერნას ... დან ემალირებულს 2-2 ტონიანს, 1 ტონიანი ... გავი ბაკი. იაფად. მისამართი: რუსთავი, კონსტიტუციის ქ. 48.
- ვყიდი საფეხბურთო კლუბ „ბაიერ-მიუნხენის" ... მპლექტს — „შორტიკი" და მაისური, ვიდეომაგ... ტოფონს „სეგი", ნახმარი, დისტანციონის ... ტელ.: 96-95-37.
- ვყიდი მძიმე ირანულ საძინებელს, 5 ნაჭერი, ... შეთანხმებით. ტელ.: 99-50-21, 62-77-04
- ვყიდი ბილიარდის მაგიდას 3X1,5 მ, ორი კი ... ბურთულა. ფასი 2000 დოლარი.
  ტელ.: 93-37-71, იკითხეთ მარიკა.
- ვყიდი გერმანულ აკორდეონს „ველთმაისტერ" ... ახალი, ფასი 550 ლარი. ტელ.: 38-37-20 (მაია).
- ვყიდი შამპანურის საამქროს თავისი ფირმით, ... ნზიით და ყველა საჭირო დოკუმენტაციით. 5 ტ... ღვინის ჭურჭლით; ვყიდი ჰიდრავლიკურ წნეხ... ცალი, პლასტმასის ჩამოსასხმელი (0.63 ზო... ტელ.: 95-02-89 (ვაჟა), 51-14-93 (შალვა)
- ვასწავლი სალაპარაკო ენას რუსულსა და ინგლისუ... რში. ვამზადებ მოსწავლეებს და აბიტურიენტ... ინგლისურ ენაში. ტელ.: 96-28-94
  დარეკეთ საღამოს 8 საათზე.

იცხოვრეთ ფეხბურთით ისიამოვნეთ ფეხბურთით დალიეთ კოკა-კოლა

ახლოვდება „ევრო-96" და „კოკა-კოლას" ლატარიის გამარჯვებულების სახელები ნელ-ნელა ვლინდება. შულაროვი სერგო გივის ძე, მცხოვრები საირმის ქუჩა №1, ბ.6, 15 წლის, 55-ე საშუალო სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლე. არის ფეხბურთის გულშემატკივარი, აგრეთვე, „კოკა-კოლას" მოყვარული. მოგებული ამბობს, რომ მას ჰქონდა სურვილი, დასწრებოდა „ევრო-96"-ის ჩემპიონატის ერთ-ერთ თამაშს, ამიტომაც მან ყველაფერი იღონა, რათა შეეგროვებინა ჯადოსნური სიტყვა. გამონათქვამი „ყველაფერი იღონა" უბრალოდ ნიშნავს, „კოკა-კოლას" ბოთლის ყიდვას და „ევრო-96" შეგროვებას საცობებისგან. შემდგომ კი მას წილად ხვდა სასიამოვნო სიურპრიზი: უფასო მოგზაურობა ინგლისში ორი დღით, ბილეთები ინგლის-ჰოლანდიის თამაშზე, რომელიც გაიმართება უემბლის სტადიონზე. მოგზაურობის და ცხოვრების ხარჯებს გაიღებს კომპანია „კოკა-კოლა".

"კოკა-კოლას" ლატარიის პირველი გამარჯვებული ემზადება ინგლისში გასამგზავრებლად

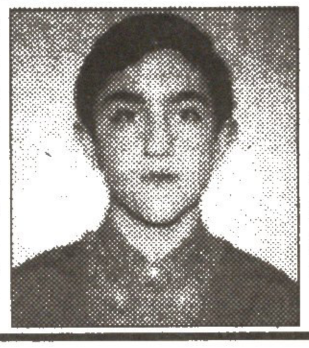

აგრეთვე, გათამაშებაშია უფასო ქურთუკები, სპორტული ჩანთები და მაისურები. სანამ ლატარია გრძელდება, თქვენც გეძლევათ შანსი, იმოგზაუროთ ინგლისში. ამიტომ, იცხოვრეთ ფეხბურთით, დალიეთ „კოკა-კოლა". შეაგროვეთ ჯადოსნური სიტყვა „ევრო-96" და გაემგზავრეთ ინგლისში.

არასახელმწიფო საერო სასწავლებელი «მომავლის სკოლა»

სკოლის და უფროსი ასაკის მსმენელებს იწვევს სკოლასთან არსებულ, როგორც სასაუბრო, ასევე საქმიანი ურთიერთობებისათვის საჭირო

ინგლისური ენის შემსწავლელ კურსებზე

კურსებს გაუძღვებიან სკოლის პედაგოგები, რომლებსაც ამერიკული კორპორაცია A.C.E.-ს პროგრამით ინგლისურ ენაზე სასწავლო პროცესის წარმართვის გამოცდილება გააჩნიათ.

ანგარიშსწორების ფორმა, როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო

ასს „მომავლის სკოლის" ოფისის მისამართი: ქ.თბილისი, ბარნოვის ქ. №69. შესასვლელი ეზოდან.

ტელეფონი: 23-31-99.

ღიმილვორდი

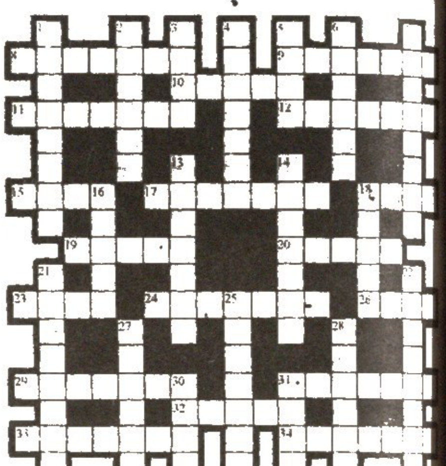

ᲗᲐᲠᲐᲖᲣᲚᲐᲓ: 7. ერთაოზს ვალები დაუტოვა ბლომად. 8. ვის უყვარდა ვისოცკი? 9. მწერლობას ცდილობს რომანი, მაგრამ სუსტია ... 11. თეიმურაზი იყო ... (ლიტ.). 12. გენას პროფესია. 13. ამეთვისტოს სოლო მოთხოვა. 14. ჩვეულებრივ, დაგვიანებულია ხოლმე. 17. ვის უყვარდა თინა ბავშვობიდან? (კინ.). 20. ხარს აშვიდებს ცოლი: ხარო, შენ რქიანი არა ... 22. რას დაემშვიდობა ერნსტი? 23. ვერ დაიჭერს კატას თაგვი, ხეს ვერ გაჭრის დანა ... 25. პეტროვის წინ დგას. 26. ჩექმას გავს ძალიან. 30. აკვნის წყალგაყვანილობის სისტემა. 33. ქართველი სომეხი ვაჭრის ენით. 34. ქარი ძარღვებში ატანდა, როცა იყვირეს ... 35. ლობიოზე — მწვანილი, ტორტზე კიდე — ... 36. ორრიაიანი აურზაური. 37. მაცნეში გვითხრეს წვიმა და ბინდი, მაგრამ დღეს არის თბილი ... 38. Au-ს ტოლფასი.

ᲨᲕᲔᲣᲚᲐᲓ: 1. მყავდა და მიყვარდა ... (სიმ.). 2. მფრინავ გასტელოს და ილიკოს უყვარდათ. 3. ხაშლამას რა აკლდა? 4. სახელმწიფო, რომელიც ეკვატორულიც არის, ბისაუც არის და ისეც არის. 5. დევების ოჯახის მამა (ტელ.). 6. კურდღლის ადგილსამყოფელი ბატონთან შეხვედრამდე (ფოლკ.). 10. ... მზე გვითხრა, მაგრამ სად არის, მოდის წვიმა და არის ... 15. დასაცემი. 16. მახარობლისთვის პირში ჩასადები... შვილების ნაპოვნი კაპიტანი. 19. სიტყვა, რომელსაც ხმარობს „ქალის" არმცოდნე. 20. თებროლეს საცოლ... ადგილი (სიმღ.). 21. ოაზისი ბოლო, მუსიკალური ბგერის გარეშე. 24. წიგნს რომ უზის ლილია და წიგნს კი ... — 27. ქარელში უყვართ ატამი, ძიუდოში კი ... 28. ვის არ უყვარდა მეფე და სამაგიეროდ უყვარდა ბავშვები? ... მძღოლისთვის მთავარია, არ შეემთხვეს... 30. თედო ვალებში ჩავარდა, საქმე მიუდის ... 31. ნიუტონს ჰქონდა ... დამანას წინ...

წინა ნომერში გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები

ᲗᲐᲠᲐᲖᲣᲚᲐᲓ: 1. კაზეინი. 3. კრეპი. 5. კათედრა. 7. კაენი. 8. არარა. 9. ქრომი. 11. აგონია. 13. ფიზიკ... ეტაპი. 18. რკინა. 19. კაბელტოვი. 20. რაფსი. 22. ლარდი. 25. ავუარი. 26. იგრეკი. 27. კოკილი. 29. სენა... 31. ... 32. დაიმი. 33. კრიმინალი. 34. კიქსი. 36. ადენი. 39. აბვერი. 42. იანუსი. 45. ადანა. 46. ნარდი. 47. ეკალი. 4... 49. ირისი. 50. იარანგი.

ᲨᲕᲔᲣᲚᲐᲓ: 1. კაბერნე. 2. ილიკო. 3. კრახი. 4. იმამი. 5. კექსი. 6. აბატისა. 7. კირზა. 10. ისანი. 11. ... ადრესი. 13. ფილტვი. 14. ავრალი. 16. კაბალიერო. 17. კვირინალი. 20. რაუტი. 21. ფანზა. 23. რიტმი. 24. ... 27. კაბინა. 28. იუმორი. 29. სენატი. 30. იდეალი. 34. კარცერი. 35. ქორდა. 37. ენოტი. 38. იერარქი. 40. ... რენდი. 43. ატიკი. 44. ურემი.

დამფუძნებელთა საბჭოს თავმჯდომარე და მთავარი რედაქტორი ᲕᲐᲡᲘᲚ ᲛᲐᲦᲚᲐᲤᲔᲠᲘᲫᲔ
მთავარი რედაქტორის მოადგილე ᲞᲐᲐᲢᲐ ᲕᲔᲨᲐᲞᲘᲫᲔ
გენერალური დირექტორი ᲕᲐᲮᲢᲐᲜᲒ ᲡᲐᲚᲘᲐ
პასუხისმგებელი რედაქტორი ᲖᲐᲖᲐ ᲢᲐᲚᲐᲮᲐᲫᲔ

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პეტრიაშვილის №7. ტელეფონი: 29-48-05; ფაქსი: 23-52-12